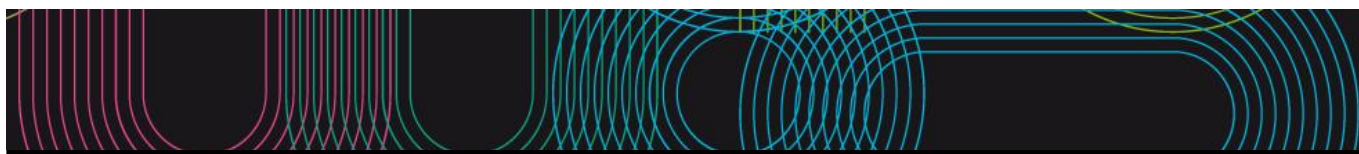

TABLA DE ERROS	
Lugar do erro	Descrición
Apartado de titulación 'Localización'	Erro de PHP [Warning, script: /var/www/releases/docnet/docnet-20190611-122652/vendor/mpdf/mpdf/src/Image/ImageProcessor.php, liña: 223]: fopen(https://seix.uvigo.es/docnet_2.2/docencia/admin/fitxer.php?carpeta=fotos_centres&fitxer=10&nom_any_academic=2009_10) [function.fopen0]: failed to open stream: HTTP request failed! HTTP/1.1 404 Not Found
Apartado de titulación 'Localización'	Erro de PHP [Warning, script: /var/www/releases/docnet/docnet-20190611-122652/vendor/mpdf/mpdf/src/Image/ImageProcessor.php, liña: 231]: fopen(https://seix.uvigo.es/docnet_2.2/docencia/admin/fitxer.php?carpeta=fotos_centres&fitxer=10&nom_any_academic=2009_10) [function.fopen0]: failed to open stream: HTTP request failed! HTTP/1.1 404 Not Found
Apartado de titulación 'Localización'	Erro de PHP [Warning, script: /var/www/releases/docnet/docnet-20190611-122652/vendor/mpdf/mpdf/src/Image/ImageProcessor.php, liña: 223]: fopen(https://seix.uvigo.es/docnet_2.2/docencia/admin/images/ico_ver.gif) [function.fopen0]: failed to open stream: HTTP request failed! HTTP/1.1 404 Not Found
Apartado de titulación 'Localización'	Erro de PHP [Warning, script: /var/www/releases/docnet/docnet-20190611-122652/vendor/mpdf/mpdf/src/Image/ImageProcessor.php, liña: 231]: fopen(https://seix.uvigo.es/docnet_2.2/docencia/admin/images/ico_ver.gif) [function.fopen0]: failed to open stream: HTTP request failed! HTTP/1.1 404 Not Found

Facultade de CC. Económicas e Empresariais

Presentación

A Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais ten unha ampla traxectoria dentro da nosa universidade. A principios dos 70 xa se impartían ensinanzas de Ciencias Económicas no antigo Colexio Universitario de Vigo, que en 1980 pasaría a integrarse na Universidade de Santiago de Compostela. En 1990 segrégase no Campus de Vigo, o que suporá o nacemento da Universidade de Vigo.

No curso 1991/92 iníciase a docencia das licenciaturas de Ciencias Económicas e de Ciencias Empresariais no edificio actual, rexistrándose dos procesos de reforma dos seus plans de estudos nos anos 1995 e 2002. A raíz da promulgación do RD 1393/2007 sobre ordenación das ensinanzas universitariasponse en marcha o proceso de adaptación ao Espazo Europeo de Educación Superior, de tal xeito que, para o curso académico 2009/10, comezarán a impartirse as titulacións de Grao en Administración e Dirección de Empresas e en Economía ás que se refiren estas guías.

Perséguese con elo ofertar unhas titulacións máis adaptadas ao contexto actual, cunha adaptación das metodoloxías docentes orientadas cara a aprendizaxe do alumnado e o desenvolvemento das súas capacidades.

Localización

A Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais de Vigo está no Campus de Lagoas/Marcosende, aproximadamente a 15 km. de la ciudad. Cliccando en el siguiente icono puedes acceder a un plano del Campus con su ubicación precisa

En caso de precisar información é posible contactar a través das seguintes vías:

Correo - Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais, Campus de Lagoas-Marcosende, s/n, 36310 VIGO

Teléfono - 986812400 (Centralita/Conserxería)

986 812403 (Secretaría de Alumnado)

986 812402 (Secretaría do Decanato)

Fax- 986812401

Correo electrónico - secfcee@uvigo.es (Secretaría de Alumnado)

sdfcee@uvigo.es (Secretaría do Decanato)

Web - <http://fccee.uvigo.es/>

Infraestructuras y Servicios

A Facultade conta cunha importante dotación de infraestructuras destinadas a dar soporte ás actividades de investigación, docencia e extensión universitaria. Resumidamente, hai 15 aulas de docencia, 13 aulas-seminario, 6 aulas de informática e un aula informática de libre acceso. Adicionalmente dispón dun salón de actos cun aforo aproximado dunhas 550 persoas , un salón de graos para 60-80 personas, biblioteca con 400 postos de lectura e cafetería-comedor.

A continuación desglósase a información sobre servicios importantes para o alumnado:

SERVICIOS OFERTADOS AOS ESTUDANTADO

- AULA INFORMÁTICA DE LIBRE ACCESO:

Ordenadores a disposición dos alumnos con aplicaciones de uso corrente, acceso a Internet e posibilidade de impresión de documentos

- REDE INALÁMBRICA:

Acceso WIFI a Internet en toda a Facultade.

- REPROGRAFÍA:

Fotocopias, encuadernacións, transparencias, impresión de documentos, material de estudio, etc...

Horario regular : Mañá de 9 a 14 h. - Tarde de 15:45 a 18:00 h.

- CAFETERÍA E COMEDOR:

Servicio de cafetería completo, almorzos e comidas con menús do día.

Horario SS.Cafetería: De 8:45 a 21 h.

Horario SS.Comedor: De 13 a 15:30 h.

- SERVICIOS ADMINISTRATIVOS:

Servicios de xestión do alumnado (matriculas, traslados, solicitudes de validacións, emisión de títulos, etc...), asuntos económicos e secretaría do Decanato.

Horario atención ó público: De 9 a 14 h.

- BIBLIOTECA:

Servicio de asesoramento e empréstito bibliográfico, salas de estudio e lectura e consulta bases de datos.

Para o servicio de empréstito requírese carnet de biblioteca.

Dotacións: 414 postos de lectura e estudio.

2 postos consulta bases de datos.

29.000 volumes aprox. (libros, informes, etc.)

560 títulos de publicacións periódicas:

330 revistas e 230 estatísticas.

Horario : De 8:45 a 20:45 h.

Equipo decanal

Decano: Jorge Falagán Mota

Secretaria: Ana Esther Castro Fernández

Vicedecana de Organización Académica: Sonia M. Rodríguez Parada

Vicedecano de Calidade: Pedro Lorenzo Alonso

Vicedecana de Relacións Internacionais: María Gómez Rúa

(*)

(*)

Grao en Administración e Dirección de Empresas

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G020V01101	Economía: Microeconomía	1c	9
V03G020V01102	Empresa: Fundamentos de administración	1c	6
V03G020V01103	Historia: Historia económica	1c	6
V03G020V01104	Matemáticas: Matemáticas	1c	9
V03G020V01201	Economía: Economía española e mundial	2c	6
V03G020V01202	Empresa: Matemática das operacións financeiras	2c	6
V03G020V01203	Empresa: Xestión de empresas	2c	6
V03G020V01204	Estatística: Estatística	2c	6
V03G020V01205	Dereito mercantil	2c	6

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G020V01301	Empresa: Contabilidade financeira I	1c	6
V03G020V01302	Dirección de operacións	1c	9
V03G020V01303	Dirección de recursos humanos	1c	9
V03G020V01304	Econometría	1c	6
V03G020V01401	Contabilidade financeira II	2c	6
V03G020V01402	Decisións de investimento	2c	6
V03G020V01403	Dirección comercial I	2c	6
V03G020V01404	Macroeconomía	2c	6
V03G020V01405	Políticas económicas	2c	6

Curso 3

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G020V01501	Decisións de financiamento	1c	6

V03G020V01502	Dirección comercial II	1c	6
V03G020V01503	Dirección estratéxica	1c	6
V03G020V01504	Réxime fiscal da empresa I	1c	6
V03G020V01505	Teoría da organización	1c	6
V03G020V01601	Análise contable	2c	9
V03G020V01602	Contabilidade de custos	2c	9
V03G020V01603	Dirección estratéxica internacional	2c	6
V03G020V01604	Valoración de activos	2c	6

Curso 4

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G020V01701	Investigación comercial	1c	6
V03G020V01702	Planificación financeira	1c	6
V03G020V01901	Auditoría	1c	6
V03G020V01910	Mercadotecnia sectorial	1c	6
V03G020V01921	Dereito do comercio internacional	1c	6
V03G020V01922	Enxeñaría financeira	1c	6
V03G020V01923	Finanzas internacionais	1c	6
V03G020V01925	Xestión do coñecemento e a innovación tecnolóxica	1c	6
V03G020V01926	Contabilidade financeira avanzada	2c	6
V03G020V01927	Creación e simulación de empresas	2c	6
V03G020V01928	Dereito penal de empresa	2c	6
V03G020V01929	Dirección de recursos de información	2c	6
V03G020V01930	Mercadotecnia responsable	2c	6
V03G020V01931	Xestión bancaria	2c	6
V03G020V01991	Traballo de Fin de Grao	2c	12

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Economía: Microeconomía				
Materia	Economía: Microeconomía			
Código	V03G020V01101			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Ferrero Martínez, María Dolores			
Profesorado	Díaz Vazquez, Raquel Ferrero Martínez, María Dolores Freire Serén, María Jesús Lorenzo Alonso, Pedro Loveira Pazo, Rosa María			
Correo-e	ferrero@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo xeral da materia é o de obter unha visión global da economía en xeral e da *microeconomía en particular. Para iso, analizarase o funcionamento dos mercados e o comportamento dos axentes económicos que nel interveñen. En concreto, ofreceráselle ao alumnado unha perspectiva dos mercados e dos axentes desde o punto de vista do equilibrio parcial, tanto nun contexto de competencia perfecta como nun contexto de competencia imperfecta. Analizarase, tamén, o papel do Estado na *formulación da política económica.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• saber facer • Saber estar / ser
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• Saber estar / ser
CG6	Habilidades de comunicación a través de Internet e, dominio de ferramentas multimedia para a comunicación a distancia	• saber facer • Saber estar / ser
CG8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación	• saber facer • Saber estar / ser
CG10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	• saber facer
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• saber facer • Saber estar / ser
CE2	Posuír e comprender coñecementos sobre as institucións económicas como resultado e aplicación de representacións teóricas ou formais a respecto de como funciona a economía	• saber
CE16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	• saber facer
CT1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial	• saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
☐ Desenvolver a capacidade para analizar os efectos dos cambios no medio económico sobre o comportamento dos axentes e a súa consecuente repercusión nos mercados.	CG1 CG2 CG5 CG6 CG13 CE16 CT1
☐ Espertar o interese do alumnado respecto á análise dos efectos das políticas *microeconómicas, de modo que ante a aplicación dun novo instrumento de política económica sexan capaces de formar unha opinión fundamentada sobre a súa eficacia na consecución dos obxectivos para os cales se formulou.	CG1 CG2 CG5 CG8 CG10 CE2 CE16

Ademais, fomentar o traballo en equipo e potenciar habilidades para expresar e defender de forma coherente argumentos en público.

CG1
CG2
CG5
CG6
CG8
CE16
CT1

Contidos

Tema

PARTE I.- INTRODUCCIÓN.	Tema 1. Os principios básicos da economía
	Tema 2. Pensar como un economista: conceptos básicos.
PARTE II.- OFERTA E DEMANDA.	Tema 3. As forzas do mercado: a curva de oferta e a curva de demanda. Desprazamentos e equilibrio.
	Tema 4 A elasticidade e as súas aplicacións.
	Tema 5. Benestar: Eficiencia do equilibrio competitivo. Excedente do consumidor e do produtor.
	Tema 6: O mecanismo de mercado competitivo e a política económica: a intervención pública. control de prezos e impostos: efectos sobre o equilibrio e sobre o benestar.
PARTE III.- FALLOS DE MERCADO.	Tema 7. Externalidades e bens públicos.
PARTE IV.- A CONDUCTA DA EMPRESA.	Tema 8. A produción: tecnoloxía e rendementos de escala. A función de produción.
	Tema 9. Os custos de produción.
	Tema 10. Maximización de beneficios e oferta competitiva.
	Tema 11. O poder de mercado. Monopolio e barreiras á entrada. Oligopolio e competencia monopolística.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	15	10	25
Seminario	7.5	15	22.5
Lección maxistral	52.5	84	136.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	33	37
Exame de preguntas obxectivas	4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Nas clases prácticas resolveranse exercicios que se lle proporcionarán ao alumnado con antelación para que os solucione antes da clase. Dese modo, identificará aquelas cuestións que lle resultan máis dificultosas e poderá dirimir as súas dúbidas na clase. Tamén se realizará o seguimento de aprendizaxe do estudiantado mediante pequenas probas e exercicios que terán que realizar e/ou entregar.
Seminario	Nos seminarios, en grupos reducidos, se efecturarán diversas actividades dirixidas a afianzar os coñecementos adquiridos polo estudiantado nas clases teóricas e prácticas.
Lección maxistral	Nas clases teóricas exporanse os principais contidos dos distintos temas, desenvolvendo con máis detalle os puntos de maior complexidade. Para un adecuado seguimento e comprensión das clases é necesario que o alumnado lea con anticipación a bibliografía básica recomendada para cada un dos temas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Atenderase de maneira individual aos alumnos que teñan dúbidas á hora de realizar os problemas e exercicios expostos tanto nas sesións teóricas como nas prácticas, así como asesoraráselles na realización dos mesmos coa meta de que alcancen os obxectivos previstos no programa e poidan resolver de autónomamente os exercicios que se lles expoñen.

Seminario	Atenderase de maneira individual aos alumnos que teñan dúbidas á hora de realizar os problemas e exercicios expostos tanto nas sesións teóricas como nas prácticas, así como asesoraráselles na realización dos mesmos coa meta de que alcancen os obxectivos previstos no programa e poidan resolver autónomamente os exercicios que se lles expoñen.
-----------	--

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exame escrito (8 puntos). Realizarase en dous partes: un exame parcial e unha proba final na data oficial establecida no calendario de exames. O estudiantado que supere o exame parcial (alcance polo menos 1,5 puntos sobre 4), só terá que examinarse, na proba final, dos temas restantes do programa. Quen non supere o exame parcial terá que examinarse de toda a materia na proba final. A proba final constará de dous partes (a primeira corresponderase cos temas do exame do parcial, e a segunda, cos restantes temas do programa) cada unha das cales se valorará sobre 4 (é condición necesaria obter como mínimo 1,5 puntos en cada parte para poder aprobar a materia, sendo necesario obter 4 puntos ou mais para aprobar o exame e poder sumar esta nota á avaliación continua). A nota do exame obterase da media aritmética simple das cualificacións alcanzadas en cada parte. Esta nota sumarase á avaliación continua (si cúmprense os requisitos anteriores) e apróbase cunha nota de 5 puntos ou mais.	80	CG1 CG2 CG5 CG6 CG8 CG10 CG13 CE2 CE16 CT1
Exame de preguntas obxectivas	Realizaranse, polo menos, dúas probas escritas ao longo do cuadrimestre. Cada unha destas probas valorarase, como máximo, con 1 punto.	20	CG1 CG2 CG5 CG6 CG8 CG10 CG13 CE2 CE16 CT1

Outros comentarios sobre a Avaliación

O estudiantado poderá elixir ser avaliado mediante o sistema de avaliación continua ou alternativamente optar a ser avaliado cun exame final que permita alcanzar o 100% da nota máxima.

En caso de optar pola avaliación continua (a cal levará a cabo mediante o sistema de avaliación descrito anteriormente) o exame da convocatoria oficial será parte da mesma do mesmo xeito que o resto de probas/exames que se realizan ao longo do cuadrimestre. En calquera caso, a nota do exame realizado na convocatoria oficial prevalecerá como cualificación final si esta fose superior á obtida mediante o sistema de avaliación continua.

Para aprobar a materia será preciso obter unha nota final igual ou superior a cinco puntos.

A data oficial dos exames da materia pódense consultar na seguinte web: <http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Na convocatoria extraordinaria de xullo mantense o mesmo sistema de avaliación que na convocatoria ordinaria.

Na convocatoria de fin de carreira o exame suporá o 100% da avaliación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Mankiw, N.G, Principios de Economía, 7ª edición, Cengage Learning Editores, 2017,

Pindyck, R. y Rubinfeld, D, Microeconomía, Octava, Prentice Hall, 2013,

Bibliografía Complementaria

Goolsbee, A. , Levitt, S. & Syverson, C., Microeconomía, Primera, Reverte, 2015,

Krugman, P. & Wells, R., Microeconomía, 3ª edición, Reverte, 2015,

Recomendacións

Outros comentarios

Esta materia no *PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 2º cuadrimestre do 1º curso e a profesora responsable é Mar González *Savignat

Esta guía docente está redactada polo coordinador en castelán. En caso de existir diferenzas entre versións en idiomas distintos, a que prevalece é a que está en castelán.

As particularidades da materia serán publicadas en *FAITIC.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Empresa: Fundamentos de administración				
Materia	Empresa: Fundamentos de administración			
Código	V03G020V01102			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Quintas Corredoira, María de los Ángeles			
Profesorado	Arevalo Tomé, Raquel Caballero Fernández, Gloria Quintas Corredoira, María de los Ángeles Silva França Santos, Alexandra María			
Correo-e	quintas@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia persegue introducir a disciplina que vertebra o grado, prestando atención as diferentes funcións que a integran e facendo énfase na súa aplicación o ámbito empresarial			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer • Saber estar / ser
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• saber facer • Saber estar / ser
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• saber facer • Saber estar / ser
CE1	Posuír e comprender coñecementos sobre as interrelacións existentes entre os distintos subsistemas que conforman o sistema empresarial	• saber
CE3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.	• saber
CE5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial	• saber
CE11	Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais	• saber • saber facer
CE15	Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética	• saber facer
CE16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	• saber facer
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT5	Motivación pola calidade e mellora continua	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Conseguir que o alumnado distinga os principios conceptos relacionados co entorno e coas funcións directivas (planificación, organización, dirección y control) e os vincule co funcionamento das empresas. Se pretende que sexan capaces de analizar todas as áreas das empresas e as relaciones que se producen entre estas e fora das mesmas.	CG1 CG2 CG13 CE1 CE3 CE5 CE15 CE16 CT3 CT5

Ser capaces de aplicar os coñecementos adquiridos a futuras situacións profesionais e desenrolar competencias relacionadas coa elaboración e defensa de argumentos e resolución de problemas dentro da súa área de estudio.	CG1 CG2 CG13 CE1 CE3 CE5 CE11 CE15 CE16 CT3 CT5
---	---

Que os alumnos saiban reunir, analizar e interpretar fontes de información relevantes para emitir xuízos que inclúan a reflexión e defensa de argumentos, resolución de problemas e a análise sobre economía de empresa, temas relevantes de índole social, científica ou ética. Así mesmo ha de saber citar e referenciar con corrección ditas fontes de información.	CG1 CG2 CG13 CE15 CE16 CT3 CT5
--	--

Capacitar o alumno para poder transmitir ideas, información, problemas e situacións, de forma obxectiva, sintética e comprensible, a un público tanto especializado como non especializado; con claridade, evitando as barreras de comunicación e potenciando o traballo en equipo.	CG1 CE1 CE3 CE5 CT5
---	---------------------------------

Contidos

Tema

Pensamento administrativo: escolas e enfoques relevantes.

Estrutura e dinámica do medio. A organización como sistema aberto e responsable.

Toma de decisións e planificación.

Organización.

Liderazgo, cultura e influencia no contexto global.

Control e seguimento.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas de forma autónoma	0	38	38
Resolución de problemas	20	20	40
Estudo previo	0	10	10
Lección maxistral	30	30	60
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas de forma autónoma	Proba obxecto de avaliación continua. Consiste na resolución de forma individual ou en grupo de cuestións formuladas (casos de empresas, exercicios de toma de decisións e traballo en grupo).
Resolución de problemas	Proba obxecto de avaliación continua. Consiste na resolución de forma individual ou en grupo de cuestións formuladas, guiadas e supervisadas polo profesorado da disciplina. Avaliarase a participación do estudiantado e a comprensión da materia. Inclúe prácticas de seminario (casos de empresas, exercicios de toma de decisións e traballo en grupo)
Estudo previo	Son tarefas que necesariamente terá que facer o alumno antes de acudir ás clases (lecturas de textos, busca de certas información...)
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo e fundamentos teórico-prácticos para a resolución de problemas e/ou exercicios obxecto de avaliación continua, que ten que desenvolver o alumno. Se controlará e incentivará a asistencia e participación activa do alumno no desenvolvemento deste epígrafe metodolóxico da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Tempo reservado para orientar e atender ao alumnado, e resolver as súas dúbidas no proceso de adquisición das competencias da materia.

Resolución de problemas de forma autónoma	Tempo reservado para orientar e atender ao alumnado, e resolver as súas dúbidas no proceso de adquisición das competencias da materia.
Resolución de problemas	Tempo reservado para orientar e atender ao alumnado, e resolver as súas dúbidas no proceso de adquisición das competencias da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Valorarase a participación do alumno, a súa capacidade de crítica, a súa capacidade expositiva na resolución destes exercicios nas prácticas	20	CG1 CG2 CG13 CE1 CE3 CE5 CE11 CE15 CE16 CT3 CT5
Estudo previo	Valorase se o alumno realizou as tarefas propostas necesarias para realizar determinadas clases teóricas ou prácticas de forma eficiente (lecturas, busca de información)	10	CG13 CT3 CT5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Será necesario aprobar este apartado para aplicar porcentaxes e avaliar prácticas. Proba para avaliar as competencias adquiridas que inclúe preguntas directas sobre un aspecto concreto. O estudante debe responder de xeito directo e breve en función dos coñecementos que teña sobre a materia. Constará de preguntas curtas a nivel de concepto, enumeración ou resumo sintético sobre os contidos da materia.	70	CE1 CE3 CE5 CE11 CE15 CE16

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado nas convocatorias ORDINARIA E EXTRAORDINARIA ten dúas posibilidades de avaliación:

1. AVALIACIÓN CONTINUA: componse de dúas calificacións, C e E sendo:

C: A calificación de avaliación continua que poderá alcanzar ata 3 puntos (en función da calificación obtida nas tarefas descritas no apartado anterior de esta guía: resolución de problemas e estudo previo).

E: A calificación dun examen final que poderá alcanzar ata 10 puntos.

Para superar a materia hai que superar o examen final (E: Mínimo 5 puntos).

A nota final, no caso de aprobar o exame, calcularase aplicando a seguinte fórmula: $Nota = C + E(10 - C) / 10$.

A nota obtida polo alumno nas probas de avaliación continua estarán vixentes nas convocatorias ás que da dereito a matrícula de cada ano académico, e dicir, non se mantendrán en anos sucesivos.

2. AVALIACIÓN NON CONTINUA: o examen final é o 100% da calificación.

Na convocatoria de FIN DE CARREIRA o exame suporá el 100% da calificación.

A data oficial dos exámes da materia serán as seguintes: Fin de Carreira 4/10/2019; Convocatoria ordinaria 22/01/2020; Convocatoria extraordinaria 29/6/2020. Confirmar na web da facultade por si circunstancias extraordinarias fan necesario que se cambie algunha data.

* Valorarase con 0.25 puntos a realización do curso virtual organizado pola Biblioteca "Coñece a Biblioteca e aprende a buscar, avaliar e utilizar a información", dirixido ao alumnado de 1º grao e que ten coma obxectivo que o estudante adquira os coñecementos básicos para buscar, analizar, seleccionar e organizar a información de xeito eficiente, así como utilizar e comunicar a información eficazmente de forma ética e legal.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Jones G.R.; George J. M, Administración Contemporánea, McGrawHill 10ª Edición, México

Robbins, Coulter, Administración, Pearson Educación; 12ª edición, México, 2014

Bibliografía Complementaria

Robbins, S., De Cenzo, D., Fundamentos de Administración, Pearson-Prentice Hall, 6ª Edición, México, 2009

Stoner, Freeman y Gilbert, Administración, Prentice Hall, México

Piñeiro García, Pilar; Arévalo Tomé, Raquel; Caballero Fernández, Gloria y García-Pintos Escudero,, Introducción a Economía de la Empresa. Una visión teórico-práctico., Delta publicaciones, 2010

Hitt, M., Ireland, R., Hoskisson, R., Administración Estratégica: Competitividad y globalización: conceptos y casos, International Thomson, 7ª Edición, México, 2008

Iborra, M., Dasí, A., Dolz, C., Ferrer, C., Fundamentos de Dirección de Empresas, Thomson; 2ª edición, Madrid, 2014

Hellriegel, D., Jackson, S., Slocum, J., Administración. Un enfoque basado en competencias, Thomson, 10ª Edición, México, 2005

Amaru, A., Fundamentos de Administración, Pearson Educación, México, 2009

Koontz H.; Weihrich H.; Cannice M, Administración: una perspectiva global, empresarial y de innovación., McGrawHill, 15ª edición, Mexico, 2017

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Empresa: Xestión de empresas/V03G020V01203

Dirección comercial I/V03G020V01403

Dirección de operaciones/V03G020V01302

Dirección de recursos humanos/V03G020V01303

Outros comentarios

Empregaremos a plataforma de teledocencia Faitic para achegar ao alumnado documentación, información e pautas concretas necesarias para o proceso formativo e de avaliación da materia.

No PCEO Grado en Administración e Dirección de Empresas-Grado en Dereito, esta materia impártese no 1º cuatrimestre do 1º curso e o profesorado responsable está integrado por: Raquel Arévalo Tomé e Gloria Caballero Fernández.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Historia: Historia económica				
Materia	Historia: Historia económica			
Código	V03G020V01103			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Facal Rodríguez, María Jesús Isabel			
Profesorado	Facal Rodríguez, María Jesús Isabel Martínez Domínguez, María Blanca			
Correo-e	cfacal@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>Esta materia pretende mostrar ao alumnado os cambios económicos, industriais e organizativos o longo da historia, usando ferramentas teóricas e empíricas doutras ramas da economía e das ciencias sociais próximas.</p> <p>Así terá por obxecto analizar o desenvolvemento da economía internacional e das grandes fases do crecemento económico moderno.</p> <p>Observar e analizar os efectos de acontecementos cruciais. Investigar as implicación dos cambios nas institucións económicas de carácter global (por exemplo, o patrón ouro, os bloques comerciais e o FMI) e os efectos do cambio tecnolóxico a curto, medio e longo prazo.</p>			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CE2	Posuír e comprender coñecementos sobre as institucións económicas como resultado e aplicación de representacións teóricas ou formais a respecto de como funciona a economía	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE4	Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CT1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT4	Compromiso ético no traballo	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT5	Motivación pola calidade e mellora continua	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

Aprender e comprender o proceso de crecemento e desenvolvemento económico a longo prazo.	CG1 CG2 CG5 CG13 CE2 CE4 CE5 CE6 CE16 CT1 CT3 CT4 CT5
Coñocer e analizar o proceso de nacemento e transformación das principais institucións económicas o longo do tempo.	CG1 CG2 CG5 CG13 CE2 CE4 CE5 CE16 CT1 CT3 CT4 CT5
Distinguir os condicionantes e as forzas que impulsaron o frenaron o desenvolvemento económico a longo prazo.	CG1 CG2 CG5 CG13 CE2 CE4 CE5 CE6 CE16 CT1 CT3 CT4
Identificar as fases do crecemento económico moderno e coñecer os cimentos do cambio económico a longo prazo.	CG1 CG2 CG5 CG13 CE2 CE4 CE5 CE6 CE16 CT1 CT3 CT4 CT5
Comprender os procesos de aparición, transformación e crise das formas de organización empresarial o longo do tempo.	CG1 CG2 CG5 CG13 CE2 CE4 CE5 CE6 CE16 CT1 CT3 CT4 CT5

Contidos

Tema

Tema 1. Introducción á historia económica mundial.	Historia económica e crecemento económico. Periodización e conceptos económicos básicos para a análise histórica. Visión panorámica da historia económica de occidente.
Tema 2. As economías europeas preindustriais.	As flutuacións seculares. Poboación, produción e distribución do produto agrario. Evolución do comercio e da manufactura.
Tema 3. A Revolución Industrial 1750-1870	Crecedemento económico e marco institucional. O proceso de industrialización: factores de produción e innovacións. Revolución Industrial e difusión da industrialización.
Tema 4. As relacións económicas internacionais no século XIX: A primeira Globalización	O comercio internacional e a primeira globalización 1870-1913 O movemento internacional de factores. O sistema monetario internacional: o patrón ouro. A segunda revolución tecnolóxica
Tema 5. A economía internacional no século XX	Os problemas económicos do período de entreguerras (1919-1939). A economía internacional na época dourada do capitalismo (1945-1973). A crise, as modificacións da economía mundial (1973-2010).

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	45	75
Seminario	20	20	40
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	33	35

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Mediante esta metodoloxía, co apoio audiovisual, presentárase de maneira sintética, secuencial e motivadora os aspectos claves dos contidos fundamentais da materia. As primeiras sesións estarán adicadas a ofrecer unha visión panorámica da materia e conceptos básicos de historia económica; as restantes sesións estarán destinadas a exposición do temario. A pesar de que o método destas sesións é fundamentalmente expositivo, promoverase a participación activa do estudantado.
Seminario	Nos seminarios traballaránse temas monográficos e requirirán algún traballo previo de preparación por parte dos estudantado. É una instancia para socializar, depurar e sintetizar os coñecementos adquiridos na preparación da sesión. Concíbese como un proceso de aprendizaxe continuado. Engloban actividades heteroxéneas, deseñadas dacordo a obxetivos e contidos diversos. Comprenden entre outras: análises e /o de comentarios de series estadísticas, gráficos ou textos, resolución de exercicios, discusión de documentos históricos, ou ben a realización dun esquema, síntese ou mapa conceptual do material previamente distribuído. Todas estas tarefas realizaránse individualmente ou por equipos de traballo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Traballo en conxunto co alumnado

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Seminario	Evaluación da coherencia e calidade do traballo, esquema, síntesis ou mapa conceptual, ou a valoración dos exercicios (comentario e análise de gráficos, series estadísticas, ou textos, a resolución de cuestións e problemas). Valorarase a asistencia, a participación, o cumprimento, a aptitude, os aspectos formais (redacción, sintaxis, ortografía, ...) así mesmo a expresión oral.	30	CG1 CG2 CG5 CG13 CE2 CE4 CE5 CE6 CE16 CT1 CT3 CT4 CT5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Preguntas de desenvolvemento sobre os contidos do temario e das actividades realizadas nos traballos en aula. As respostas tendrán que estar estruturadas, e razoadas correctamente. Se valorará a súa redacción correcta, clara e comprensibel.	70	CG1 CG2 CG5 CE2 CE4 CE5 CE6

Outros comentarios sobre a Avaliación

Haberá dúas opcións de avaliación: Avaliación continua ou Exame final.

A - AVALIACIÓN CONTINUA:

A avaliación dos seminarios corresponderáse co 30% da nota final e o exame/exámes con 70% da mesma.

B- EXAME FINAL:

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación.

Esta proba obxectiva consta de varias partes, compostas por preguntas de desenvolvemento. Para aprobar a materia é imprescindible aprobar cada unha dos seus partes.

Cualificación numérica de 0 a 10 segundo a lexislación vixente.

As datas dos horarios das probas de avaliación nas diferentes convocatorias son as especificadas no calendario da páxina web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ALLEN, R. C., Historia económica mundial: una breve introducción, Alianza, 2013, Madrid

CAMERON, R.; NEAL, L., Historia económica mundial: desde el Paleolítico hasta el presente, 5ª, Alianza, 2016, Madrid

CAMPS CURA, E., Historia Económica Mundial. La Formación de la economía internacional (Siglos XVI - XX), Mc Graw Hill, 2013, Madrid

COMÍN, F.; HERNANDEZ, M.; LLOPIS, E. (eds.), Historia económica mundial: siglos X-XX, Crítica, 2005, Barcelona

FELIU, G.; SUDRIÀ, C., Introducción a la historia económica mundial, 2ª, Publicaciones Universidad de Valencia, 2013, Valencia

PALFOX, J. (Ed), Los tiempos cambian. Historia de la economía, Tirant Humanidades, 2014, Valencia

TELLO, E. y GORDILLO, X. (coords.), Guía práctica de historia económica mundial, Universitat de Barcelona, 2005, Barcelona

Bibliografía Complementaria

COMÍN COMÍN, F., Historia Económica Mundial. De los orígenes a la actualidad, Alianza, 2011, Madrid

DE VRIES, J., La revolución industrial. Consumo y economía doméstica desde 1650 hasta el presente, Crítica, 2009, Barcelona

KENWOOD, A.G. y LOGHEED, A.L., Historia del desarrollo económico internacional, 4ª, Itsmo, 1992, Madrid

MADDISON, A., La Economía mundial: una perspectiva milenaria, Mundi-Prensa, 2002, Madrid

WILLIAMSON, J.G., Comercio y Pobreza, Cuando y cómo comenzó el atraso del Tercer Mundo, Crítica, 2014, Barcelona

Recomendacións

Outros comentarios

Aínda que non hai ningún requisito formal para o seguimento da materia, sería conveniente que o alumnado tivera:

1. Coñecementos básicos de xeografía e historia contemporánea de Occidente (grandes procesos e feitos máis relevantes).
2. Certos coñecementos e experiencia na realización de esquemas, mapas conceptuales, resumo e síntese.
3. Manexo básico de follas de cálculo (ex.: Excel), procesadores de texto (ex.: Word), TIC.
4. Certa experiencia na procura de información e bases de datos en Internet.

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se levan a cabo co alumnado na materia, e concíbese de forma flexible. En consecuencia, pode requirir reaxustes ao longo do curso académico, derivados da dinámica da clase e do grupo de destinatarios real, ou pola relevancia das situacións que poidesen xurdir.

Así mesmo, achegaráselle ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo. Utilizarase para elo a plataforma TEMA (CLAROLINE) en fatic.uvigo.es.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Matemáticas: Matemáticas				
Materia	Matemáticas: Matemáticas			
Código	V03G020V01104			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Alonso Álvarez, José Nicanor Hervés Beloso, Francisco Javier			
Profesorado	Alonso Álvarez, José Nicanor Hervés Beloso, Francisco Javier Mirás Calvo, Miguel Ángel Quinteiro Sandomingo, María del Carmen Sanmartín Carbón, Esperanza			
Correo-e	jnalonso@uvigo.es fjhervas@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Familiarizar ao alumno coas ferramentas matemáticas básicas para a Economía xeral			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber • saber facer
CG6	Habilidades de comunicación a través de Internet e, dominio de ferramentas multimedia para a comunicación a distancia	• saber
CG14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• saber facer
CE7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial	• saber • saber facer
CE12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	• saber • saber facer

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
☐ Comprender as técnicas matemáticas básicas, necesarias para a modelización do comportamento económico.	CG1 CG6 CE7 CE12
☐ Avaliar, utilizando técnicas matemáticas, as consecuencias das distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas.	CG1 CG5 CG6 CG14 CE7 CE12
☐ Ser capaz de formular modelos simples de relación das variables económicas baseados no manexo da álgebra lineal e do cálculo diferencial.	CG1 CG5 CG6 CG14 CE7 CE12
☐ Ter habilidades para argumentar de modo rigoroso, coherente e intelixible, tanto na expresión oral como na escrita.	CG1 CG5 CG6 CE7 CE12

Contidos	
Tema	
1. Preliminares.	Símbolos matemáticos. Funcións reais de variable real. Funcións elementais. Cálculos matemáticos básicos.
2. Funcións reais de variable real.	Límites de funcións reais de variable real. Continuidade de funcións reais de variable real. Teoremas relativos á continuidade global. Derivada dunha función nun punto. Regra de l'Hôpital. Teoremas de Rolle e do valor medio. Derivadas de orde superior e extremos relativos. Concavidade e convexidade.
3. Integración.	Áreas baixo curvas. Teorema fundamental do cálculo integral. Primitivas.
4. Cálculo matricial.	Matrices. Determinante dunha matriz cadrada. Sistemas de ecuacións lineais. Autovalores dunha matriz cadrada. Formas cadráticas.
5. Derivadas de función de varias variables.	Introdución. Vectores. Derivadas parciais. Funcións diferenciables. A regra da cadea. Derivadas de orde superior. Funcións homoxéneas. Teorema de Euler.
6. Optimización.	Funcións cóncavas e convexas. Optimización sen restricións. Optimización con restricións de igualdade.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	20	50	70
Seminario	8	8	16
Resolución de problemas de forma autónoma	8	20	28
Lección maxistral	37	37	74
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	12	15
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Actividade en que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumnado debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Seminario	Entrevistas que o estudantado mantén co profesorado para o asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade en que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa disciplina. O alumnado debe desenvolver de forma autónoma a análise e a resolución dos problemas e/ou exercicios.
Lección maxistral	Exposición, por parte do profesorado, dos contidos sobre a disciplina obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que ten que desenvolver o estudantado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Resolución de problemas en grupo. Consulta de dúbidas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Exposición, por parte do profesorado, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que ten que desenvolver o estudantado. COMPUTABLE EN EVALUACIÓN CONTINUA	Xunto co resto dos elementos da avaliación continua ata un 35	CG1
Resolución de problemas	Actividade en que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa disciplina. O alumnado debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral. COMPUTABLE EN EVALUACIÓN CONTINUA .	Xunto co resto dos elementos da avaliación continua ata un 35	CG14

Seminario	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado para o asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. COMPUTABLE EN EVALUACIÓN CONTINUA .	Xunto co resto dos elementos da avaliación continua ata un 35	CG14 CE7 CE12
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exames con preguntas breves sobre a materia. COMPUTABLE EN EVALUACIÓN CONTINUA	Xunto co resto dos elementos da avaliación continua ata un 35	CG1 CG14
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame final.	65	CG1 CE7 CE12

Outros comentarios sobre a Avaliación

As datas dos exames da materia poderán ser consultadas na páxina web da Facultade <http://fccee.uvigo.es>

A nota final do curso virá dada pola seguinte fórmula:

$$NF=A+(10-A)E/10$$

sendo A a nota da avaliación continua (máximo de 3,5 puntos) e E a nota do exame final (máximo de 10 puntos).

O mesmo sistema de avaliación será seguido no caso da convocatoria de fin de carreira.

En caso de non superar a materia na primeira convocatoria, a nota obtida polo traballo ao longo do curso manterase para a segunda convocatoria. Os puntos da avaliación continua obteranse por: a asistencia a clase e a participación nela. As probas curtas realizadas nas clases prácticas ao longo do curso. Os exercicios e/ou traballos propostos previamente e realizados fóra das horas de clase.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Balbás, A., Análisis matemático para la economía I. Cálculo diferencial, AC, 1991, Madrid

Balbás, A. e outros, Análisis matemático para la economía II. Cálculo integral y sistemas dinámicos, AC, 1991, Madrid

Besada, M. e outros., Cálculo de varias variables: Cuestiones y ejercicios resueltos, Prentice-Hall, 2001, Madrid

Sydsaeter, K. e outros., Matemáticas para el análisis económico, Pearson, 2012, Madrid

Recomendacións

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración y Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 1º cuatrimestre do 1º curso e o docente responsable é Francisco Javier García Cutrín

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía: Economía española e mundial**

Materia	Economía: Economía española e mundial			
Código	V03G020V01201			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Iglesias Malvido, Carlos Suris Regueiro, Juan Carlos			
Profesorado	Caballero Míguez, Gonzalo Iglesias Malvido, Carlos Padín Fabeiro, María Carmen Suris Regueiro, Juan Carlos			
Correo-e	calu@uvigo.es jsuris@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	<p>Economía Española e Mundial é unha materia básica do 2º cuadrimestre de GADE e 1º cuadrimestre do PCEO de ADE-Dereito da Universidade de Vigo. Consta dun total de 6 créditos ECTS, que se corresponden con 150 horas de traballo do estudante, das cales 50 son actividades presenciais, mentres que o resto serán actividades de traballo persoal.</p> <p>Esta materia pretende iniciar ao estudante no coñecemento da Economía Aplicada, comenzando pola análise da Economía Mundial e Española. Trátase de que comprenda o funcionamento e estrutura da Economía Mundial e Española, facendo fincapé, por unha banda, nas diferencias entre Países Desenvolvidos e Países en vías de Desenvolvemento, e por outra banda, na estrutura económica de España.</p> <p>Organízase en Actividades Básicas (AB) e Actividades Complementarias (AC). As AB son comúns para todos os Centros onde se imparte a titulación de ADE, mentres que as AC son específicas de cada centro.</p>			

Competencias

Código	Tipoloxía
CG1 Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG2 Pensamento crítico e autocrítico	• saber facer
CG5 Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber facer
CG8 Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación	• Saber estar / ser
CG9 Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo	• Saber estar / ser
CG13 Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• saber facer
CG14 Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• saber facer
CE2 Posuír e comprender coñecementos sobre as institucións económicas como resultado e aplicación de representacións teóricas ou formais a respecto de como funciona a economía	• saber
CE16 Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	• saber facer
CT1 Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial	• saber facer
CT5 Motivación pola calidade e mellora continua	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
☐ Adquirir coñecementos básicos para entender o funcionamento da economía mundial e española.	CE2
☐ Manexar a información proporcionada polas fontes estatísticas da economía mundial e de España.	CG1 CE16
☐ Sintetizar a información estatística en indicadores económicos relevantes.	CG1 CE16
☐ Consultar directamente as referencias bibliográficas.	CE16
☐ Elaborar e expoñer os resultados, empregando nun nivel básico os programas informáticos de cálculo, e realizar gráficos e presentacións.	CG1 CE16 CT1

□ Redactar e sintetizar os resultados anteriores.	CG1 CG2 CG5
□ Someter a contraste e discusión as ideas expostas nas leccións maxistrais.	CG2 CG5 CG8 CG9 CG13 CT1 CT5
□ Revisar con certa periodicidade a evolución dos resultados acadados.	CT1 CT5
□ Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial.	CT1 CT5
□ Amosar motivación pola calidade e pola mellora continua.	CT1 CT5
- Habilidades de comunicación escrita e emisión de informes sobre situacións concretas	CG5 CG14

Contidos

Tema	
Parte I: Introducción	Os obxectivos básicos e as preguntas relevantes. Organización e método de traballo. Principais conceptos: Crecemento e Desenvolvemento. Fontes estatísticas e bibliográficas.
Parte II. Economía mundial.	Os factores do crecemento económico: estratexias e experiencias. Os elementos estruturais dos Países Desenvolvidos. Características estruturais dos países en vías de desenvolvemento. As teorías do subdesenvolvemento económico. Institucións e relacións económicas internacionais
Parte III. Economía española.	Evolución da Economía Española: Etapas, factores de crecemento e cambio estrutural. A especialización produtiva e comercial. Eficiencia, sustentabilidade e equidade.
Parte IV: A actualidade da economía española e mundial.	Temas de actualidade da economía mundial. Temas de actualidade da economía española.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	0	30
Prácticas de laboratorio	15	0	15
Resolución de problemas de forma autónoma	0	39	39
Exame de preguntas obxectivas	0	20	20
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	30	30
Exame de preguntas de desenvolvemento	4	10	14
Observación sistemática	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	As sesións maxistrais forman parte das Actividades Básicas da Materia. En cada unha das sesións, o profesorado desenvolverá os contidos do Programa. Tomárase como punto de partida as preguntas destacadas en cada un dos temas, así como os resultados e conclusións que se vaian acadando simultaneamente nas outras actividades docentes relacionadas co tema.
Prácticas de laboratorio	As prácticas de laboratorio forman parte das Actividades Básicas. En cada unha delas o alumnado realizará un exercicio en que deberá aprender a manexar información para o estudo da economía mundial e de España. Con ditos exercicios o estudiantado aprenderá a organizar a información e a sintetizar os datos en indicadores relevantes (PIB, poboación, PIB per cápita, coeficiente de apertura, taxa de actividade, taxa de desemprego, gasto público, produtividade etc.). Iso esixirá a realización de cálculos (taxas de variación, números índice, actualización de variables monetarias, taxas de participación), a súa representación e análise.
Resolución de problemas de forma autónoma	Forman parte das Actividades Complementarias, de carácter presencial ou non presencial, consistentes en probas onde os estudantes demostren a súa capacidade individual para resolver un exercicio de xeito autónomo, sen necesidade de titorización persoal.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Realización de traballo persoal e programado baseado na elaboración de informes sobre aspectos concretos da economía española e mundial que teñen como base as fontes principais de datos, cálculos de magnitudes ou indicadores e a súa interpretación facendo uso da análise económica.
Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Logo da exposición de cada capítulo o estudante resposta un cuestionario de preguntas dispoñible na páxina da materia para comprobar que adquiriu os coñecementos máis substanciais.
Exame de preguntas de desenvolvemento	Resposta a preguntas concretas na que cada alumno explica os principais problemas dos diferentes aspectos estudados en economía española e economía mundial. Realización do informe iniciado nas sesións de prácticas de laboratorio e mellorado e personalizado seguindo un proceso programado.
Observación sistemática	Seguimento das diferentes actividades realizadas por cada estudante o longo do cuatrimestre e corrección do traballo realizado

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividades Complementarias de traballo persoal (non presencial). Exercicios que demostren a capacidade autónoma de cada estudante.	20	CG1 CG5 CT1
Exame de preguntas obxectivas	Actividades básicas de traballo persoal (presencial e non presencial) que inclúe a realización de cuestionarios vinculados ás clases maxistras e ás sesións prácticas de laboratorio.	20	CE2 CT5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividades básicas de traballo persoal (presenciais ou non presenciais) consistentes en responder por escrito, de forma sintética, ás preguntas relevantes de cada tema do programa (desenvolto nas sesións maxistras).	20	CG1 CG2 CG5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Actividades complementarias (presencial ou non presencial) consistentes en relacionar os resultados do conxunto das actividades da materia, tanto dos contidos teóricos como prácticos.	30	CG1 CG2 CG5 CG9 CG13 CG14 CE16
Observación sistemática	Nesta Centro, avaliarase a actitude persoal do estudante que se verificará a través do seguimento periódico.	10	CG8 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Cando o alumnado non aprobe a materia por avaliación continua, para superar a mesma deberá presentarse ao exame final da convocatoria ordinaria. Dito exame poderá incluír preguntas de tipo test, de resposta curta ou de desenvolvemento, similares ás descritas no sistema de avaliación. Dependendo da situación do alumnado (algúns seguindo a avaliación continua e outros con renuncia expresa a ela), o exame da convocatoria ordinaria terá diferente peso relativo na avaliación final, garantindo que, como mínimo, represente o 60 por cento da mesma (podería chegar ao 100%).

O exame correspondente ás demais convocatorias (extraordinaria, fin de carreira, etc.) seguirá o mesmo modelo e criterios de cualificación que o exame final da convocatoria ordinaria.

As datas para os exames son as establecidas no Calendario oficial de cada Centro e publicadas na súas correspondentes páxinas web.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

García Delgado, Jose Luís e Rafael Myro (directores), Lecciones de Economía Española, Ed. Thomson-Civitas, 2013, Madrid
Berzosa, Carlos; Pablo Bustelo, Jesús de la Iglesia, Estructura Económica Mundial, Síntesis, 2001, Madrid

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Macroeconomía/V03G020V01404

Traballo de Fin de Grao/V03G020V01991

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Historia: Historia económica/V03G020V01103

Outros comentarios

Para o correcto seguimento da materia é preciso contar con acceso a internet e unha conta de correo electrónico, a utilización da Plataforma de Docencia Virtual e o manexo de programas informáticos básicos (unha folla de cálculo e un procesador de textos).

Nos Centros da UVigo, a Plataforma de Docencia Virtual será a Plataforma Tem@.

Aqueles estudantes que non dispoñan de internet, poderán usar ordenadores de acceso libre existentes nas Facultades.

Para o alumnado da UVigo recoméndase a realización do curso virtual organizado pola Biblioteca "Coñece a Biblioteca e aprende a buscar, avaliar e utilizar a información", dirixido ao alumnado de 1º grao e que ten coma obxectivo que o estudante adquira os coñecementos básicos para buscar, analizar, seleccionar e organizar a información de xeito eficiente, así como utilizar e comunicar a información eficazmente de forma ética e legal.

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grado en Dereito impártese no 1º cuatrimestre do 1º curso.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Empresa: Matemática das operacións financeiras**

Materia	Empresa: Matemática das operacións financeiras			
Código	V03G020V01202			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Rodríguez Parada, Sonia			
Profesorado	Cabaleiro Casal, Roberto Lago Velando, Angeles Rodríguez Parada, Sonia			
Correo-e	srparada@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es MOF Virtu@l			
Descrición xeral	Matemática das operacións financeiras é unha materia que introduce ao estudante na lóxica da valoración financeira. O seu estudo resulta fundamental para a toma de decisións e a correcta interpretación da información no ámbito das finanzas e a contabilidade. Baixo o principio básico do valor do diñeiro no tempo, o estudante coñece e aplica a metodoloxía matemático-financeira á análise das operacións financeiras máis frecuentemente contratadas.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• saber facer • Saber estar / ser
CG3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial	• saber facer
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• saber facer • Saber estar / ser
CE7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial	• saber
CE9	Identificar a xeneralidade dos problemas económicos que se suscitan nas empresas, e saber utilizar os principais instrumentos existentes para a súa resolución	• saber • saber facer
CE12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	• saber facer
CE13	Mobilidade e adaptabilidade a entornos e situacións diferentes	• saber facer
CE16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	• saber facer
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT4	Compromiso ético no traballo	• Saber estar / ser
CT5	Motivación pola calidade e mellora continua	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Empregar as ferramentas de valoración financeira máis apropiadas para a resolución dos problemas expostos	CG1 CE9 CE12
Mostrar fluidez na resolución dos problemas financeiros básicos e interpretar correctamente os seus resultados	CG1 CE12
Utilizar, de forma adecuada, vocabulario e simboloxía matemático-financeira	CG1 CE7
Xulgar a consistencia dos seus resultados	CG2
Resolver cuestións financeiras mediante o uso da folla de cálculo	CG3
Organizar de forma eficiente a aprendizaxe	CG13
Identificar o campo de aplicación xeral da Matemática financeira	CE7
Distinguir os aspectos esenciais das operacións financeiras	CE7
Aplicar a lóxica da valoración financeira a novas operacións	CE13

Manexar fontes de información económico-financiera fiables e actualizadas	CE16
Incorporar a retroalimentación personalizada para consolidar o seu proceso de aprendizaxe	CT3
Mostrar unha actitude respectuosa cos demais e consigo mesmo no seu proceso de aprendizaxe	CT4
Realizar actividades que se propoñen de forma voluntaria para a súa autoevaluación	CT5

Contidos

Tema	
1. Conceptos básicos: lóxica da valoración financeira e operación financeira	<ul style="list-style-type: none"> 1.1. Valor do diñeiro no tempo 1.2. Capital financeiro 1.3. Comparación e elección de capitais financeiros 1.4. Lei financeira <ul style="list-style-type: none"> 1.4.1. Lei financeira de capitalización 1.4.2. Lei financeira de desconto 1.5. Suma financeira de capitais financeiros 1.6. Operación financeira <ul style="list-style-type: none"> 1.6.1. Concepto 1.6.2. Elementos 1.6.3. Clasificación 1.7. Reserva matemática nunha operación financeira <ul style="list-style-type: none"> 1.7.1. Concepto 1.7.2. Métodos de cálculo 1.8. Principios lóxicos de valoración financeira <ul style="list-style-type: none"> 1.8.1. Subestimación de capitais futuros respecto dos presentes de igual contía 1.8.2. Proxección ou substitución financeira para capitais financeiros 1.8.3. Produtividade nominal 1.8.4. Equivalencia en toda operación financeira
2. Operacións financeiras de capitalización	<ul style="list-style-type: none"> 2.1. Leis financeiras de capitalización 2.2. Capitalización simple <ul style="list-style-type: none"> 2.2.1. Concepto 2.2.2. Formulación matemática 2.2.3. Interese simple 2.2.4. Tipos de interese 2.2.5. Liquidación de intereses nunha conta corrente 2.3. Capitalización composta <ul style="list-style-type: none"> 2.3.1. Concepto 2.3.2. Formulación matemática 2.3.3. Interese composto 2.3.4. Tipos de interese 2.4. Comparación de montantes en capitalización simple e composta 2.5. Reserva matemática dunha operación financeira de capitalización <ul style="list-style-type: none"> 2.5.1. Cálculo polo método retrospectivo 2.5.2. Cálculo polo método prospectivo 2.6. Tipo de interese e inflación
3. Operacións financeiras de desconto	<ul style="list-style-type: none"> 3.1. Leis financeiras de desconto 3.2. Desconto simple comercial <ul style="list-style-type: none"> 3.2.1. Concepto 3.2.2. Formulación matemática 3.2.3. Desconto simple 3.2.4. Tipos de desconto 3.3. Desconto bancario <ul style="list-style-type: none"> 3.3.1. Concepto 3.3.2. Modalidades 3.3.3. Desconto dun efecto 3.3.4. Desconto dunha remesa de efectos 3.4. Vencimientos <ul style="list-style-type: none"> 3.4.1. Vencimiento común 3.4.2. Vencimiento medio

4. Rendas financeiras certas	4.1. Concepto 4.2. Elementos dunha renda 4.3. Tipos de rendas 4.4. Valoración financeira dunha renda 4.4.1. Valor actual 4.4.2. Valor final 4.4.3. Relación entre valor actual e valor final 4.5. Valoración de rendas constantes 4.5.1. Rendas temporais 4.5.2. Rendas perpetuas 4.6. Valoración de rendas variables 4.6.1. Rendas temporais 4.6.2. Rendas perpetuas 4.7. Rendas financeiras equivalentes 4.8. Rendas valoradas a tipo de interese variable
5. Operacións financeiras de préstamo	5.1. Concepto 5.2. Clasificación 5.3. Tipos de interese 5.4. Formas de amortizar un capital 5.4.1. Amortización a prazo fixo 5.4.2. Amortización normal ou americana 5.4.3. Amortización sucesiva 5.5. Métodos de amortización sucesiva: casos particulares 5.5.1. Método de amortización francés 5.5.2. Método de amortización con termos crecentes en progresión xeométrica 5.5.3. Método de amortización italiano 5.6. Préstamos con carencia 5.7. Préstamos con cancelación anticipada 5.8. Préstamos indizados
6. Operacións financeiras de constitución	6.1. Concepto 6.2. Clasificación 6.3. Formas de constituír un capital 6.4. Casos particulares en modalidade prepagable 6.4.1. Termos constitutivos constantes 6.4.2. Termos constitutivos crecentes en progresión xeométrica 6.4.3. Cotas de constitución constantes 6.5. Casos particulares en modalidade pospagable 6.5.1. Termos constitutivos constantes 6.5.2. Termos constitutivos crecentes en progresión xeométrica 6.5.3. Cotas de constitución constantes
7. Custo e rendemento das operacións financeiras	7.1. Operacións financeiras simples 7.2. Operacións financeiras compostas

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	40	62.5
Resolución de problemas	22.5	45	67.5
Resolución de problemas de forma autónoma	2.5	2.5	5
Resolución de problemas de forma autónoma	2.5	2.5	5
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	7	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Explicación dos contidos máis relevantes e de maior dificultade conceptual. Selección de exemplos para clarificar conceptos. Sesións presenciais de 1 hora e media
Resolución de problemas	Resolución de problemas sobre operacións financeiras, tutelada polo docente, tras un previo debate de propostas entre o alumnado. Sesións presenciais de 2 horas e media.

Resolución de problemas de forma autónoma	A metade do cuadrimestre desenvólvese unha tutoría en grupos reducidos, con resolución de dúbidas sobre os temas previamente impartidos. Na última parte da tutoría realízase unha proba curta de nivel básico, que forma parte da avaliación continua do alumnado. Sesiós presencial de 2 horas e media.
Resolución de problemas de forma autónoma	A final do cuadrimestre desenvólvese unha tutoría en grupos reducidos, con resolución de dúbidas sobre os restantes temas do programa. Na última parte da tutoría realízase unha proba curta de nivel básico, que forma parte da avaliación continua do alumnado. Sesiós presencial de 2 horas e media.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas de forma autónoma	Sesión tutorial na que se revisan os contidos de teoría e práctica impartidos na primeira parte do programa, con resolución de dúbidas en grupos reducidos. Finaliza cunha proba de nivel básico de curta duración.
Resolución de problemas de forma autónoma	Sesión tutorial na que se revisan os contidos de teoría e práctica impartidos na segunda parte do programa, con resolución de dúbidas en grupos reducidos. Finaliza cunha proba básica de curta duración.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas de forma autónoma	Primeira proba básica de curta duración, que forma parte da AVALIACIÓN CONTINUA do alumnado.	25	CG3 CE7 CE12
Resolución de problemas de forma autónoma	Segunda proba básica de curta duración, que forma parte da AVALIACIÓN CONTINUA do alumnado.	25	CG3 CE7 CE12
Resolución de problemas e/ou exercicios	EXAME FINAL: Proba presencial, na data oficialmente establecida. Avaliase a adquisición de competencias de coñecemento, a destreza na práctica e a aplicación da lóxica financeira a novas situacións. Consta de tres niveles: básico, intermedio e avanzado.	50	CG1 CG2 CE7 CE9 CE12 CE13

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na primeira sesión do curso coméntanse os obxectivos de aprendizaxe que se pretenden alcanzar e a planificación semanal das distintas etapas de aprendizaxe.

O alumnado pode aprobar a materia optando exclusivamente polo sistema de avaliación continua. Para subir nota deberá presentarse ao exame final. De forma alternativa, tamén pode optar por realizar exclusivamente o exame final, que suporá o 100% da súa cualificación. Ambas as alternativas de avaliación mantéñense na primeira e segunda convocatorias. Non así na convocatoria de fin de carreira, na que o exame suporá o 100% da cualificación.

O calendario oficial de exames deberá ser consultado na web institucional da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Rodríguez Sánchez, J. A. y Rodríguez Parada, S. M., MOF Virtu@I: un recurso para el aprendizaje colaborativo, 2018, Plataforma Moodle. Fatic. Universidad de Vigo

Pablo López, A. de, Matemática de las operaciones financieras I y II, 2000, UNED, Madrid

Pablo López, A. de, Manual práctico de Matemática comercial y financiera. Tomos I y II., 2001, Centro de Estudios Ramón Areces, Madrid.

Bibliografía Complementaria

Guthrie, G. L. & Lemon, L. D., Mathematics of Interest Rate and Finance, 2004, Prentice Hall, Upper Saddle River, NJ.

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas - Grao en Dereito impártese no 1º cuadrimestre do 2º curso.

A profesora responsable é Sonia M. Rodríguez Parada.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Empresa: Gestión de empresas**

Materia	Empresa: Gestión de empresas			
Código	V03G020V01203			
Titulación	Grado en Administración y Dirección de Empresas			
Descriptores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castellano Gallego Inglés			
Departamento	Organización de empresas y marketing			
Coordinador/a	López Miguens, María Jesús			
Profesorado	Arevalo Tomé, Raquel Diz Comesaña, María Eva Fernández Arias, M ^º Jesús López Miguens, María Jesús Piñeiro García, María del Pilar			
Correo-e	chusl@uvigo.es			
Web				
Descripción xeral	Se trata de presentar a la empresa como un agente económico fundamental, explicando los aspectos básicos de su gestión y los problemas asociados a su gobierno. A partir de ahí se identifican las grandes áreas funcionales, ahondando en aspectos específicos de su gestión y las problemáticas económicas que se formulan.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Capacidad de análisis y síntesis	• saber hacer • Saber estar /ser
CG2	Pensamiento crítico y autocrítico	• saber hacer • Saber estar /ser
CG3	Habilidades relacionadas con el uso de aplicaciones informáticas utilizadas en la gestión empresarial	• saber hacer
CG13	Capacidad de aprendizaje y trabajo autónomo	• saber hacer • Saber estar /ser
CG14	Capacidad de aplicar los conocimientos teóricos y prácticos adquiridos en un contexto académico especializado	• saber hacer • Saber estar /ser
CE1	Poseer y comprender conocimientos acerca de: Las interrelaciones existentes entre los distintos subsistemas que conforman el sistema empresarial	• saber • saber hacer
CE2	Poseer y comprender conocimientos acerca de: Las instituciones económicas como resultado y aplicación de representaciones teóricas o formales acerca de cómo funciona la economía	• saber
CE3	Poseer y comprender conocimientos acerca de: Los aspectos internos, funciones y procesos de las organizaciones incluyendo su naturaleza, estructura, gobierno, operativa y dirección	• saber • saber hacer
CE4	Poseer y comprender conocimientos acerca de: El marco económico que regula las actividades empresariales, y la correspondiente normativa	• saber
CE5	Poseer y comprender conocimientos acerca de: La relación entre la empresa y su entorno evaluando su repercusión en la estrategia, comportamiento, gestión y sostenibilidad empresarial	• saber • saber hacer
CE6	Poseer y comprender conocimientos acerca de: Los distintos procesos, procedimientos y prácticas de gestión empresarial	• saber • saber hacer
CE7	Poseer y comprender conocimientos acerca de: Las principales técnicas instrumentales aplicadas al ámbito empresarial	• saber • saber hacer
CE8	Aplicar los conocimientos adquiridos a futuras situaciones profesionales y desarrollar competencias relacionadas con la elaboración y defensa de argumentos y resolución de problemas dentro de su área de estudio	
CE9	Identificar la generalidad de los problemas económicos que se plantean en las empresas, y saber utilizar los principales instrumentos existentes para su resolución	• saber • saber hacer
CE10	Valorar a partir de los registros relevantes de información la situación y previsible evolución de una empresa	• saber • saber hacer

CE12	Solucionar de manera efectiva problemas y tomar decisiones utilizando métodos cuantitativos y cualitativos apropiados, incluyendo entre ellos la identificación, formulación y solución de los problemas empresariales	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber hacer
CE16	Habilidades en la búsqueda, identificación e interpretación de fuentes de información económica relevante	<ul style="list-style-type: none"> • saber hacer

Resultados de aprendizaje

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Aplicar los procedimientos de análisis y conocimientos adquiridos a la resolución de problemas/cuestiones concretas, tanto a nivel estratégico como operativo, en el ámbito de las distintas áreas funcionales de la empresa.	CB3 CG1 CG2 CG2 CG3 CG13 CG14 CE1 CE2 CE3 CE4 CE4 CE5 CE6 CE7 CE9 CE10 CE12 CE16 CT8 CT16
Tener capacidad para buscar, identificar, filtrar y analizar datos relevantes que pueden afectar a las distintas funciones de la empresa para interpretar su importancia en términos de defensa o crítica de distintas posturas o medidas de actuación alternativas tras una correcta valoración de ventajas e inconvenientes.	CB1 CG1 CG2 CG5 CG13 CE1 CE3 CE5 CE6 CE8 CE9 CE10 CE11 CE13

Contenidos

Tema

La empresa en el sistema económico

Dirección financiera

Dirección de operaciones

Dirección comercial

Dirección de recursos humanos

Dirección de innovación

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección magistral	30	30	60
Resolución de problemas	18	68	86
Examen de preguntas objetivas	2	0	2
Examen de preguntas de desarrollo	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxías

	Descrición
Lección magistral	Exposición por parte del profesor de los contenidos sobre la materia objeto de estudio, bases teóricas y/o directrices del trabajo, ejercicios o proyectos que debe desarrollar el estudiante.

Resolución de problemas	Resolución, de forma individual o en grupo, de cuestiones planteadas, guiadas y supervisadas por el profesor. Se evaluará la comprensión de la materia por parte del alumno a través de la entrega de pequeños cuestionarios y ejercicios realizados y resueltos en las prácticas así como su participación activa en las mismas.
-------------------------	---

Atención personalizada

Metodologías	Descripción
Resolución de problemas	Supervisión y resolución de dudas que pudieran surgir al alumno durante el proceso de adquisición de las competencias de la asignatura.

Evaluación

	Descripción	Cualificación	Competencias Avaluadas
Examen de preguntas objetivas	Prueba/s intermedia/s. Prueba/s para evaluar la adquisición y comprensión de conceptos que se desarrollará/n a lo largo del curso.	40	CE1 CE2 CE3 CE4 CE5 CE6 CE7 CE9
Examen de preguntas de desarrollo	Examen final. Prueba escrita para evaluar los conocimientos adquiridos por el alumnado sobre la materia y la aplicación de los mismos en la resolución e interpretación de problemas y situaciones del ámbito empresarial.	60	CG1 CG2 CG13 CE1 CE3 CE5 CE6 CE7 CE9 CE12

Otros comentarios sobre a Avaluación

El sistema de evaluación en las convocatorias **ORDINARIA Y EXTRAORDINARIA** consta de dos alternativas.

a. Evaluación CONTINUA: se componen de la calificación obtenida en la/s prueba/s intermedia/s (40%) y la obtenida en el examen final (60%).

Para superar la materia segundo este sistema es necesario cumplir dos condiciones:

- (1) superar el examen final y
- (2) conseguir un mínimo de 5 puntos sobre 10 en la materia

En el caso de superar el examen, la nota final de la materia será la resultante de sumar a la nota del examen final, la nota de la/s prueba/s intermedia/s.

En el caso de no superar el examen, la nota final de la materia será la nota de la/s prueba/s intermedia/s.

2. Evaluación NO CONTINUA : Examen final (100%). Este examen PODRÁ SER DIFERENTE al realizado bajo a opción de Evaluación CONTINUA.

IMPORTANTE:

- La elección por parte del alumnado de una de las alternativas se hará explícito el día del examen final.
- En el caso de participar en alguna prueba intermedia y no presentarse al examen final, la nota final de la materia será la nota de la/s prueba/s intermedia/s.

En el sistema de evaluación de la convocatoria **DE FIN DE CARRERA** el examen final supondrá el 100% de la calificación.

Las fechas de exámenes deberán ser consultadas en la página web de la Facultad: <http://fccee.uvigo.es>

Fuentes de información

Bibliografía Básica

Armstrong, G.; Kotler, P.; Merino, M.J.; Pintado, T. y Juan, J.M., Introducción al marketing, Pearson, 2011

García del Junco, J. et al., Fundamentos de gestión empresarial., Pirámide, 2008

Maynar, P. et al., La economía de la empresa en el espacio de educación superior, McGraw-Hill, 2008

Piñero, P.; Arévalo, R.; García-Pintos, A.; Caballero, G., Introducción a la economía de la empresa. Una visión teórico-práctica, Delta Publicaciones, 2010

Bibliografía Complementaria

Crespo Franco, T. y Piñero, P., Producción : planificación, programación e control, Vigo : Universidade, Servizo de Publicacións, 2005

Díez de Castro, E. y otros., Introducción a la economía de la empresa I y II, Pirámide, 2002

García del Junco, J. et al., Prácticas de la gestión empresarial, McGraw-Hill, 2001

Guitart Tarrés, L. y Núñez Carballosa, A., Problemas de economía de la empresa, Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, 2006

Iborra, M. et al., Fundamentos de Dirección de Empresas. Conceptos y habilidades directivas., Thomson, 2006

Luque de la Torre, M.A. et al., Curso práctico de economía de la empresa. Un enfoque de organización, Pirámide, 2001

Moyano Fuentes, J. et al., Prácticas de organización de empresas, Prentice Hall, 2002

Recomendaciones**Materias que continúan o temario**

Decisiones de inversión/V03G020V01402

Dirección comercial I/V03G020V01403

Dirección de operaciones/V03G020V01302

Dirección de recursos humanos/V03G020V01303

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Empresa: Matemática de las operaciones financieras/V03G020V01202

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Empresa: Fundamentos de administración/V03G020V01102

Outros comentarios

Esta guía docente anticipa las líneas de actuación que se deben llevar a cabo con el alumno en la materia y se concibe de forma flexible. En consecuencia, puede requerir reajustes al largo del curso académico promovidos por la dinámica de la clase y del grupo de destinatarios real o por la relevancia de las situaciones que pudieran surgir. Asimismo, se acercará al alumnado a información y pautas concretas que sean necesarias en cada momento del proceso formativo.

En el PCEO Grado en Administración y Dirección de Empresas-Grado en Derecho, esta materia se imparte en el 2º cuatrimestre del 1º curso y el profesorado responsable está integrado por: Raquel Arévalo Tomé y María Jesús López Miguens.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Estatística: Estatística				
Materia	Estatística: Estatística			
Código	V03G020V01204			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Estatística e investigación operativa			
Coordinador/a	Lorenzo Picado, Leticia			
Profesorado	Lorenzo Picado, Leticia			
Correo-e	leticialorenzo@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	Estatística é unha materia de formación básica na que se estudarán os conceptos estatísticos básicos, recorrendo os temas de estatística descritiva, cálculo de probabilidades, variables aleatorias e inferencia estatística.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• Saber estar / ser
CG3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial	• saber facer
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• saber facer
CG14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• saber facer
CE7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial	• saber
CE9	Identificar a xeneralidade dos problemas económicos que se suscitan nas empresas, e saber utilizar os principais instrumentos existentes para a súa resolución	• saber facer
CE10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa	• saber • saber facer
CE12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	• saber facer
CE16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	• saber facer
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT4	Compromiso ético no traballo	• Saber estar / ser
CT5	Motivación pola calidade e mellora continua	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe		
Resultados de aprendizaxe		Competencias
☐ Ser capaz de identificar os aspectos estatísticos dentro dun problema empírico e elaborar conclusións a partir da información existente aplicando os conceptos estudados na materia. Coñecer, saber, aplicar e interpretar correctamente as técnicas descritivas e de cálculo de probabilidades básicas e valorar o seu interese como ferramenta fundamental na análise de datos.		CE7 CE9 CE10
☐ Solucionar de maneira eficaz problemas e cuestións de cada un dos temas do programa utilizando os métodos cuantitativos apropiados.		CE12
☐ Coñecer a importancia da información e ser capaz de valorala e clasificala en cada ámbito de decisión. Saber aplicar e interpretar correctamente as técnicas descritivas básicas para a análise de variables unidimensionais e bidimensionais.		CE12 CE16
☐ Introducir o estudantado no manexo de paquetes informáticos relacionados coa estatística. Desta maneira, favorecer unha actitude positiva cara ao cuantitativo, en xeral, e a estatística, en particular, así como cara á súa manipulación informática.		CG3
☐ Fomentar a sensibilidade cara aos valores propios do pensamento científico, favorecendo as actitudes asociadas ao uso e desenvolvemento dos métodos estatísticos como o cuestionamento das ideas intuitivas, a análise crítica das afirmacións, a necesidade de verificación, a capacidade de análises e sínteses ou a toma de decisións racionais.		CG1 CG2 CG13 CG14
☐ Potenciar unha actitude de compromiso ético, incidindo no relativo á obtención dos datos, á non manipulación dos resultados ou o non copiar os estudos doutros nin aproveitarse do seu traballo.		CT3 CT4

□ Espertar o gusto polo uso e estudo da Estatística, véndoa como unha ferramenta que permite aprender CT5 máis sobre o propio campo de coñecemento e iniciarse na realización de investigacións propias.

Contidos	
Tema	
Tema 1. Estatística descritiva	1.1. Distribución de frecuencias. 1.2. Medidas de posición, dispersión e forma. 1.3. Representacións gráficas. 1.4. Números índice simples e complexos. Propiedades. IPC.
Tema 2: Introducción ao cálculo de probabilidades	2.1. Conceptos básicos do cálculo de probabilidades. 2.2. Probabilidades condicionadas e concepto de independencia.
Tema 3. Variables aleatorias	3.1. Definición dunha variable aleatoria e a súa función de distribución. 3.2. Características dunha variable aleatoria. 3.3. Principais distribucións de probabilidade. 3.4. Aplicacións do teorema central do límite.
Tema 4. Conceptos e principios metodolóxicos da inferencia estatística	4.1. Poboación, mostra e as súas características. Mostraxe aleatoria simple. Distribucións asociadas á mostraxe en poboacións normais. 4.2. Estimación puntual. Concepto de estimador e as súas propiedades. 4.3. Estimación mediante intervalos de confianza en poboacións normais. 4.4. Contrastes de hipóteses. Formulación das hipóteses. Contrastes clásicos en poboacións normais.
Tema 5. Manexo de paquetes estatísticos de uso corrente.	5.1. Introducción ao uso do paquete estatístico. 5.2. Análise descritiva e cálculo de probabilidades. 5.3. Variables aleatorias e principais distribucións de probabilidade. 5.4. Inferencia estatística.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	45	67.5
Seminario	5	4	9
Resolución de problemas	22.5	45	67.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	4	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición, por parte do profesorado, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, as bases teóricas e/ou as directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que ten que desenvolver o estudantado.
Seminario	Entrevistas que o/a estudante mantén co profesorado da disciplina para o asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Resolución de problemas	Resolución de problemas e cuestións de cada un dos temas do programa da disciplina. Poderase facer uso do software de cálculo Microsoft Excel.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	Na tutoría en grupo cada estudante poderá formularlle ao profesor/a as dúbidas que teña sobre a materia. O profesor/a tamén propondrá algún tema a discutir e resolver entre os/as estudantes que formen tal grupo.

Avaliación		
	Descrición	CualificaciónCompetencias Avaliadas

Lección maxistral	O contido teórico da materia será avaliado mediante probas tipo test en todos os exames que se realicen	10	CG1 CG2 CG13 CG14 CE7 CE9 CE10 CE12 CE16 CT3 CT4 CT5
Resolución de problemas	A avaliación relativa aos problemas farase mediante a resolución de exercicios prácticos en todos os exames que se realicen.	30	CG3 CE7 CE9 CE10 CE12 CE16 CT3 CT4 CT5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Na convocatoria oficial ordinaria realizarase un exame, con parte teórica (tipo test), así como práctica (problemas). (Ver seguinte epígrafe para coñecer o sistema de avaliación detallada)	60	CG1 CG2 CG13 CG14 CE7 CE9 CE10 CE12 CE16 CT3 CT4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Cada estudante poderá elixir si desexa avaliación continua ou avaliación mediante un único exame final. Considerarase que un/unha estudante opta pola primeira opción (avaliación continua) no caso de presentarse ao exame parcial, mentres que se asumirá que opta pola segunda opción (exame final) se non se presenta ao exame parcial.

O/A estudante que se acolla á avaliación continua, realizará un parcial durante o curso dos temas 1 e 2 (**primeira parte da materia**). Devandito parcial constará dunha parte teórica tipo test (cun peso do 25%) e unha parte práctica de resolución de exercicios (cun peso do 75%).

No caso de superar o parcial cunha nota maior ou igual que 5, considerarase aprobada esta parte e no exame final só se avaliará dos temas 3 e 4 (**segunda parte da materia**), que consistirá nun exame con preguntas tipo test (cun peso do 25%) e unha parte práctica de resolución de exercicios (cun peso do 75%), tal e como se describiu anteriormente. O/A estudante terá neste caso unha nota para cada parte da materia: a nota da primeira parte será a obtida no parcial e a nota da segunda parte a obtida no exame da convocatoria ordinaria.

No caso de non superar o parcial, no exame da convocatoria oficial resolveranse os exames das dúas partes da materia (cada un dos cales constará dun test teórico e problemas coa ponderación descrita anteriormente). Neste caso, a nota da primeira parte calcularase como a media ponderada do parcial (40%) e da nota obtida na primeira parte do exame da convocatoria ordinaria (60%). A nota da segunda parte da materia será a obtida no exame.

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudante poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación. A estrutura deste exame final constará de dúas partes como as descritas anteriormente.

En calquera do tres casos arriba descritos, para aprobar será necesario ter polo menos un 3.5 en cada unha das partes e que a media de ditas notas as sexa maior ou igual que 5. No caso de que a nota obtida en cada

parte sexa como mínimo de 3.5, a nota final da materia calcularase como a media entre as cualificacións obtidas en ambas partes, en caso contrario, a nota final será calculada como o mínimo entre a media das dúas partes e un 4.

A avaliación na convocatoria extraordinaria, así como na convocatoria fin de carreira, será mediante a realización dun exame (coa mesma estrutura que a descrita anteriormente) que suporá o 100% da cualificación.

As datas dos exames finais das distintas convocatorias poderanse consultar na páxina web da facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cao Abad, R.; Presedo Quindimil, M.A. e Naya Fernández, S., Introducción a la estadística y sus aplicaciones, Pirámide, 2001,
Casas Sánchez, J.M. e Santos Peñas, J., Introducción a la Estadística para Administración y Dirección de Empresas, Centro de Estudios Ramón Areces, 2002,

Martín-Pliego López, F. J. e Ruiz-Maya Pérez, L., Fundamentos de Inferencia Estadística, Thomson, 2005,

Martín Pliego, F. J. e Ruiz-Maya, L., Estadística I: Probabilidad., Thomson, 2004,

Bibliografía Complementaria

Esteban García, J. y otros., Estadística Descriptiva y nociones de probabilidad, Thomson, 2005,

García Pérez, C.; Casas Sánchez, J.M. e Rivera García, L.F., Problemas de estadística descriptiva, probabilidad e inferencia, Pirámide, 1998,

Gonick, L. e Smith, W., A Estadística en Caricaturas, SGAPEIO, 2001,

Gutiérrez, R.; Martínez, A. e Rodríguez, C., Curso Básico de Probabilidad, Pirámide, 1993,

Levin, Rubin, Balderas, Del Valle y Gómez, Estadística para Administración y Economía, Prentice Hall, 2010,

Martín-Pliego, Montero-Lorenzo e Ruiz-Maya, Problemas de Inferencia Estadística, Thomson, 2005,

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Matemáticas: Matemáticas/V03G020V01104

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas - Grao en Dereito impártese no 2º cuatrimestre do 1º curso e o profesorado responsable está integrado por María Gómez Rúa.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito mercantil				
Materia	Dereito mercantil			
Código	V03G020V01205			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Bouza López, Miguel Ángel			
Profesorado	Bouza López, Miguel Ángel López López, Alejandra			
Correo-e	miguel.angel.bouza@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Dereito Mercantil é unha materia que se cursa no segundo cuadrimestre do primeiro ano do Grao en Administración de Empresas. Nela examínanse os principais aspectos do estatuto xurídico do empresario, a organización xurídica da empresa mercantil e a actuación dos empresarios no mercado, de xeito que alumno perciba e comprenda que o mercado é un espazo regulado por normas xurídicas no que os suxeitos actuantes contraen dereitos e obrigas exixibles, no seu caso, perante os Tribunais de xustiza.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• Saber estar / ser
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber facer
CG8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación	• saber facer
CG9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo	• saber facer
CG10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	• saber facer
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• Saber estar / ser
CG14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• saber facer
CE3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.	• saber
CE4	Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa	• saber
CT1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de lideranza, incluíndo empatía co resto de persoas	• Saber estar / ser
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT4	Compromiso ético no traballo	• Saber estar / ser
CT5	Motivación pola calidade e mellora continua	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar os suxectos que teñen a consideración de empresario a fin de poder determinar quen é responsable, fronte a terceiras persoas, das actuacións que se realicen no mercado.	CG10 CG13 CG14 CE3 CE4 CT1 CT3 CT5
Coñecer as particularidades e rasgos propios dos distintos tipos de sociedades mercantiles, de tal xeito que se comprenda a figura do empresario social.	CG1 CG2 CG10 CG13 CG14 CE3 CE4 CT3

Dominar a regulación xurídica sobre a actividade dos empresarios no mercado, de xeito que se poida comprender de forma básica o marco legal no que se desenrola unha actividade empresarial.	CG1 CG2 CG5 CG10 CE3 CE4 CT3 CT5
Determinar qué norma xurídica é aplicable a cada caso concreto, para poder resolver de forma práctica posibles problemas plantexados en relación coa actuación do empresario no mercado.	CG1 CG2 CG10 CG13 CG14 CE3 CE4 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5
Resolver de forma razoada os problemas xurídicos plantexados.	CG1 CG2 CG5 CG8 CG10 CG13 CE3 CE4 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5
Adquisición de habilidades de comunicación oral e escrita.	CG1 CG2 CG5 CG8 CG9 CG10 CG14 CE3 CE4 CT3 CT5

Contidos	
Tema	
INTRODUCCIÓN Á NORMATIVA MERCANTIL.	CONCEPTO DE DEREITO MERCANTIL. FONTES DO DEREITO MERCANTIL.
ESTATUTO XURÍDICO DO EMPRESARIO.	EMPRESA E EMPRESARIO. PUBLICIDADE REXISTRAL. REPRESENTACION MERCANTIL.
PROPIEDAD INDUSTRIAL.	PATENTES. MARCAS. COMPETENCIA DESLEAL.
DEREITO DE SOCIEDADES.	INTRODUCCIÓN. SOCIEDADES PERSONALISTAS. A SOCIEDADE ANONIMA. A SOCIEDAD DE RESPONSABILIDAD LIMITADA.
NOCIÓNS SOBRE CONTRATOS E TÍTULOS VALOR.	CONTRATOS MERCANTILES. TÍTULOS VALOR.
CONCURSO DO EMPRESARIO.	A INSOLVENCIA. PRINCIPAIS ASPECTOS SUSTANTIVOS E PROCESAIS DO CONCURSO DE ACREEDORES.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais

Seminario	5	14	19
Prácticas de laboratorio	15	14	29
Lección maxistral	30	60	90
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	22	23

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Nos seminarios se realizarán traballos en grupo, tutelados polo profesor. O traballo, ademais de entregalo por escrito, deberá ser exposto oralmente na aula. No seminario tamén farase un seguemento dos coñecementos adquiridos polo alumno, resolvendo as súas dúbidas.
Prácticas de laboratorio	As clases prácticas consistirán, principalmente, na resolución de problemas xurídicos que xurdan dun suposto práctico. Nelas o alumno terá a oportunidade de profundizar, guiado polo profesor, nos distintos temas que integran o programa da asignatura. O alumno deberá manexar directamente os textos legais, e responder de forma fundada as distintas cuestións plantexadas en relación cos problemas que se susciten. Tamén procederáse á contestación escrita polo alumno de cuestionarios de distinto formato relativos á materia explicada nas sesións maxistras.
Lección maxistral	Na clase maxistral o profesor exporá e explicará os aspectos máis relevantes dos distintos temas que integran o programa da asignatura. O obxectivo é que ditas clases constitúan unha base de coñecemento que deberá ser completada por outras vías, tales como a realización de casos prácticos, actividades de seminario, lecturas recomendadas, estudo personal, etc.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	-Nos seminarios, o profesor respostará ás dúbidas que os alumnos poidan ter sobre a asignatura. - Nas prácticas de laboratorio o profesor atenderá de forma individual ou en grupo ás cuestións relativas ás dúbidas que poidan xurdir na resolución do caso plantexado na clase práctica.
Prácticas de laboratorio	-Nos seminarios, o profesor respostará ás dúbidas que os alumnos poidan ter sobre a asignatura. - Nas prácticas de laboratorio o profesor atenderá de forma individual ou en grupo ás cuestións relativas ás dúbidas que poidan xurdir na resolución do caso plantexado na clase práctica.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Sesión Maxistral seguindo o método tradicional. As clases maxistrales son imprescindibles para a preparación do exame final. Nas clases poderanse plantexar cuestionarios sobre materias explicadas.	6	CG1 CG13 CE3 CE4 CT3 CT4
Seminario	Nos seminarios avaliaráse a estrutura e o contido do traballo escrito e a claridade expositiva e capacidade de síntese na súa exposición oral. En xeral, terase moi en conta o grao de comprensión de alumno en relación aos conceptos utilizados. Co traballo de seminario poderá acadarse ata 0,6 puntos da nota final.	6	CG1 CG13 CE3 CE4 CT1 CT2 CT3 CT4

Prácticas de laboratorio	Nas prácticas de laboratorio os alumnos deberán responder por escrito aos cuestionarios que se lles propoñan sobre materias explicadas nas sesións maxistras, podendo acadar polas boas contestación neste apartado ata 1,8 puntos da nota final. Asimesmo, o Profesor plantexará a resolución, ben guiada ou autónoma, de casos prácticos.	18	CG1 CG2 CG5 CG8 CG9 CG10 CG14 CE4 CT2 CT3 CT4 CT5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Ó final do cuatrimestre haberá un exame que consistirá nun cuestionario de entre sete e dez preguntas breves (con plantexamentos semellantes os traballados nas prácticas de laboratorio) e preguntas teóricas breves e longas (con plantexamentos semellantes os traballados nos seminarios). A nota máxima que se poderá acadar co exame é de 7 puntos. Pese a que se ten moi en conta a participación do alumno nas sesións maxistras, prácticas e seminarios (podendo acadar neses apartados ata un 3 de nota con tales actividades), o exame segue sendo unha peza clave para valorar o coñecemento xeral da asignatura polo alumno. Por iso, para que a nota do exame final poida facer media coa nota obtida nas prácticas e seminarios, é preciso que no exame final se obteña, como mínimo, unha nota de 2 puntos (calculados sobre 7 coma puntuación máxima).	70	CG1 CG2 CG5 CG8 CG9 CG13 CE3 CE4 CT3 CT4 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Aos alumnos que non aproben a materia na primeira convocatoria do curso académico, se lles conservará a nota obtida nas clases prácticas e seminarios na convocatoria extraordinaria do meso curso académico.

Asemade, habilitarase un sistema de avaliación complementario que permita aos estudantes que non teñan seguido a avaliación continua, sacar a máxima nota no exame final da materia. Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Sánchez Calero, Fernando., Principios de Derecho Mercantil., Última edición., THOMSON REUTEURS ARANZADI

Jiménez Sánchez, Guillermo (coord.), Lecciones de Derecho Mercantil., Última edición, Madrid: Editorial Tecnos

Broseta Pont-Martínez Sanz, Manual de Derecho Mercantil, Última edición,

Sánchez Calero Guilarte, Juan; Tapia Hermida, A.J. (Directores), Casos y Materiales de Derecho Mercantil, Última edición, Thomson Reuters-Aranzadi

AAVV, Código de Comercio e lexislación mercantil complementaria, Última edición,

<http://www.westlaw.es>,

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS**Empresa: Contabilidade financeira I**

Materia	Empresa: Contabilidade financeira I			
Código	V03G020V01301			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Buch Gómez, Enrique Juan			
Profesorado	Buch Gómez, Enrique Juan Diéguez Ferreiro, Ricardo Miguel Orge Miguez, Jose Carlos Pérez Vas, Raisa			
Correo-e	ebuch@uvigo.es			
Web	http://fccee.uvigo.es			
Descrición xeral	Introducir ao alumno no ámbito da información económico-financiera como instrumento necesario ao proceso de toma de decisións no contexto das entidades lucrativas.- Incorporar ao alumno á filosofía do sistema contable como sistema informativo integrado en toda organización, imprescindible para o seu adecuado funcionamento.- Fomentar no alumno a idea da utilidade da ciencia contable tanto para a sociedade no seu conxunto como no ámbito da concreta entidade económica.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CG10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	• saber facer
CE8	Aplicar os coñecementos adquiridos a futuras situacións profesionais e desenvolver competencias relacionadas coa elaboración e defensa de argumentos e resolución de problemas dentro da súa área de estudo	• saber facer
CE10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa	• saber facer
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT4	Compromiso ético no traballo	• Saber estar / ser
CT5	Motivación pola calidade e mellora continua	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Conocer las bases conceptuales de la contabilidad como ciencia social, su caracter de sistema de información de características especiales, así como el concepto de utilidad de la información económico-financiera en el entramado económico.	CB2 CB3 CB4 CG10 CE8 CE10 CT3 CT4 CT5

Conocer el funcionamiento básico de un sistema contable como instrumento informativo al servicio del proceso de toma de decisiones	CB2 CB3 CB4 CG10 CE8 CE10 CT3 CT5
Conocer la regulación positiva de la contabilidad, sus objetivos y carácter relativo, así como el funcionamiento del sistema contable empresarial en el contexto de la regulación positiva española.	CB2 CB3 CB4 CG10 CE8 CE10 CT4

Contidos

Tema	
1. A información económica e a toma de decisións	1.1. A información económico-empresarial 1.2. A utilidade da información económica. 1.3. Os usuarios da información económica. 1.4. A información contable: características e requisitos
2. Concepto e División da Contabilidade	2.1. Introducción ao concepto de contabilidade 2.2. División da contabilidade.
3. O Patrimonio da Empresa: elementos e relacións	3.1. O patrimonio da empresa e os seus compoñentes. 3.2. Análisis do Activo. 3.3. Análisis do Pasivo. 3.4. O fondo de manobra. 3.5. O período medio de maduración da empresa.
4. Método contable e o seu *instrumentalización	4.1. O método contable e os seus obxectivos. 4.2. Os feitos contables: A súa clasificación e formulación. 4.3. Os feitos contables e o concepto de resultado. 4.4. A conta como instrumento contable. 4.5. Tipos de conta e o seu funcionamento. 4.6. O método de partida dobre. 4.7. O rexistro das operacións contables. 4.8. Contas administrativas e contas especulativas.
5. O ciclo contable	5.1. O ciclo contable: concepto e fases. 5.2. A fase inicial: inventario e apertura. 5.3. O desenvolvemento do exercicio: fase de xestión. 5.4. As operacións de conclusión do exercicio: a fase de peche. 5.5. A elaboración das contas anuais
6. A normalización contable: a regulación legal da contabilidade en España	6.1. A normalización contable: concepto, utilidade e tipos. 6.2. A regulación legal da contabilidade en España: o Plan Xeral de Contabilidade. 6.3. A estrutura do Plan Xeral de Contabilidade. 6.4. Os principios contables e as contas anuais.
7. O proceso de valoración contable	7.1. A valoración contable: concepto. 7.2. Valoración analítica e valoración sintética. 7.3. Os criterios de valoración no Plan Xeral de Contabilidade español.
8. Análise e *contabilización das existencias	8.1. Concepto e clases de existencias. 8.2. A valoración das existencias. 8.3. A *contabilización das existencias. 8.4. Depreciación das existencias. 8.5. A problemática contable de envases e embalaxes. 8.6. A problemática contable do IVE.
9. Disponibilidades líquidas e dereitos de cobro	9.1. O efectivo e outros activos líquidos equivalentes. 9.2. Os dereitos correntes de cobro. 9.3. A depreciación dos dereitos correntes de cobro.
10. O pasivo corrente	10.1. O pasivo: concepto e clases. 10.2. Os pasivos por operacións de tráfico. 10.3. As débedas con entidades de crédito e outros pasivos de natureza financeira. 10.4. Outras contas pasivas.

11. O inmovilizados material e intanxible	11.1. Concepto e clases. 11.2. O inmovilizado material. 11.3. Os inmovilizados materiais en curso. 11.4. Os investimentos inmobiliarios. 11.5. O inmovilizado intangible. 11.6. As correccións valorativas.
12. Os investimentos financeiros	12.1. Concepto e clases. 12.2. A valoración dos investimentos financeiros. 12.3 Os dereitos preferentes de subscripción e a súa problemática contable. 12.4. A problemática contable das accións e participacións de capital. 12.5. A problemática contable dos valores de renda fixa e créditos asimilados.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	60	90
Resolución de problemas	15	30	45
Observación sistemática	2	0	2
Exame de preguntas de desenvolvemento	1	2	3
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	8	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Ao longo das clases prácticas, a medida que os alumnos desenvolven de modo autónomo problemas ou exercicios propostos polo profesor, resolveranse as dúbidas ou cuestións dun modo personalizado.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Observación sistemática	Percepción atenta, racional, planificada e sistemática por parte do docente co obxectivo de rexistrar as manifestacións do comportamento do alumnado. Trátase de valorar aprendizaxes e accións e como levan a cabo valorando a orde, precisión, destreza, eficacia...	10	CB2 CB3 CB4 CG10 CE10 CT3 CT4 CT5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas que inclúen preguntas abertas sobre algúns aspectos teóricos. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia con respostas relativamente extensas.	20	CB2 CB3 CB4 CG10 CE8 CE10 CT3 CT4 CT5

Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba na que ou alumno/a debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condiciónes establecido/as polo profesor/a. E este modo, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu.	70	CB2 CB3 CB4 CG10 CE8 CE10 CT3 CT4 CT5
---	---	----	---

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación continua

Durante o curso o alumno será obxecto de avaliación a través de probas escritas de desenvolvemento, de resolución de problemas e exercicios, así como da realización de actividades na aula que serán computadas e rexistradas a través da observación sistemática por parte do profesor.

As preguntas de desenvolvemento avalían o nivel de coñecementos teóricos e supón o 20% da cualificación da materia. Durante o curso, avaliarase a disposición do alumno ante a materia (asistencia, participación, actitude, ...) que será rexistrada a través dunhas cualificacións que suporá até o 10% da cualificación final. O 70% restante da cualificación da materia por avaliación continua derivarase dun exame escrito que se celebrará ao final do curso, nas datas oficiais establecidas polo centro, na que se avaliarán as destrezas do alumno a través da resolución de problemas e/ou exercicios.

Para superar a materia no proceso de avaliación continua será preciso obter unha nota mínima de 4 sobre 10 na proba que avalía as destrezas a través da resolución de problemas e ou exercicios. En caso contrario, a nota máxima global que se poderá obter por avaliación continua é un 4,5.

Para a convocatoria extraordinaria de xullo manteranse as cualificacións correspondentes á Observación sistemática e á do Exame de preguntas de desenvolvemento, polo que esta proba será o 70% da nota final.

Avaliación global

Si o alumno non desexa ser valorado polo anteriormente descrito proceso de avaliación continua, deberá comunicar por correo electrónico ao profesor coordinador, antes do 1 de outubro, o seu desexo de avaliarse a través dunha única proba. Esta proba, na que se poderá obter até un total de 10 puntos, conterá preguntas de desenvolvemento e resolución de problemas e/ou exercicios e será realizada, na convocatoria ordinaria e na extraordinaria, nas datas oficiais establecidas polo centro.

Exame de Fin de Carreira

Os alumnos que concorran a esta convocatoria serán avaliados co mesmo criterio descrito no apartado de avaliación global.

As datas dos exames oficiais deberán ser consultadas na páxina web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Plan General de Contabilidad. R.D. 1514/2007, de 16 de novembro (B.O.E. 20/11/07),

- Antonio Sociás Salvá y otros, Contabilidad Financiera. El Plan General de Contabilidad 2007, Ed. Pirámide,

- Jose Luis Wanden-Berghe Lozano (coord.), Contabilidad Financiera. El Nuevo Plan General de Contabilidad y de PYMES., Ed. Pirámide,

- Enriqueta Gallego y Mateo Vara, Manual Práctico de Contabilidad Financiera., Ed. Pirámide,

M.F. Losilla; A. Moreno; F. Rodriguez, Prácticas de Contabilidad financiera, Garceta G.E.,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Contabilidade financeira II/V03G020V01401

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202

Outros comentarios

Esta materia no *PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Dereito impártese no 2º cuadrimestre do 2º curso e o/o profesor/a responsable é Pilar Muñoz Dueñas

---

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dirección de operacións				
Materia	Dirección de operacións			
Código	V03G020V01302			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Crespo Franco, Tony			
Profesorado	Crespo Franco, Tony Diz Comesaña, María Eva García Vázquez, José Manuel Piñeiro García, María del Pilar			
Correo-e	tcrespo@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es/			
Descrición xeral	Esta materia desenvolve os contidos, métodos y ferramentas asociados á estratexia de operacións. Nela afóndase en aspectos relacionados coa selección e deseño do produto e do proceso produtivo, modo e lugar de elaboración, recursos necesarios e súa organización, e calquera outro aspecto necesario para que a empresa poida realizar o proceso produtivo para o que foi creada.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• saber facer
CG10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	• saber • saber facer
CG11	Redactar proxectos de xestión global ou de áreas funcionais da empresa	• saber • saber facer
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• saber facer
CG14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• saber • saber facer
CE6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial	• saber • saber facer
CE12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	• saber • saber facer
CT5	Motivación pola calidade e mellora continua	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Mostrar o coñecemento de procedementos e técnicas propias da dirección de operacións.	CG1 CG10 CG11 CE6
Aplicar ferramentas de procura, filtrado e interpretación da información relevante na área de produción.	CG1 CG2 CG10 CG13 CG14 CE6
Fixar obxectivos, elaborar estratexias e planos de acción propios das actividades de produción e coherentes co seu contorno.	CG1 CG2 CG10 CG11 CG13 CG14 CE6 CT5

Manexar os coñecementos, procesos e técnicas propias da dirección e xestión das actividades de produción nas distintas empresas, asumindo os efectos da súa práctica e as consecuencias da súa acción en calquera contexto de intervención reflexionando sobre o seus propios posicionamentos.

CG1
CG2
CG10
CG11
CG13
CG14
CE6
CE12
CT5

Tomar decisións na procura de solucións a problemas relativos á situación da área de produción da empresa así como a emisión dos informes correspondentes.

CG1
CG2
CG10
CG11
CG13
CG14
CE6
CE12
CT5

Contidos

Tema	
MÓDULO 1: A EMPRESA E O SISTEMA DE OPERACIÓNS	TEMA 1. O Sistema de Operacións, a Estratexia de Operacións e os seus resultados
MÓDULO 2: DESEÑO DO SISTEMA DE OPERACIÓNS	TEMA 2. Selección e Deseño do Produto e do Proceso Produtivo TEMA 3. Decisións Estratéxicas de Capacidade TEMA 4. Decisións de Localización TEMA 5. Distribución en Pranta
MÓDULO 3: XESTIÓN DA CADEA DE SUMINISTROS	TEMA 6. Xestión da Cadea de Subministros TEMA 7. Xestión dos Stocks
MÓDULO 4: XESTIÓN DAS ACTIVIDADES DE PRODUCCIÓN	TEMA 8. Planificación e Control de Proxectos TEMA 9. Planificación, Programación e Control da Producción TEMA 10. Lean Manufacturing

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	37.5	40	77.5
Resolución de problemas	30	75	105
Seminario	7.5	0	7.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	32	35

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Emprégase como complemento da lección maxistral.
Seminario	Reunións que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento, desenvolvemento e supervisión de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Reunións que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento, desenvolvemento e supervisión de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Resolución de problemas	Probas na que o alumno debe solucionar unha serie de casos, problemas e exercicios nun tempo e condicións establecidos polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu. A aplicación desta técnica será presencial. Correspóndense coas horas prácticas da materia recollidas nos grupos medianos.	50	CG1 CG10 CG11 CG14 CE6 CE12 CT5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e razoada en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.	50	CG1 CG2 CG10 CG11 CG13 CG14 CE6 CE12 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

A Avaliación do alumno realizarase do seguinte xeito:

- Exame final (0 a 5 puntos). Realizarase un único exame ó final do cuatrimestre que terá lugar na data, hora e lugar establecido polo Decanato da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais. O exame final constará dunha parte teórica e dunha parte práctica. Para superar o exame será necesario obter unha nota igual ou superior ó 50% da puntuación total do exame e, como mínimo, o 40% da nota asignada en cada unha das partes teórica e práctica.

No caso de que alumno teña solicitado no prazo establecido que o exame final sexa sobre 10 puntos, no exame final incluírse unha terceira parte (0 a 5 puntos) que substituirá ás probas intermedias de avaliación continua. Para iso, nos primeiros 15 días do cuatrimestre habilitarase un único prazo para que o alumno poda solicitar que o seu exame conte con esta terceira parte e renunciar, polo tanto, ó sistema de avaliación continua.

- Avaliación baseada nos traballos realizados, tanto en grupo como de maneira individual, nas sesións prácticas (0 a 5 puntos). As actividades de avaliación continua nas sesións prácticas só se poderán realizar nas datas e sesións establecidas, debendo cada alumno asistir ao grupo que teña asignado para a realización das mesmas, agás autorización explícita para algunha práctica dos profesores encargados da materia para asistir a outro grupo no que teña lugar a mesma práctica.

Para superar a materia é necesario cumprir dúas condicións: superar o exame final e acadar un mínimo de 5 puntos na materia.

O resultado da avaliación exprésarase nunha escala de 0 a 10 puntos. No caso de superar o exame, a nota final da materia resultará da suma da nota acadada no exame e, en caso de non ter renunciado á avaliación continua nos primeiros 15 días do cuatrimestre, das notas dos traballos realizados nas prácticas. No caso de non superar o exame, a nota final da materia será a resultante de exprésar a nota do exame final nunha escala de 10 puntos.

A segunda convocatoria rexirase polas mesmas normas. Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

Os exames terán lugar na data, hora e lugar establecido polo Decanato do centro. **IMPORTANTE:** O calendario de exames é publicado ó inicio do curso. Non obstante, o calendario pode ser modificado ó longo do mesmo por algún imprevisto. Prégase que consulten a páxina web da Facultade por se hai cambios no mesmo.

BOAS PRÁCTICAS:

- Non está permitido facer uso de teléfonos móbiles, ordenadores portátiles, tabletas ou similares nas sesións de traballo. Estes deben estar desconectados, agás autorización expresa do profesor/a.

- Non está permitido comer nin beber (agás auga) durante as clases.

- As condutas inadecuadas, contrarias e perxudiciais para a convivencia e a súa corrección poderán ser sancionadas coa perda do dereito á avaliación continua do estudante responsable.

- É imprescindible asistir ás sesións de aula co material necesario para o seu desenvolvemento.

- Calquera evidencia de traballos e/ou probas plaxiados ou copiados, total ou parcialmente, suporá unha calificación de suspenso en tódalas convocatorias do curso académico.
- Para a realización dos exames só se permite o uso de elementos de escritura e calculadora.
- O alumno deberá presentarse ao exame debidamente identificado, co seu D.N.I., pasaporte ou título de conducir, non sendo válido outro documento.
- Tódalas probas e exames deberán ser entregados á súa finalización e baixo ningún concepto poderán ser sacados fora da aula.
- A revisión de exames terá lugar só no horario e lugar establecido polo profesor/a.

No caso de incumprimento das normas anteriores, o profesor/a poderá adoptalas medidas que estime oportunas dentro da lexislación vixente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CRESPO FRANCO, T. y PIÑEIRO GARCÍA, P., Producción. Planificación, Programación e Control, Servicio Publicacións da Universidade de Vigo, 2009, Vigo

CRESPO FRANCO, T. y PIÑEIRO GARCÍA, P., Producción. Planificación, Programación e Control. Exercicios Resoltos, Servicio Publicacións da Universidade de Vigo, 2005, Vigo

Bibliografía Complementaria

ADAM, E.E. y EBERT, R.J., Administración de la Producción y las Operaciones, Prentice Hall, 1991, México

ARIAS ARANDA, A. y MINGUELA RATA, B. (Coord.), Dirección de la Producción y Operaciones. Decisiones Estratégicas, Pirámide, 2018, Madrid

ARIAS ARANDA, A. y MINGUELA RATA, B. (Coord.), Dirección de la Producción y Operaciones. Decisiones Operativas, Pirámide, 2018, Madrid

CHASE, R.B.; JACOBS, F.R. y AQUILANO, N.J., Administración de operaciones : producción y cadena de suministros, McGraw-Hill, 2014, Madrid

DOMÍNGUEZ MACHUCA, J.A. (Coord.), Dirección de operaciones. Aspectos estratégicos en la producción y los servicios, McGraw-Hill, 1994, Madrid

DOMÍNGUEZ MACHUCA, J.A. (Coord.), Dirección de operaciones : aspectos tácticos y operativos en la producción y los servicios, McGraw-Hill, 1994, Madrid

FERNÁNDEZ SÁNCHEZ, E., Dirección de la Producción. Fundamentos Estratégicos., Civitas, 1995, Madrid

FERNÁNDEZ SÁNCHEZ, E.; AVELLA CAMARERO, L. y FERNÁNDEZ BARCALA, M., Estrategia de Producción, McGraw-Hill, 2006, Madrid

FERNÁNDEZ SÁNCHEZ, E. y VÁZQUEZ ORDÁS, C., Dirección de la Producción. Métodos Operativos., Civitas, 1994, Madrid

HEIZER, J. y RENDER, B., Dirección de la Producción y de Operaciones : Decisiones Estratégicas, Prentice Hall, 2015, Madrid

KRAJEWSKI, L.J. y RITZMAN, L.P., Administración de Operaciones. Estrategia y análisis, Pearson, 2003, Madrid

MARTÍN PEÑA, M. L.; CARRASCO, E.; DÍAZ, E.; GARCÍA, F. y MONTERO, A., Dirección de la Producción. Problemas y ejercicios resueltos, Prentice Hall, 2003, Madrid

MIRANDA GONZÁLEZ, F.J.; CHAMORRO MERA, A.; RUBIO LACOBIA, S. y BAÑEGIL PALACIOS, T.M., Manual de Dirección de Operaciones, Thomson, 2005, Madrid

MIRANDA GONZÁLEZ, F.J.; RUBIO LACOBIA, S. y CHAMORRO MERA, A., Dirección de Operaciones. Casos prácticos y recursos didácticos, Paraninfo, 2014, Madrid

PIÑEIRO GARCÍA, T.; ARÉVALO TOMÉ, R.; CABALLERO FERNÁNDEZ, G. y GARCÍA-PINTOS ESCUDER, A., Introducción a la economía de la empresa. Una visión teórico-práctica, Delta Publicaciones, 2010, Madrid

SCHROEDER, R.G., Administración de Operaciones. Toma de Decisiones en la Función de Operaciones, McGraw-Hill, 1992, México

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Fundamentos de administración/V03G020V01102

Empresa: Xestión de empresas/V03G020V01203

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 1º cuatrimestre do 3º curso.

Aportarase ao alumnado a información e as pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dirección de recursos humanos				
Materia	Dirección de recursos humanos			
Código	V03G020V01303			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Velando Rodríguez, María Elena			
Profesorado	Fernández Arias, M ^a Jesús Gómez Fraiz, José Santiago Pérez Pereira, Santos Suárez Porto, Vanessa María Velando Rodríguez, María Elena			
Correo-e	velando@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia centrada no estudo pormenorizado das estratexias, procesos, e técnicas da dirección de recursos humanos nas empresas			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• saber facer • Saber estar / ser
CG3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial	• saber facer
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber facer • Saber estar / ser
CG8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación	• saber facer • Saber estar / ser
CG9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo	• saber facer • Saber estar / ser
CG10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	• saber • saber facer
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• saber facer
CG14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• saber facer
CE3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.	• saber
CE5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial	• saber
CE6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial	• saber • saber facer
CE7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial	• saber • saber facer
CE10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa	• saber • saber facer
CE11	Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais	• saber • saber facer
CE12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	• saber • saber facer
CE14	Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións	• saber • saber facer
CE16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	• saber • saber facer
CT4	Compromiso ético no traballo	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Lograr o manexo por parte do alumnado dos coñecementos, e procesos propios da dirección e xestión de recursos humanos, mostrando compromiso coas consecuencias das súas accións en calquera contexto de intervención, reflexionando sobre os seus propios posicionamentos.	CG1 CG2 CG5 CG13 CG14 CE6 CT4
Lograr por parte do alumnado o coñecemento e a aplicación correcta das principais técnicas e ferramentas propias da dirección e xestión de recursos humanos	CG3 CG13 CE6 CE7
Lograr por parte do alumnado a aplicación de ferramentas de procura, filtrado e interpretación da información relevante na área de recursos humanos	CG1 CG5 CG8 CG9 CG13 CE6 CE10 CE16
Tomar decisións na procura de solucións a problemas relativos á situación socio-laboral da empresa, aplicando os métodos apropiados así como a emisión dos informes correspondentes	CG1 CG5 CG8 CG9 CG10 CG13 CE12
Conseguir que o alumnado fixe obxetivos, elabore estratexias e planos de acción coherentes co seu entorno	CG1 CG5 CG13 CE3 CE5 CE6 CE11 CE14

Contidos

Tema	
BLOQUE I: FUNDAMENTOS DE RRHH	* A función de recursos humanos na empresa. * Dirección de recursos humanos na empresa. * Fontes básicas de información na toma de decisións de recursos humanos (análise e avaliación de postos e avaliación do rendimento).
BLOQUE II: ACTIVIDADES BÁSICAS NA DIRECCIÓN E XESTIÓN DE RRHH	* Planificación de recursos humanos na empresa. * Estratexias, procesos e técnicas de compensación e retribución. * Estratexias, procesos e técnicas de recrutamento, selección e socialización. * Estratexias, procesos e técnicas de desenvolvemento dos recursos humanos.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos	30	35	65
Resolución de problemas de forma autónoma	0	30	30
Prácticas de laboratorio	7.5	5	12.5
Estudo previo	0	30	30
Lección maxistral	37.5	50	87.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos	Formulación, resolución, presentación e debate de exercicios/cuestións/problemas/casos prácticos por parte do alumno/a, de forma individual ou en grupo, baixo a proposta, guía e supervisión do profesor/a. O alumno/a debe desenvolver as solucións axeitadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos específicos e axeitados, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.

Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa disciplina. O alumnado debe desenvolver de forma autónoma a análise e a resolución dos problemas e/ou exercicios polo que é preciso que o alumno/a traballe previamente o material explicado polo profesor/a.
Prácticas de laboratorio	Exercicios de aplicación práctica de diversas técnicas por parte do alumno/a a través das TIC en aulas de informática, de forma individual ou en grupo, baixo a proposta, guía e supervisión do profesor/a.
Estudo previo	Traballo autónomo do alumno/a que consistirá na procura, lectura e traballo de documentación, preparación e propostas de resolución de problemas e/ou exercicios, así como na preparación de probas avaliadas.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicios ou proxectos que debe desenvolver o estudante. Requírese a participación activa do alumnado no aula. Ademais soe ser necesario que o alumnado traballe previamente o material entregado polo profesor/a.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Formulación, resolución, presentación e debate de exercicios/cuestións/problemas/casos prácticos por parte do alumno/a, de forma individual ou en grupo, baixo a proposta, guía e supervisión do profesor/a.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Avaliarase a comprensión da materia mediante unha proba escrita presencial, ao final do cuadrimestre, sobre a adquisición de competencias de coñecemento, destreza na práctica, na que se inclúen preguntas de desenvolvemento, preguntas cortas, problemas, e/ou actividades a resolver nas que o alumno/a debe plasmar os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	50	CG1 CG5 CG10 CG13 CG14 CE3 CE5 CE6 CE7 CE10 CE11 CE12 CE14 CE16 CT4
Estudo de casos	Avaliarase a comprensión da materia, a aplicación de técnicas específicas axeitadas, a argumentación, a capacidade de transmisión de contidos, na realización de presentacións, resolución de problemas, casos e exercicios nun tempo e condicións establecidos polo profesor/a. A aplicación desta técnica será presencial e correspóndese coas prácticas da materia recollidas nos grupos medianos.	50	CG1 CG2 CG3 CG5 CG8 CG9 CG10 CG13 CG14 CE3 CE5 CE6 CE7 CE10 CE11 CE12 CE14 CE16 CT4

Outros comentarios sobre a Avaliación

Existen dous sistemas de avaliación excluíntes: o sistema de avaliación continua e o sistema de avaliación non continua.

O sistema de Avaliación non continua, para as convocatorias ordinaria e extraordinaria consistirá nun examen final a realizar na data e hora establecido polo Decanato da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais, cunha puntuación máxima de 10 puntos. Dito examen constará dunha parte teórica e dunha parte práctica, coa finalidade de avaliar a totalidade da materia.

O sistema de Avaliación Continua: a cualificación da avaliación continua será a suma de:

- multiplicar por 50% a media das notas obtidas nos controis sobre os casos e problemas propostos ó longo das clases prácticas. A puntuación máxima que é posible acadar é por tanto de 5 puntos sobre a nota final.
- E multiplicar por 50% a nota obtida nun exame ó final do cuatrimestre no que se avaliará o resto da materia non avaliada nas clases prácticas, e que se realizará nas datas oficiais das convocatorias ordinaria e extraordinaria fixadas polo Decanato da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais. A puntuación máxima que é posible acadar é por tanto de 5 puntos sobre a nota final.

A nota obtida polo alumno/a nas distintas actividades da avaliación continua, a excepción da nota do exame final, terá vixencia para as convocatorias ordinaria e extraordinaria de cada curso académico.

As actividades de avaliación continua só se poderán entregar nas datas e sesións establecidas o efecto, debendo cada alumno/a asistir ao grupo que teña asignado para a realización das mesmas. O cambio de grupo neste caso deberá ser autorizado polo profesor/a.

IMPORTANTE: O alumno/a poderá elixir entre os dous sistemas de avaliación. Nos primeiros 15 días do cuatrimestre habilitarase un único prazo para que o alumno/a solicite a avaliación NON CONTINUA, renunciando por tanto ao sistema de avaliación continua.

Os exames das convocatorias ordinarias e extraordinarias desta materia terán lugar na data, hora e lugar establecido polo Decanato da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais.

O calendario de exames publícase ó inicio do curso polo Decanato da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais, pero dito calendario pode ser modificado ao longo do curso por algún imprevisto. Consulten a páxina web da facultade, por se hai cambios.

Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

RELACIÓN DE BOAS PRÁCTICAS:

1. Non está permitido facer uso de teléfonos móbiles, ordenadores portátiles, tablets ou similares nas sesións de traballo. Estes deben estar desconectados, agás autorización expresa do profesor/a.
2. Os teléfonos móbiles deben estar pechados na realización das probas e o alumnado non debe ter consigo reloxos e demais dispositivos intelixentes na realización das mesmas, agás autorización expresa do profesor/a.
3. Non está permitido comer nin beber (agás auga) na clase.
4. É imprescindible asistir ás sesións de aula co material necesario para o seu desenvolvemento.
5. O plaxio total ou parcial nas actividades entregadas levará a invalidación das mesmas.
6. Para a realización dos exames só se permite o uso de elementos de escritura e calculadora.
7. O alumno/a deberá presentarse ao exame debidamente identificado, co D.N.I., pasaporte ou carné de conducir, non sendo válido outro documento.
8. Tódolos exames e probas puntuables deberán ser entregados a súa finalización e baixo ningún concepto poderán ser sacados fora da aula.
9. A revisión de exames terá lugar só no horario e lugar establecido polo profesor/a.

No caso de incumprimento das normas anteriores, o profesor/a poderá adoptar as medidas que estime oportunas.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

DE LA CALLE, M.C. e ORTIZ DE URBINA, M, Fundamentos de Recursos Humanos, 2ª ed., Prentice Hall, 2013,
LEAL, A., ALFARO DE PRADO, A., RODRÍGUEZ, L. e ROMÁN, M., El Factor Humano en las Relaciones Laborales, Pirámide, 1999,
MONDY, R., Administración de recursos humanos, Prentice Hall,, 2010,
PEREDA MARIN, S., Dirección y gestión de recursos humanos por competencias, Editorial Universitaria Ramón Areces, 2011,
Bibliografía Complementaria
ALBIZU GALLASTEGUI, E. e LANDETA RODRÍGUEZ, J., Dirección Estratégica de los Recursos Humanos. Teoría y Práctica., Pirámide, 2011,
ALLES, M.A, Dirección Estratégica de Recursos Humanos, 3ª ed., Granica, 2015,
BYARS, L. e RUE, L., Gestión de los Recursos Humanos, Irwin, 1996,
DESSLER, G., Administración de Recursos Humanos, Prentice Hall, 2009,
DELGADO Mª I., GÓMEZ L., VÁZQUEZ E., Gestión de los Recursos Humanos, del Análisis Teórico a la Solución Práctica, Prentice Hall, 2006,
DOLAN, S., VALLE, R., JACKSON, S e SCHULER, R.S., La Gestión de los Recursos Humanos,, McGraw Hill, 2007,
FERNÁNDEZ AGUADO J., Dirigir Personas en la Empresa. Enfoque conceptual y Aplicaciones Prácticas., Pirámide, 2007,
FERRER LOPEZ, M.A., Como confeccionar nóminas y seguros sociales 2017, 30, Deusto, 2017,
FISHER, C., SCHOENFELDT, L. e SHAW, J., Human Resource Management, 6th ed., Mifflin Co., 2006,
GARCÍA TENORIO, J. e SABATER, R., Fundamentos de Dirección y Gestión de Recursos Humanos, Thomson, 2004,
ROBLEDO CAMACHO, M., D3D. Un Enfoque Integral de la Dirección de Empresas, Díaz de Santos, 2004,
RUBIO DE MEDINA, M.D., Retribuciones Laborales, Bosch, 2005,
SASTRE CASTILLO, M.A. e AGUILAR PASTOR, E.M., Dirección de Recursos Humanos. Un Enfoque Estratégico., McGraw Hill, 2003,
ODE, Estudio de retribuciones 2012, ODE, 2012,
ODE, Estudio de retribuciones 2015, ODE, 2015,
<http://www.expansionyempleo.com>,
<http://www.losrecursoshumanos.com/>,
<http://www.rrhhdigital.com/>,
<http://www.rrhmagazine.com/>,
<http://www.empleo.gob.es/>,
<http://www.seg-social.es/>,
<http://www.sepe.es>,
<http://www.ine.es>,

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Empresa: Fundamentos de administración/V03G020V01102

Empresa: Xestión de empresas/V03G020V01203

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 2º cuatrimestre do 3º curso e o profesorado responsable está integrado por: Vanessa Suárez Porto e Mª Elena Velando Rodríguez (Coordinadora)

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Econometría				
Materia	Econometría			
Código	V03G020V01304			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Verdugo Matés, María Victoria Otero Giráldez, María Soledad			
Profesorado	Álvarez García, María Begoña Otero Giráldez, María Soledad Verdugo Matés, María Victoria			
Correo-e	sotero@uvigo.es vverdugo@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/vverdugo/			
Descrición xeral	A materia encádrase no primeiro cuadrimestre do segundo curso do grao. Trátase da unha materia para alumnos que xa completaron o primeiro curso, e que por tanto posúen formación nas disciplinas de matemáticas e estatística, un coñecemento básico das cales é moi importante para o estudo da econometría. Deste xeito, o alumno áchase preparado para abordar unha materia de análise como é a econometría, na que empregar os seus coñecementos estatísticos para construír modelos econométricos xenerais, que son aplicables en principio ao estudo e resolución de problemas dunha ampla variedade de materias relacionadas coa titulación.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• Saber estar / ser
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• Saber estar / ser
CE7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial	• saber
CE12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	• saber • saber facer
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprensión das técnicas *econométricas básicas desde un punto de vista teórico e aplicado.	CG1 CG13 CE7
Manexo das técnicas e ferramentas básicas para a cuantificación das relacións entre variables relevantes do mundo económico e empresarial.	CG13 CE12
Habilidades para a resolución de problemas de maneira eficaz, así como para a argumentación rigorosa e *inteligible.	CG1 CG2 CE12 CT3

Contidos	
Tema	
1. Modelización econométrica.	Definición e obxectivos do modelo econométrico. Deseño e construción do modelo econométrico.
2. Modelo de Regresión Lineal Clásico (MRLC).	Especificación do modelo. Hipóteses básicas do modelo. Estimación e interpretación dos coeficientes estimados. Propiedades dos estimadores. Bondade de axuste. Contrastes de hipóteses. Predición. Outras cuestións relacionadas co Modelo de Regresión Lineal Clásico (MRLC).
3. Incumprimento das hipóteses clásicas.	Análise, Consecuencias, Diagnoses e posibles solucións se hai incumprimento das hipóteses clásicas.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	20	30	50
Resolución de problemas	6	15	21
Prácticas en aulas informáticas	20	28	48
Observación sistemática	2	5	7
Exame de preguntas obxectivas	2	22	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, complementada co uso de medios audiovisuais, así como a introdución dalgunhas preguntas dirixidas ao estudante, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Resolución de problemas	Permite ao alumnado implementar de forma efectiva os coñecementos teóricos adquiridos a partir das sesións maxistras a través da realización de actividades tales como resolución de cuestións, exercicios e problemas. Os obxectivos desta técnica son: alcanzar unha maior competencia no manexo dos contidos aprendidos así como ilustrar as súas potenciais aplicacións.
Prácticas en aulas informáticas	Nestas sesións de laboratorio informático aplicaranse os coñecementos adquiridos nas clases teóricas e prácticas para realizar supostos prácticos coa axuda dun paquete informático econométrico. Os alumnos traballarán de forma autónoma, individualmente ou en grupo, baixo a supervisión do profesor.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Resolveranse exercicios e problemas relacionados coa materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Outras evidencias de avaliación continua	30	CG1 CG2 CE7 CE12 CT3
Observación sistemática	Seguimento de la actitude do alumno nas actividades	10	CG1 CG2 CG13 CE7 CE12 CT3
Exame de preguntas obxectivas	controis tutoriais	60	CG1 CG2 CG13 CE7 CE12 CT3

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumno poderá elixir o sistema de avaliación que desexa que se lle aplique na materia (**observación**: a elección dun sistema de avaliación significa a renuncia ao outro sistema de avaliación). Para o que debe optar, nos primeiros 15 días do cuatrimestre, entre avaliación continua ou exame final (100% da nota). Para tal fin, habilitarase un contrato que deberá ser asinado obrigatoriamente por todo o alumnado. Se algún alumno non asina este contrato enténdese que opta polo examen final e renuncia á avaliación continua.

A CUALIFICACIÓN DA AVALIACIÓN CONTINUA será o resultado da suma de: controis tutoriais (60%), observación sistemática (10%) , outras evidencias (30%). O docente poderá establecer unha nota mínima nos controis tutoriais como condición necesaria para obter o 100% da cualificación. No caso de non alcanzar dita nota mínima, a cualificación por avaliación continua será, tan só, o resultado de multiplicar por 0,6 a nota media obtida en devanditos controis tutoriais.

AVALIACIÓN XULLO e CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA: exame teórico-práctico no que se avaliarán as competencias

globais da materia e co que se pode alcanzar o 100% da cualificación.

As datas dos exames serán as aprobadas pola Xunta de Facultade e publicadas na páxina web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Verdugo Matés, M.V. y otros, Análisis Económico. Una aproximación práctica con Shazam, Delta Publicaciones, 2006, Madrid

Fernández-Jardón, C. M. y otros, Econometría Estática Aplicada, Tórculo, 1997, Santiago de Compostela

Novales, A, Econometría, segunda edición, McGraw-Hill, 1997, Madrid

Greene, W.H., Análisis Económico, tercera edición, Prentice-Hall, 1999, Madrid

Guisan M.C, Econometría, Mc GrawHill, 1997, Madrid

Dougherty, C., Introduction to Econometrics, second edition, Oxford University Press, 2002, United States

Wooldridge, J.M, Introducción a la Econometría: Un enfoque moderno, segunda edición, Thomson-Learning, 2003, Madrid

Gujarati, Econometría, cuarta edición, McGraw-Hill, 2003, Madrid

Martín, G., J.M. Labeaga y F. Mochón, Introducción a la Econometría, Prentice Hall, 1997, Madrid

Carrascal, U., González, Y. y Rodríguez, B., Análisis econométrico con EVIEWS, primera edición, Ra-Ma, 2001, Madrid

Pena, J. B. y otros, Cien ejercicios de Econometría, Pirámide, 1999, Madrid

Pérez, C., Problemas resueltos de Econometría, Thomson Paraninfo, 2006, Madrid

Cal Bouzada, M.I. y Verdugo Matés, M. V., Guía de introducción a la econometría utilizando Gretl, primera edición, Virtual eumed.net, 2013, Granada

Verdugo Matés, M. V. y Cal Bouzada, M.I., Incumplimientos del Modelo de Regresión Lineal Normal Clásico con Gretl, primera edición, Virtual eumed.net, 2017, Granada

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Estatística: Estadística/V03G020V01204

Matemáticas: Matemáticas/V03G020V01104

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impátese no 1º cuatrimestre do 2º curso e o profesorado responsable está integrado por: Mª Vitoria Verdugo Matés.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Contabilidade financeira II				
Materia	Contabilidade financeira II			
Código	V03G020V01401			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Diéguez Ferreiro, Ricardo Miguel			
Profesorado	Diéguez Ferreiro, Ricardo Miguel García Rivares, Ignacio Pérez Vas, Raisa			
Correo-e	rdieiguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>A materia CONTABILIDADE FINANCEIRA II completa os coñecementos adquiridos polo alumno na materia de CONTABILIDADE FINANCEIRA I do primeiro cuadrimestre do 2º Curso do Grao en ADE, centrándose no estudo da contabilización das operacións vinculadas co ciclo de capital.</p> <p>Para o que se estuda a problemática contable das transaccións con instrumentos financeiros, na súa dobre vertente investimento e financiamento, introducindo ao alumno no estudo da contabilidade por razón do suxeito, a través da problemática da emisión de instrumentos financeiros por parte das entidades que teñan a forma xurídica de sociedade.</p> <p>Así mesmo complétase o estudo da problemática dos activos non correntes operativos, facendo especial incidencia na depreciación do inmovilizado .</p> <p>Finalizando o programa co estudo das contas anuais.</p> <p>Con todo isto o alumno terá un coñecemento completo do modelo contable español.</p>			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber facer
CG9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo	• Saber estar / ser
CG10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	• saber facer
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• saber facer
CG14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• saber facer
CE4	Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa	• saber
CE6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial	• saber
CE7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial	• saber
CE10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa	• saber facer
CE12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	• saber facer
CE16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	• saber facer
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT4	Compromiso ético no traballo	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa.	CB2 CB3 CB4 CG1 CE4 CT3 CT5
Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial.	CB2 CB3 CB4 CG9 CG10 CG14 CE6 CE7 CE10 CT4
Capacidade para aplicar correctamente a lexislación mercantil en materia contable	CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG5 CG13 CE4 CE12 CE16 CT3 CT4 CT5
Contidos	
Tema	
I. OS INVESTIMENTOS FINANCEIROS. ACTIVOS FINANCEIROS	I.1.- Instrumentos financeiros. I.2.- Activos financeiros. Concepto e clasificación. I.3.- Créditos comerciais e non comerciais. I.4.- Valores representativos de débeda. I.5.- Investimentos en instrumentos de patrimonio. I.6.- Reclasificación e baixa de activos financeiros. I.7.- Deterioración de valor dos activos financeiros.
II. FINANCIAMENTO BÁSICO: (I) PATRIMONIO NETO: (1) FONDOS PROPIOS: (1.1) CAPITAL SOCIAL	II.1.- As fontes de financiamento na empresa: Concepto e clasificación. II.2.- O Capital Social: Problemática contable derivada da fundación da sociedade. II.3.- Contabilización dos incrementos de capital: Causas e tipos. II.4.- Contabilización das reducións de capital: Causas e tipos. II.5.- Do negocio sobre as propias accións.
III. FINANCIAMENTO BÁSICO: (I) PATRIMONIO NETO: (1) FONDOS PROPIOS: (1.2) RESERVAS	III.1.- A autofinanciación: Concepto e clases. III.2.- O resultado do exercicio e base de repartición. III.3.- Orde de prelación na distribución das ganancias. III.4.- Remuneración das accións. III.5.- As dotacións a reservas. Problemática contable das Reservas: Concepto, clases e funcionamento III.6.- Outros participes. III.7.- O resultado negativo: A absorción de perdas III.8.- Os resultados pendentes de aplicación
IV.- FINANCIAMENTO BASICA: (I) PATRIMONIO NETO. (2) AXUSTES POR CAMBIO DE VALOR. SUBVENCIONS, DOAZONS E LEGADOS RECIBIDOS	IV.1. Problemática dos activos financeiros dispoñibles para a venda. IV.2. Operacións de cobertura IV.3.- Subvencións, doazóns e legados recibidos.

V.- FINANCIACION BASICA: (II) PASIVO NON CORRENTE: (1) PRESTAMOS E EMPRESTITOS	<p>V.1.- Financiamento alleo a longo prazo: Concepto e clases.</p> <p>V.2.- Tipos de préstamos e empréstitos.</p> <p>V.3.- A imputación anual dos gastos financeiros plurianuais dos préstamos e empréstitos.</p> <p>V.4.- Problemática contable dos préstamos e empréstitos ordinarios.</p> <p>V.5.- Problemática contable dos empréstitos convertibles.</p> <p>V.6.- Problemática contable do leasing ou arrendamento financeiro.</p>
VI.- FINANCIACION BASICA: (II) PASIVO NON CORRENTE: (2) PROVISIONS	<p>VI.1.- Provisiones: Concepto.</p> <p>VI.2.- Problemática contable das provisiones.</p> <p>VI.3.- Provisión por desmantelamento, retiro ou rehabilitación do inmovilizado.</p> <p>VI.4.- Provisión para outras responsabilidades.</p>
VII.- ACTIVO NON CORRENTE, O INMOBILIZADO TECNICO E OS INVESTIMENTOS INMOBILIARIOS.	<p>VII.1.- Os investimentos fixos: Concepto, clases e función na empresa.</p> <p>VII.2.- Problemas valorativos. Inmovilizado material e intangible</p> <p>VII.3.- Investimentos inmobiliarios</p> <p>VII.4.- Activos non correntes mantidos para a venda</p> <p>VII.5.- A depreciación do inmovilizado como compoñente do resultado da unidade económica.</p> <p>VII.6.- Métodos de amortización: Prácticos e teóricos.</p> <p>VII.7.- Deterioración de valor de activos non correntes.</p>
VIII.- CONTAS ANUAIS	<p>VIII.1.- Marco xurídico das contas anuais</p> <p>VIII.2.- O Balance</p> <p>VIII.2.1.- Concepto e representatividade do Balance</p> <p>VIII.2.2.- Normas aplicables ao Balance de situación</p> <p>VIII.2.3.- Contido e estrutura do Balance</p> <p>VIII.3.- A conta de perdas e ganancias</p> <p>VIII.3.1.- Os gastos: Definición e recoñecemento</p> <p>VIII.3.2.- Os ingresos: Definición e recoñecemento</p> <p>VIII.3.3.- As distintas categorías dos resultados empresariais</p> <p>VIII.3.4.- O imposto sobre sociedades</p> <p>VIII.4.- O estado de cambios no patrimonio neto</p> <p>VIII.4.1.- O estado de ingresos e gastos recoñecidos</p> <p>VIII.4.2.- O estado total de cambios no patrimonio neto</p> <p>VIII.5.- O estado de fluxos de efectivo</p> <p>VIII.6.- A memoria</p>

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	5	5	10
Lección maxistral	30	45	75
Seminario	15	30	45
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	10	13
Exame de preguntas obxectivas	1	6	7

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	CONTROL TUTORIAL DO PROCESO DE APRENDIZAXE DO ALUMNO/A. EXPOSICIÓN,RESOLUCIÓN DE DÚBIDAS E REALIZACIÓN DE PROBAS DE CONTROL
Lección maxistral	EXPOSICIÓN POR PARTE DO PROFESOR DOS CONTIDOS SOBRE A MATERIA OXECTO DE ESTUDO, BASES TEÓRICAS E DIRECTRICES DOS EXERCICIOS QUE O/A ESTUDANTE TEN QUE DESENVOLVER NOS SEMINARIOS.
Seminario	REALIZACIÓN DE CASOS PRÁCTICOS POLO/A ESTUDANTE, QUE PERMITE PROFUNDAR Ou COMPLEMENTAR Os CONTIDOS DA MATERIA. ESTA ACTIVIDADE EMPRÉGASE COMO COMPLEMENTO DAS CLASES TEÓRICAS.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	NAS TUTORÍAS RESOLVERANSE AS DÚBIDAS, RELACIONADAS COA MATERIA, QUE EXPOÑAN O/A ESTUDANTE.
Seminario	NAS TUTORÍAS RESOLVERANSE AS DÚBIDAS, RELACIONADAS COA MATERIA, QUE EXPOÑAN O/A ESTUDANTE.

Avaliación

Descrición	CualificaciónCompetencias Avaliadas
------------	-------------------------------------

Seminario	REALIZACIÓN DE PROBAS DE CONTROL	15	CB2 CB3 CG1 CG9 CG10 CE10 CT3 CT4 CT5
Seminario	RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS DE FORMA AUTÓNOMA	10	CG1 CG5 CG9 CT3 CT4 CT5
Resolución de problemas e/ou exercicios	PROBA ESCRITA PRESENCIAL AO FINAL DO CUADRIMESTRE, SOBRE A ADQUISICIÓN DE COMPETENCIAS DE COÑECEMENTO E DESTREZA NA PRÁCTICA	60	CB2 CB3 CB4 CB5 CG13 CG14 CE4 CE6 CE7 CE12 CE16 CT3 CT4 CT5
Exame de preguntas obxectivas	PROBA ESCRITA PRESENCIAL AO FINAL DO CUADRIMESTRE, SOBRE A ADQUISICIÓN DE COMPETENCIAS DE COÑECEMENTO	15	CB2 CB3 CB4 CB5 CG13 CG14 CE4 CE6 CE7 CE12 CE16 CT3 CT4 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

OS EXAMES OFICIAIS DA MATERIA REALIZARANSE NAS DATAS QUE FIGURAN NO CALENDARIO PUBLICADO POLA FACULTADE DE CC. EE. E EE. As DATAS DOS EXAMES PODEN SER CONSULTADAS NA PÁXINA WEB DA FACULTADE <http://fccee.uvigo.es>.

O/A ESTUDANTE SERÁ AVALIADO NA CONVOCATORIA ORDINARIA DE ACORDO COS CRITERIOS SINALADOS ANTERIORMENTE. EN SEGUNDA CONVOCATORIA MANTERASE A NOTA DE AVALIACIÓN CONTINUA. OS ALUMNOS QUE, POR CIRCUNSTANCIAS EXCEPCIONAIS - E CON PREVIA AUTORIZACIÓN EXPRESA DO PROFESOR ENCARGADO -, NON Poidan REALIZAR A AVALIACIÓN CONTINUA, REALIZASEN UNHA PROBA COMPLEMENTARIA, PREVIAMENTE ACORDADA CO PROFESOR ENCARGADO, COA FINALIDADE DE PODER SACAR A MÁXIMA NOTA POSIBLE NO EXAME FINAL DA MATERIA. A Puntuación da

AVALIACIÓN CONTINUA NON SE CONSERVARÁ NO CURSO ACADÉMICO SEGUINTE.O EXAME DA CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA CONSISTIRÁ NUNHA PROBA TEÓRICO-PRÁCTICA ESCRITA, CUXA CUALIFICACIÓN SUPORÁ O 100% DA NOTA.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

BESTEIRO VARELA, MARÍA AVELINA y MAZARRACÍN BORREGUERO, Mª ROSARIO, Contabilidad Financiera Superior, 2ª Edición, Ediciones Pirámide, 2016, Madrid

PLAN GENERAL DE CONTABILIDAD, REAL DECRETO 1514/2007,

TEXTO REFUNDIDO LEY DE SOCIEDADES DE CAPITAL, REAL DECRETO LEGISLATIVO 1/2010,

Bibliografía Complementaria

Montesinos, Vicente, Fundamentos de contabilidad financiera DE CONTABILIDAD, Ediciones Pirámide, 2015, PIRÁMIDE

SEBASTIAN CASTRO, FRANCISCO Y OTRO, CONTABILIDAD DE INSTRUMENTOS FINANCIEROS Y COMBINACIONES DE NEGOCIO, 1ª Edición, Ediciones CEF, 2008, Madrid

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito mercantil/V03G020V01205

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202

Empresa: Contabilidade financeira I/V03G020V01301

Outros comentarios

Achegarase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

No PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito, esta materia impártese no Primeiro

Cuadrimestre do 3 curso. O profesorado responsable está integrado por: Ricardo M. Diéguez Ferreiro

---

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Decisións de investimento				
Materia	Decisións de investimento			
Código	V03G020V01402			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Rodríguez de Prado, Francisco			
Profesorado	Docampo Barrueco, José María Martínez Cobas, Francisco Javier Rodríguez de Prado, Francisco			
Correo-e	fprado@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia preténdese dotar ao alumno dos coñecementos teóricos necesarios e a capacidade analítica para resolver problemas de pequena complexidade no ámbito da xestión financeira, principalmente na avaliación de rendibilidade de investimentos. Os coñecementos adquiridos serven como base previa para afrontar o estudo doutras materias do Grao na área de Finanzas.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial	• saber • saber facer
CG10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	• saber facer • Saber estar / ser
CG11	Redactar proxectos de xestión global ou de áreas funcionais da empresa	• saber facer
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• saber facer • Saber estar / ser
CG14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• saber facer • Saber estar / ser
CE3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.	• saber • saber facer
CE5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial	• saber • saber facer
CE7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial	• saber • saber facer
CE10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa	• saber • saber facer
CE11	Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais	• saber • saber facer
CE12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	• saber • saber facer
CE16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	• saber • saber facer

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
(*)Coñece-los principios básicos da xestión financeira de empresas	CG1 CE3 CE5
(*)Coñece-lo obxectivo financeiro e a súa relación coa actividade da empresa	CG1 CG14 CE3 CE5 CE16

Identificar e estimar a estrutura financeira adecuada en función do ciclo de explotación e actividade da empresa	CG1 CG3 CG10 CG11 CG14 CE3 CE5 CE7 CE10 CE11 CE12 CE16
(*)Coñecer o concepto de investimento e o seu interrelación coa estrutura financeira e obxectivo financeiro	CG1 CG14 CE3 CE5 CE16
(*)Coñecer e estimar as variables que inflúen nun investimento e aplica-las principais técnicas analíticas para determinar a rentabilidade dos investimentos	CG1 CG3 CG10 CG11 CG13 CG14 CE7 CE10 CE11 CE12 CE16
(*)Interpretar e dar a coñecer os diferentes resultados obtidos na avaliación e rentabilidade de investimentos	CG1 CG10 CG11 CG13 CG14 CE7 CE11 CE12 CE16
(*)Aplicar ferramentas informáticas na resolución de supostos prácticos de xestión financeira empresarial	CG1 CG3 CG10 CG11 CG13 CG14 CE12 CE16
(*)Coñecer e valorar a incidencia do risco na rentabilidade dos investimentos	CG1 CG3 CG10 CG14 CE7 CE11 CE12

Contidos

Tema	
Fundamentos da xestión financeira da empresa	<ul style="list-style-type: none"> - A función financeira da empresa: Evolución histórica das finanzas. O obxectivo financeiro. Competencias da función financeira da empresa. - A estrutura económico financeira da empresa: Os fluxos financeiros na empresa. O equilibrio entre as masas patrimoniais: o concepto de Fondo de Rotación. Os ciclos de actividade da empresa e o Período medio de Maduración. Principais cocientes para a análise económica-financieiro. - Metodoloxía de cálculo financeiro aplicable nas decisións de investimento <p>Efectos do tempo sobre o valor do diñeiro: a inflación e o tipo de interese. Valor futuro do diñeiro: operacións de *capitalización. Valor actual do diñeiro: operacións de actualización. Cálculo de rendas.</p>

Concepto e clases de investimentos	Concepto de investimento. Clasificación investimentos na empresa. implicacións dos investimentos para a empresa.
Factores determinantes dun investimento	Principais magnitudes para avaliar a rendibilidade dos investimentos. Estimación de fluxos de tesouraría
Avaliación de investimentos	Métodos estáticos de selección de investimentos. A taxa de actualización ou custo de capital da empresa. O criterio do valor capital. O criterio da TIR. *Jerarquización de proxectos en base ao valor capital e TIR: Condicións para a non concordancia entre ambos e punto de Fisher. Comparación da rendibilidade de varios investimentos: a *homogeneización. A *inconsistencia da TIR.
Interpretación e toma de decisións de investimento	- *Jerarquización de proxectos en base ao valor capital e TIR: Condicións para a non concordancia entre ambos e punto de Fisher. Comparación da rendibilidade de varios investimentos: a *homogeneización. A *inconsistencia da TIR. - A consideración do risco nas decisións de investimento - Metodoloxías complementarias

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas en aulas informáticas	13	20	33
Resolución de problemas	7	10	17
Resolución de problemas de forma autónoma	0	10	10
Lección maxistral	30	58	88
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Proposta de problemas complexos da materia. Explicación e uso de ferramentas informáticas aplicadas a resolución de problemas financeiros. Introducción de datos, estrutura e aplicación de funcións financeiras. Presentación e análise de resultados
Resolución de problemas	Formulación e resolución de supostos prácticos que complementen a sesión maxistral e permitan que os alumnos consoliden coñecementos. Os alumnos poden *interactuar co profesor a través de preguntas que se responderán de maneira personalizada.
Resolución de problemas de forma autónoma	Os alumnos resolverán supostos propostos ao longo do cuadrimestre de maneira autónoma. Estes supostos serán avaliados polo profesor a través da medición de adquisición de competencias e constituirán a parte de avaliación continua da materia que suporá unha porcentaxe da cualificación final.
Lección maxistral	Exposición na aula por parte do profesor do profesor dos contidos máis relevantes, a partir da base de material docente posto a disposición dos alumnos en plataforma e bibliografía indicada.

Atención personalizada

	Descrición
Metodoloxías	
Prácticas en aulas informáticas	
Resolución de problemas	

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas

Exame de preguntas de desenvolvemento	Avaliación continua a través de exames parciais con resolución de proba escrita presencial, sobre a adquisición de competencias da materia. Os alumnos poderán optar entre avaliación continua a través de exames parciais (100% nota final), ou de maneira alternativa, avaliación global de toda a materia nos exames finais das convocatorias oficiais (100% nota final).	100	CG1 CG3 CG10 CG11 CG13 CG14 CE3 CE5 CE7 CE10 CE11 CE12 CE16
---------------------------------------	---	-----	---

Outros comentarios sobre a Avaliación

Pódense consultar as datas de exames en <http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>.

As diferenzas entre sistemas de avaliación entre os distintos centros que imparten o Grao en Administración de Empresas na Universidade de Vigo (Facultade de Ourense e IESIDE), xustifícanse pola necesaria adaptación na medición da consecución dos mesmos resultados de aprendizaxe e adquisición de iguais competencias ás diferentes organizacións docentes de cada Centro, especialmente en canto a tipo de grupos, e número medio de alumnos por grupo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Irene Pisón Fernández, Dirección y gestión financiera de la empresa, Pirámide, 2001,
Pindado García, J., Finanzas empresariales, PAraninfo, 2012,
FAITIC, Material teórico y práctico,
Blanco Ramos, F. y Ferrando Bolado, M., Dirección Financiera I. Selección de inversiones., Pirámide., 2008,
Brigham, E.F. and Erhardt, M, Financial management: theory and practice, South western Thompson learning, 2002,
Cibrán Ferraz, P. y Villanueva Villar, M., Gestión financiera : teoría y casos prácticos, Tórculo., 2005.,
Fernández Alvarez, A.I., Introducción a las finanzas., Civitas, 1994,
Hayat, S. y San Millán, A., Finanzas en excel., McGraw Hill, 2006,
López López, V.; Illanes Sánchez, J.C., Casos de Economía de la Empresa: modelos y soluciones con excel, Netbiblo, 2002,
Mascareñas Pérez Iñigo, J., Finanzas para directivos, Pearson, 2010,
Suárez Suárez, A.S., Decisiones óptimas de inversión y financiación, Pirámide, 2014,
Valladolid González, E.; Azofra Palenzuela, V., Prácticas de Dirección Financiera, Pirámide, 2002,
Valls Martínez, M^a del Carmen, Introducción a las Finanzas, Pirámide, 2014,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Análise contable/V03G020V01601
Decisións de financiamento/V03G020V01501
Valoración de activos/V03G020V01604
Planificación financeira/V03G020V01702

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Contabilidade financeira II/V03G020V01401

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202
Empresa: Contabilidade financeira I/V03G020V01301

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 2º cuadrimestre do 3ºCurso e a profesora responsable é a Dra. Irene Garrido Valenzuela

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dirección comercial I				
Materia	Dirección comercial I			
Código	V03G020V01403			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	García Rodríguez, María José			
Profesorado	García Rodríguez, María José González López, María Isabel Rodríguez Daponte, María del Rocío			
Correo-e	mjgarcia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia conecta ao alumno con aspectos da mercadotecnia básicos para coñecer e entender o mercado e os consumidores da empresa. En concreto, a materia Dirección Comercial 1 pretende profundar no estudo da mercadotecnia estratéxica e das ferramentas de análises e planificación do mercado de face a desenvolver estratexias exitosas para as empresas no mercado.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber facer
CG9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo	• saber facer
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	
CE6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial	• saber
CE14	Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións	• saber

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Posuír coñecementos para elaborar plans e políticas na empresa.	CE6 CE14
Capacidades de análises, comunicación, responsabilidade e compromiso.	CG1 CG5 CG9 CG13 CE6 CE14

Contidos
Tema
Tema 1. Concepto e contido da mercadotecnia
Tema 2. A planificación de mercadotecnia
Tema 3. Análise do mercado e os consumidores
Tema 4. A segmentación de mercados

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	30	60
Resolución de problemas	15	15	30
Seminario	5	10	15
Exame de preguntas obxectivas	2	43	45

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición

Lección maxistral	SESIÓN MAXISTRAL PARTICIPATIVA: Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo. Requírese a participación activa do alumnado na aula a través de exposicións, resolución de exercicios, debates e outras actividades. Recoméndase ao estudante que traballe previamente o material entregado polo profesor e que se consulte a bibliografía recomendada para completar a información co fin de seguir as explicacións.
Resolución de problemas	RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS, CASOS PRÁCTICOS, EXERCICIOS Ou SIMILAR: Actividade na que se formulan problemas, casos prácticos e/ou exercicios relacionados coa materia. Ademais realizarase a exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou o grupo de estudantes. Pode ser levada a cabo de forma individual ou en grupo.
Seminario	TITORÍA EN GRUPO. Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Atenderanse as dúbidas dos alumnos na materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Avalíase a adecuada capacidade do alumno de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos, o desempeño dentro dun equipo de traballo, o traballo autónomo e a comunicación oral e escrita, entre outros. Só poderanse entregar actividades nas datas e sesións establecidas.	40	CG1 CG5 CE6 CE14
Exame de preguntas obxectivas	(*)Una vez finalizada la docencia presencial, el alumno deberá realizar una prueba escrita que consistirá en responder a preguntas tipo test o de otro tipo sobre aspectos concretos del contenido de la materia.	60	CG1 CE6 CE14

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia requírese satisfacer dúas condicións: (1) obter unha puntuación mínima de 5 puntos no conxunto das probas a avaliar e (2) obter como mínimo 2 puntos sobre 6 en próbaa tipo test para sumar o resto das probas avaliadas. A puntuación obtida pola participación así como a realización e entrega de todas aquelas tarefas establecidas polo profesor (casos, exercicios, supostos, exposicións, memorias, □), mantense nas convocatorias de maio e xullo do curso académico en vigor pero NON se gardará para cursos sucesivos. Os alumnos que non sigan a avaliación continua serán examinados mediante unha proba escrita valorada sobre 10 puntos que non necesariamente coincidirá coa do resto dos alumnos. Considerarase que os alumnos que asistan a un 20% das prácticas están a realizar avaliación continua, salvo que de forma expresa indiquen que se acollen á avaliación non continúa. DECÁLOGO DE BOAS PRÁCTICAS:

1. Puntualidade. Non se permitirá o acceso e saída a clase unha vez que o profesor entrase na aula.
2. Non está permitido facer uso de teléfonos móbiles, computadores portátiles ou similares durante as sesións de traballo. Estes deben estar desconectados.
3. Non está permitido comer nin beber (salvo auga) en clase.
4. É imprescindible asistir ás sesións de aula co material necesario (tales como manual, apuntamentos, enunciado da práctica, entre outros.)
5. O plaxio total ou parcial nas actividades entregadas levará a invalidación das mesmas.
6. É imprescindible coidar a gramática, redacción e ortografía das actividades entregadas. O incumprimento desta norma levará a invalidación das actividades.
7. Para a realización dos exames só se permite o uso de elementos de escritura e calculadora.
8. O alumno deberá presentarse ao exame debidamente identificado, co D.N.I ou pasaporte, non sendo válido ningún outro documento.
9. A revisión de exames terá lugar unicamente no horario e lugar establecido polo profesor.

En caso de incumprimento das normas anteriores, o profesor poderá adoptar as medidas que estime oportunas dentro da lexislación vixente.

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade <http://fcce.uvigo.es>. Na convocatoria de fin de

carreira os alumnos serán examinados mediante unha proba escrita valorada sobre 10 puntos.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Armstrong, G.; Kotler, P. ; Merino, M.J.; Pintado, T.; Juan, J.M., Introducción al marketing, 3ª, Pearson, 2011,

López, M.J., Marketing estratégico, 1ª, Pearson, 2013,

Santesmases, M.; Merino, M.J.; Sánchez, J.; Pintado, T., Fundamentos de marketing, 1ª, Pirámide, 2009,

Santesmases, M., Marketing. Conceptos y estrategias, 6ª, Pirámide, 2012,

Esteban Talaya, A.; Mondéjar Jiménez, J.A., Fundamentos de marketing, 1ª, Esic, 2013,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dirección comercial II/V03G020V01502

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Xestión de empresas/V03G020V01203

Outros comentarios

Aportarase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

Esta materia no PCGE Grado en Administración e Dirección de Empresas/Grado en Dereito impártese no segundo cuatrimestre do 3º curso e a profesora responsable e Ana Isabel Martínez Senra.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Macroeconomía				
Materia	Macroeconomía			
Código	V03G020V01404			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Montero Muñoz, María			
Profesorado	de Miguel Palacios, Carlos Juan Díaz Vazquez, Raquel Falagán Mota, Jorge Montero Muñoz, María			
Correo-e	mmontero@uvigo.es			
Web	http://http://faitic.uvigo.es/			
Descrición xeral	A macroeconomía céntrase no estudo da conduta da economía no seu conxunto. Analiza: o crecemento a longo prazo, as fluctuacións cíclicas da produción total, o desemprego e a inflación, a oferta monetaria e o déficit presupuestario e o comercio e as finanzas internacionais. Ademais estuda o efecto que ten sobre a economía a aplicación por parte dos gobernos de diferentes políticas económicas			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitán demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• saber facer
CG3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial	• saber facer
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	
CG6	Habilidades de comunicación a través de Internet e, dominio de ferramentas multimedia para a comunicación a distancia	• saber
CG8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación	• saber facer
CG10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	• saber facer
CE9	Identificar a xeneralidade dos problemas económicos que se suscitan nas empresas, e saber utilizar os principais instrumentos existentes para a súa resolución	• saber facer
CE16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	• saber facer
CT1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial	• saber

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Lograr o manexo por parte dos estudantes da análise económica a través das súas ferramentas básicas, de modo que para abordar preguntas económicas sexan capaces de construír modelos económicos simples, que mediante unha representación simplificada da realidade permitan tratar axeitadamente o problema	CB2 CB5 CG1 CG2 CG5 CG10
Habilidades na busca, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e do seu contido	CB3 CB4 CG3 CG6 CG8 CE16

Espertar o interese dos estudantes respecto á análise dos efectos das políticas macroeconómicas, de modo que ante a aplicación dun novo instrumento de política económica sexan capaces de formarse unha opinión fundamentada sobre a súa eficacia na consecución dos obxectivos para os cales se formulase

CB2
CG1
CG2
CE9
CT1

Contidos

Tema	
1. Introducción á Macroeconomía	Temas de estudo da Macroeconomía. A medición da actividade económica.
2. O mercado de bens	Modelo renta gasto. Curva IS.
3. Os mercados financeiros	A oferta e a demanda de diñeiro. A determinación do tipo de xuro. O Banco Central. O multiplicador monetario. A curva LM.
4. Análise conxunta dos mercados de bens e financeiros: o modelo IS-LM	Obtención da curva de demanda.
5. O mercado de traballo	Variables relevantes do mercado de traballo. Determinación de salarios. Determinación de prezos. Taxa de paro natural.
6. Análise conxunta de todos os mercados: o modelo OA-DA	A obtención da curva de oferta. O equilibrio a curto e medio prazo.
7. A curva de Phillips	(*)
8. A inflación, a actividade e o crecemento da cantidade de diñeiro	(*)
9. Macroeconomía nunha economía aberta.	Tipos de cambio. Mercado de divisas. Balanza de pagamentos e tipos de cambio. Mercados financeiros e tipos de cambio.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Lección maxistral	28	42	70
Resolución de problemas	14	18	32
Resolución de problemas e/ou exercicios	6	16	22
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a aplicación da lóxica, fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Tamén poderán analizarse feitos, problemas ou sucesos reais coa finalidade de coñecelo, interpretalo, reflexionar e completar coñecementos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Formulación, análise, resolución e debate de problemas ou exercicios relacionados co tema do tema

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame final que terá lugar na data oficial establecida no calendario de exames. O examen evaluará toda a materia exposta ao longo do curso.	50-100	CB2 CG1 CG2 CG5

Resolución de problemas e/ou exercicios	Para levar a cabo a avaliación continua realizaranse ao longo do curso varias probas sobre os diferentes temas que inclúe a asignatura.	50-100	CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG3 CG5 CG6 CG8 CG10 CE9 CE16 CT1
---	---	--------	--

Outros comentarios sobre a Avaliación

Convocatoria Ordinaria:

O alumnado que sexa avaliado en réxime de avaliación continua, nunha escala de 0 a 10 puntos, terá a posibilidade de superar a materia, sempre que en cada proba que se realice ao longo do curso obteña unha cualificación maior ou igual a 4 puntos sobre 10 e o promedio dos resultados das probas sexa maior o igual a 5 puntos.

Si o alumno/a non supera a materia por avaliación continua ou quere mellorar a cualificación obtida a través da avaliación continua, poderá presentarse ao exame final escrito, que terá lugar na data oficial establecida no calendario de exames que se pode consultar na web da Facultade (fccee.uvigo.es). Nese caso, a nota final da materia resultará da suma ponderada da nota obtida na avaliación continua, que suporá un 50% da nota final, e a nota obtida no exame escrito, que valerá el 50% restante da nota final. Para aprobar a materia será preciso obter unha nota igual ou superior a 5 puntos sobre 10.

O alumnado que non realizou a avaliación continua poderá presentarse ao exame final escrito, que terá lugar na data oficial establecida no calendario de exames que se puede consultar na web da Facultade (fccee.uvigo.es), que se cualificara nunha escala de 0 a 10 puntos. Para aprobar a materia será preciso obter unha nota igual ou superior a 5 puntos sobre 10.

Convocatoria Extraordinaria: Na convocatoria extraordinaria se manterá o mesmo criterio:

Si se realizou a avaliación continua: a nota final da materia resultará da suma ponderada da nota obtida na avaliación continua, que suporá un 50% da nota final, e a nota obtida no exame escrito, que valerá el 50% restante da nota final. Para aprobar a materia será preciso obter unha nota igual ou superior a 5 puntos sobre 10.

Si non se realizou a avaliación continua: Para aprobar a materia será preciso obter unha nota igual ou superior a 5 puntos sobre 10 no exame de dita convocatoria, que terá lugar na data oficial establecida no calendario de exames que se pode consultar na web da Facultade (fccee.uvigo.es).

Convocatoria Fin de Carrera:

Para aprobar a materia será preciso obter unha nota igual ou superior a 5 puntos sobre 10 no exame de dita convocatoria, que terá lugar na data oficial establecida no calendario de exames que se pode consultar na web da Facultade (fccee.uvigo.es).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Blanchard, O.; Amighini, A. y Giavazzi, F., Macroeconomía, 5ª edición,, Pearson Educación, 2012, Madrid

Bibliografía Complementaria

Belzunegui, B.; Cabrerizo J.; Padilla R. y Valero I., Macroeconomía: Problemas y ejercicios resueltos, 3ª edición, Pearson Prentice-Hall, 2013, Madrid

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Economía española e mundial/V03G020V01201

Outros comentarios

As datas de exames se poderán atopar na seguinte ligazón:
<http://fccee.uvigo.es>

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito impártese no 1º cuatrimestre do 2º curso do Programa de Simultaneidade e o profesor responsable é Jorge Falagán Mota

As datas de exames no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito se poderán atopar na seguinte ligazón: <http://doblegradoad.uvigo.es/docencia/segundo-curso>

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Políticas económicas				
Materia	Políticas económicas			
Código	V03G020V01405			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	González Cerdeira, Juliá Teixeira Bautista, José Francisco			
Profesorado	Arias Moreira, José Carlos González Cerdeira, Juliá Rodríguez Míguez, Eva María Teixeira Bautista, José Francisco			
Correo-e	teixeira@uvigo.es xgzlez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia proporciona aos alumnos unha visión das principais políticas económicas de carácter macro e microeconómico. Estúdanse os principais obxectivos, así como os instrumentos mais relevante para acadalos. Porase especial énfase na súa aplicación no contexto económico actual.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• saber facer
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber facer
CG8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación	• saber facer • Saber estar / ser
CG9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo	• saber facer • Saber estar / ser
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• Saber estar / ser
CG14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• saber facer
CE2	Posuír e comprender coñecementos sobre as institucións económicas como resultado e aplicación de representacións teóricas ou formais a respecto de como funciona a economía	• saber
CE12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	• saber facer
CE13	Mobilidade e adaptabilidade a entornos e situacións diferentes	• saber facer • Saber estar / ser
CE14	Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións	• saber facer
CE16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	• saber facer
CT1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial	• saber facer
CT5	Motivación pola calidade e mellora continua	• saber facer

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

Os alumnos/as son capaces de identificar os principais agregados que definen os obxectivos de política económica e as políticas para alcanzalos, distinguindo entre políticas macro e microeconómicas. Ademais, o alumnos/as han de comprender o papel do diñeiro e das institucións monetarias, así como os mecanismos de transmisión da política monetaria nunha economía pechada e nunha economía aberta con diferentes réximes cambiarios.

CG1
CG2
CG5
CG8
CG9
CG13
CG14
CE2
CE12
CE13
CE16
CT1
CT5

Os alumnos/as son capaces de analizar e discutir as recentes decisións de política económica que levaron a cabo as diferentes institucións públicas e en que medida a actual crise económica condicionou tales decisións e limitou os seus efectos.

CG1
CG2
CG5
CG8
CG9
CG13
CG14
CE2
CE12
CE13
CE14
CT1
CT5

Os alumnos/as comprenden os efectos e limitacións da política fiscal.

CG1
CG2
CG5
CG8
CG9
CG13
CG14
CE2
CE12
CE13
CE14
CE16
CT1
CT5

Os alumnos/as son capaces de interpretar os informes das principais institucións económicas relativos á política económica e manexar e analizar os principais datos que ofrecen as estatísticas económicas relativas a estes temas.

CG1
CG2
CG5
CG8
CG9
CG13
CG14
CE2
CE12
CE13
CE14
CE16
CT1
CT5

Contidos

Tema	
Introducción	Conceptos básicos. Tipoloxía de políticas. Restricións da Política Económica.
Obxectivos de Política Económica	Principais obxectivos da política económica: emprego, estabilidade de prezos, crecemento. Marco teórico e indicadores.
Política monetaria	Institucións. Variables y relaciones monetarias. Instrumentos de política monetaria e mecanismos de transmisión. Experiencias de Política monetaria.
Política fiscal	Bases teóricas. Instrumentos de Política Fiscal. Déficit público.
Política económica exterior	O equilibrio externo. Instrumentos de política exterior. A política económica nunha economía aberta.
Políticas microeconómicas	Política de I+D+i. Política de competencia.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas en aulas informáticas	20	28	48
Lección maxistral	30	60	90
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Resolución de exercicios. Manexo de fontes estadísticas e análise de datos.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Durante as prácticas corríranse os exercicios propostos e resólvense dúbidas de forma personalizada.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas obxectivas	Exame escrito.	70	CG1 CG5 CG14 CE2 CE12 CE13 CT5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Para a valoración teranse en conta as actividades realizadas nas clases prácticas, como son: análise dos principais datos que ofrecen as estadísticas económicas relativas a materia, participación activa nas discusións, resolución de exercicios, cuestionarios, etc.	30	CG1 CG2 CG5 CG8 CG9 CG13 CG14 CE12 CE13 CE16 CT1 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Ainda que a nota final será o promedio ponderado dos exames e da valoración das clases prácticas, se o alumno non acadara nota mínima de 4 puntos sobre 10 no exame, a nota final da materia non superará os 4 puntos. A calificación obtida nas clases prácticas se manterá ate a convocatoria extraordinaria do mesmo curso académico.

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o alumno poderá optar a ser evaluado con un exame final que suporá o 100% da calificación. Na convocatoria de fin de carreira o examen suporá o 100% da calificación.

As datas oficiais dos exames finais serán as que fixe o Decanato. Poderase consultar na páxina web da Facultade de CC. Económicas e Empresariales <http://fccee.uvigo.es/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cuadrado Roura, J. R. (dir), Política económica. Elaboración, objetivos e instrumentos, McGraw Hill, Madrid., 2015

García Reche, Andrés (coord), Política Económica Sectorial y Estructural, Tirant lo Blanch, Valencia, 2003

Bibliografía Complementaria

Ochando, C. (coord), Objetivos e instrumentos de las políticas económicas coyunturales, Tirant lo Blanch, Valencia, 2015

Fernández Díaz et al, Política Económica, McGraw Hill, Madrid, 2011

Blanchard, O. et al., Rethinking Macroeconomic Policy, IMF Staff Position Note, 2011

Krugman, P. y Obstfeld, M., Economía internacional : teoría y política,, Pearson Educación, Madrid, 2012

Mankiw, N. Gregory, Macroeconomía, Antoni Bosch, 2014

Motta, M., Competition Policy: Theory and Practice, Cambridge, 2004

Parejo, A. et al., Manual de sistema financiero español, Ariel, Barcelona, 2015

Scheller, H., El BCE: historia, misión y funciones, BCE, 2006

Banco Central Europeo, <http://www.ecb.int>,

Banco de España, <http://www.bde.es>,

Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>,

Instituto Nacional de Estadística, <http://www.ine.es>,

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Economía: Economía española e mundial/V03G020V01201

Economía: Microeconomía/V03G020V01101

Outros comentarios

Esta materia impártese do dobre grao de ADE e dereito no primeiro semestre do segundo curso. O profesor responsable e Francisco Teixeira Bautista.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Decisións de financiamento**

Materia	Decisións de financiamento			
Código	V03G020V01501			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Garrido Valenzuela, Irene			
Profesorado	Cabaleiro Casal, M ^a José Garrido Valenzuela, Irene Huarte Galbán, Cecilio			
Correo-e	ireneg@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Interpretación e toma de decisións de financiamento en todas as posibles modalidades: autofinanciación e financiamento externo. Análise do sistema financeiro.. Estimación do custo das diferentes alternativas financeiras			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• Saber estar / ser
CG3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial	• saber facer
CG4	Poder transmitir ideas, información, problemas e situacións ao público tanto especializado como non especializado	• saber facer
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber facer
CG8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación	• saber facer
CG9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo	• Saber estar / ser
CG10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	• saber facer
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• saber facer
CG14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• saber facer
CE1	Posuír e comprender coñecementos sobre as interrelacións existentes entre os distintos subsistemas que conforman o sistema empresarial	• saber
CE2	Posuír e comprender coñecementos sobre as institucións económicas como resultado e aplicación de representacións teóricas ou formais a respecto de como funciona a economía	• saber
CE6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial	• saber
CE7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial	• saber
CE8	Aplicar os coñecementos adquiridos a futuras situacións profesionais e desenvolver competencias relacionadas coa elaboración e defensa de argumentos e resolución de problemas dentro da súa área de estudo	• saber facer
CE9	Identificar a xeneralidade dos problemas económicos que se suscitan nas empresas, e saber utilizar os principais instrumentos existentes para a súa resolución	• saber facer
CE10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa	• saber facer
CE11	Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais	• saber facer
CE12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	• saber facer
CE15	Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética	• saber facer
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT4	Compromiso ético no traballo	• Saber estar / ser
CT5	Motivación pola calidade e mellora continua	

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Determinar as distintas fontes financeiras existentes no sistema financeiro	CG3 CG4 CG9 CG14 CE1 CE6 CE9 CE11 CT3
Estimar o custo das fontes financeiras	CG1 CG3 CG10 CG13 CG14 CE8 CE9 CE11 CE12 CE15 CT4
Tomar decisións en función dos resultados das distintas alternativas financeiras.	CG1 CG2 CE7 CE8 CE9 CT3 CT4 CT5
Asesorar sobre decisións de investimento e financiamento.	CG2 CG4 CG5 CG8 CG10 CG14 CE6 CE7 CE8 CE9 CE10 CE12 CT3 CT4 CT5
Coñecer a estrutura do sistema financeiro español	CG14 CE2

Contidos

Tema

O FINANCIAMENTO NO SISTEMA FINANCEIRO

O CUSTO DAS DISTINTAS FONTES DE FINANCIAMENTO.

O CUSTO MEDIO DO FINANCIAMENTO DA EMPRESA

A TOMA DE DECISIÓNS DE FINANCIAMENTO.

As DECISIÓNS DE INVESTIMENTO

FINANCIAMENTO

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas en aulas informáticas	20	40	60
Lección maxistral	30	57	87
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Actividades de aplicación de coñecementos a situacións concretas, e de adquisición de habilidades básicas e procedimentales relacionadas coa materia obxecto de estudo, que se realizan en aulas de informática.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Aprendizaxe colaborativo entre o profesor e o alumno, ben individualmente ou en grupos reducidos para a resolución de dúbidas e consultas do alumnado relacionados coa materia.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas en aulas informáticas	Resolución dunha proba, ao final do cuadrimestre, sobre as prácticas realizadas.	25	CG1 CG3 CG13 CG14 CE8 CE12 CE15 CT5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Resolución dunha proba escrita presencial, ao final do cuadrimestre, sobre a parte teórica e práctica da materia.	60	CG1 CG2 CG10 CG13 CG14 CE1 CE2 CE6 CE7 CE8 CE12 CE15 CT5
Exame de preguntas obxectivas	Resolución dunha proba en relación cos coñecementos teóricos adquiridos.	15	CG1 CG2 CE1 CE2 CE6 CE7 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os alumnos poderán optar entre avaliación continua a través de exames parciais (100% nota final), ou de maneira alternativa, avaliación global de toda a materia nos exames finais das convocatorias oficiais (100% nota final).

A avaliación da convocatoria fin de carreira, consistirá na resolución dunha proba escrita presencial, sobre a parte teórica e practica da materia.

As diferenzas entre sistemas de avaliación entre os distintos centros que imparten o Grao en Administración de Empresas na Universidade de Vigo xustificanse pola necesaria adaptación da medición da consecución dos mesmos resultados de aprendizaxe e adquisición de iguais competencias ás diferentes organizacións docentes de cada Centro, especialmente en canto a tipo de grupos e número medio de alumnos por grupo.

As datas dos exames da materia poderan ser consultadas na páxina web da Facultade <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información**Bibliografía Básica**

Pison Fernández, I., Dirección y gestión financiera de la empresa, Madrid, Pirámide, 2001, Madrid

José Alberto Parejo Gámir... [et al.], Manual de sistema financiero español, 26ª edición, Ariel, 2016, Barcelona

Bibliografía Complementaria

López Lubián, F.; García Estevez, P., Finanzas en el mundo corporativo. Un enfoque práctico, 1ª edición, Mc Graw Hill, 2005, Madrid

Suarez Suarez, A.S., Decisiones óptimas de inversión y financiación en la empresa, 22ª edición, Pirámide, 2014, Madrid

---

Recomendacións**Materias que continúan o temario**

Valoración de activos/V03G020V01604

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202

Decisiones de investimento/V03G020V01402

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito, impártese no 2º cuatrimestre do 4º Curso e o profesor responsable é o Dr. Cecilio Huarte Galvan.

Achégaselle ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dirección comercial II**

Materia	Dirección comercial II			
Código	V03G020V01502			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Rodríguez Daponte, María del Rocío			
Profesorado	González Vázquez, Encarnación Otero Neira, María del Carmen Rodríguez Daponte, María del Rocío			
Correo-e	rocio@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>A materia pretende proporcionar ao alumno os coñecementos necesarios para deseñar e desenvolver un programa de mercadotecnia e capacitarlle para a toma de decisións comerciais. En concreto, a materia de dirección comercial II pretende profundar no coñecemento e posta en práctica das estratexias operativas de mercadotecnia produto, prezo, comunicación e distribución.</p> <p>Os/as estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés, b) atender as tutorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés. A oferta da materia con carácter English Friendly só aplícase á titulación dobre grao ADE/Dereito.</p>			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer • Saber estar / ser
CG9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	<ul style="list-style-type: none"> • saber
CE14	Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións	<ul style="list-style-type: none"> • saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Adquirir coñecementos e dominio das ferramentas do programa de marketing da empresa	CG1 CG5 CG13
Aplicar e implementar estratexias de negocio de produto , tanto individualmente como en grupo	CG1 CG5 CG9 CG13 CE14
Aplicar e implementar estratexias de negocio de prezo , tanto individualmente como en grupo	CG1 CG5 CG9 CG13 CE14
Aplicar e implementar estratexias de negocio de comunicación , tanto individualmente como en grupos	CG1 CG5 CG9 CG13 CE14
Aplicar e implementar a distribución de estratexias de negocio , tanto individualmente como en grupo	CG1 CG5 CG9 CG13 CE14

Contidos

Tema	
TEMA 1. Proposición de valor da empresa e a súa tangibilización no mix de marketing	1.1 O valor en Marketing 1.2 Marketing mix
TEMA 2. A definición da oferta: produto e política de prezos	2.1 Produto 2.2 Prezo
TEMA 3. Diferenciación da empresa no mercado: distribución e comunicación política	3.1 Distribución 3.2 Comunicación

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	15	0	15
Presentación	15	30	45
Resolución de problemas	15	10	25
Seminario	5	15	20
Exame de preguntas obxectivas	6	39	45

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Requírese a asistencia e participación activa do alumnado na aula a través de exposicións, resolución de exercicios, debates e outras actividades. Recoméndase ao estudante que traballe previamente o material entregado polo profesor e que se consulte a bibliografía recomendada para completar a información co fin de seguir as explicacións.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas, casos prácticos, proxectos de aprendizaxe e/ou exercicios relacionados coa materia. Nuns casos o alumnado debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante os exercicios de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Noutros, trátase dunha actividade dos estudantes que inclúe a procura e recompilación de información, lectura e manexo de bibliografía, redacción, aplicación dos coñecementos e habilidades en proxectos colaborativos en grupos interdisciplinares, etc. Ademais realizarase a exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou o grupo de estudantes. Pode ser levada a cabo de forma individual ou en grupo.
Seminario	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Tempo dedicado á resolución de problemas de materia en un modo de grupo; reunións de profesor e alumno na clase.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Avaliase a adecuada capacidade do alumnado de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos, o desempeño dentro dun equipo de traballo, o traballo autónomo e a comunicación oral e escrita, entre outros. Só poderanse entregar actividades nas datas e sesións establecidas. Proba non recuperable	15	CG1 CG5 CG9 CG13 CE14
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo. Proba non recuperable.	15	CG1 CG5 CG9 CG13 CE14

Exame de preguntas obxectivas	Proba/s para a avaliación de competencias adquiridas tanto na parte teórica como práctica da materia. Inclúe/n preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple,...). Os alumnos seleccionan unha/s resposta/s entre un número limitado de posibilidades. As respostas erróneas penalizan. Poderanse facer probas parciais ao longo do semestre. Formará parte do contido da materia, e por tanto, estará suxeito a avaliación, toda lectura, actividade, caso, material audiovisual, páxina web, traballo ou comentario realizado polos profesores na aula, tanto en horas de teoría como de práctica.	70	CG13
-------------------------------	--	----	------

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia requírese satisfacer dúas condicións:(1) obter unha puntuación mínima de 5 puntos no conxunto das probas a avaliar e;(2) obter como mínimo 4,5 puntos no exame final (puntuado sobre 10), para sumar o resto das probas avaliadas;A puntuación obtida pola participación así como a realización e entrega de todas aquelas tarefas establecidas polo profesor (casos, exercicios, supostos, exposicións, memorias, []), mantense nas convocatorias de xuño e xullo do curso académico en vigor pero NON se gardará para cursos sucesivos. O alumno/a que non siga a avaliación continua deberá indicalo antes da realización da segunda sesión de prácticas e serán examinados mediante unha proba escrita valorada sobre 10 puntos, que non ten por que coincidir coa proba daqueles alumnos que sigan a avaliación continua. En devandita proba avalíase tanto os contidos teóricos como prácticos da materia. Na convocatoria fin de carreira o exame suporá o 100% da nota. DECÁLOGO DE BOAS PRÁCTICAS:1. Puntualidade. Non se permitirá o acceso e saída a clase unha vez que o profesor entre na aula. 2. Non está permitido facer uso de teléfonos móbiles, computadores portátiles ou similares durante as sesións de traballo. Estes deben estar desconectados. 3. Non está permitido comer nin beber (salvo auga) en clase. 4. É imprescindible asistir ás sesións de aula co material necesario (tales como manual, apuntamentos, enunciado da práctica, entre outros.) 5. O plaxio total ou parcial nas actividades entregadas levará a invalidación das mesmas. 6. É imprescindible coidar a gramática, redacción e ortografía das actividades entregadas. O incumprimento desta norma levará a invalidación das actividades. 7. Para a realización dos exames só permítese o uso de elementos de escritura e calculadora. 8. O alumno deberá presentarse ao exame debidamente identificado, co D.N.I ou pasaporte, non sendo válido ningún outro documento. 9. Todos os exames deberán ser entregados á súa finalización e baixo ningún concepto serán sacados fose da aula. 10. A revisión de exames terá lugar unicamente no horario e lugar establecido polo profesor. En caso de incumprimento das normas anteriores, o profesor poderá adoptar as medidas que estime oportunas dentro de a lexislación vixente. As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade:<http://fcee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Carmen Otero (coordinadora), Dirección Comercial 2, Pearson, 2013, Madrid
Gonzalez Vazquez, E.; López Miguens, M.J.; y Otero Neira, C. (coord.), Manual Practico de Márketing, Pearson, 2014, Madrid
Philip Kotler y Gary Armstrong, Principios de Marketing, 17 edición, Pearson, 2018, Madrid
Philip Kotler, Kevin Lane Keller, Dirección de Marketing, 15 edición, Pearson, 2016, Madrid
Gonzalez E. y Alen, E. (coord.), Casos de dirección de marketing, Pearson, 2005, Madrid
Kotler, P.; Armstrong, G., Fundamentos de marketing, 13 edición, Pearson, 2017, Méjico
Kotler, P & Keller, K.L., Marketing Management, 15 edición, Pearson, 2016, Harlow England
Miguel Santesmases Mestre, Fundamentos de marketing, 2 edición, Pirámide, 2018, Madrid

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Investigación comercial/V03G020V01701
Mercadotecnia responsable/V03G020V01930
Mercadotecnia sectorial/V03G020V01910

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dirección comercial I/V03G020V01403

Outros comentarios

Achegarse ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 1º cuatrimestre de 4º curso e o docente responsable será Dna. Mª Carmen Otero Neira.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dirección estratéxica				
Materia	Dirección estratéxica			
Código	V03G020V01503			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	González Loureiro, Miguel Ferro Soto, Carlos Antonio			
Profesorado	Ferro Soto, Carlos Antonio González Loureiro, Miguel Pérez Pereira, Santos Rodríguez Domínguez, María del Mar Vila Alonso, María Mercedes			
Correo-e	mloureiro@uvigo.es cferro@uvigo.es			
Web	http://http://fatic.uvigo.es			
Descrición xeral	Estudaranse os conceptos e ferramentas necesarias para realizar unha dirección empresarial baixo unha perspectiva integradora e de reflexión estratéxica. Abordaranse os aspectos relacionados co proceso estratéxico nas empresas, tanto de análises, deseño e implantación estratéxicas.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• Saber estar / ser
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• Saber estar / ser
CG8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación	• Saber estar / ser
CG9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo	• Saber estar / ser
CG10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	• Saber estar / ser
CG11	Redactar proxectos de xestión global ou de áreas funcionais da empresa	• Saber estar / ser
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• Saber estar / ser
CG14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• Saber estar / ser
CE1	Posuír e comprender coñecementos sobre as interrelacións existentes entre os distintos subsistemas que conforman o sistema empresarial	• saber
CE3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.	• saber
CE5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial	• saber • saber facer
CE11	Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais	• saber • saber facer
CE12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	• saber • saber facer
CE13	Mobilidade e adaptabilidade a entornos e situacións diferentes	• saber facer
CT1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de lideranza, incluíndo empatía co resto de persoas	• Saber estar / ser
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT4	Compromiso ético no traballo	• Saber estar / ser
CT5	Motivación pola calidade e mellora continua	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

Identificar os valores, recursos e capacidades da empresa que permitan a creación de vantaxes sustentables para os *stakeholders	CG1 CG14 CE1 CE3 CE5
Analizar as oportunidades e ameazas que expón a contorna externa para a toma de decisións nun sector específico	CG1 CE5 CE11 CE12 CE13
Formular as estratexias competitivas máis adecuadas para responder os retos da contorna no ámbito dunha empresa e tendo en conta a Responsabilidade social corporativa	CE3 CE11 CT4 CT5
Describir as estratexias de desenvolvemento dunha empresa e os métodos empregados	CG1 CG13 CG14 CE11
Integrar os diferentes enfoques da teoría e as distintas visións persoais dun equipo de traballo na realización dun proxecto común	CG2 CG5 CG8 CG9 CG13 CE5 CE13 CT1 CT2 CT3
Os estudantes serán capaces de deseñar nun equipo de traballo a estratexia competitiva e corporativa dunha empresa concreta	CG5 CG8 CG9 CG10 CG11 CE1 CE11 CE12 CT1 CT5

Contidos

Tema

Conceptos básicos da Dirección Estratéxica

Misión e Obxectivos empresariais

Análise da contorna xenérica

Análise da contorna específica

Análise interna da empresa

Vantaxes e estratexias competitivas

Estratexias :Corporativas: Direccións e Métodos de desenvolvemento

Implantación da estratexia e Control.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	36	58.5
Estudo de casos	27.5	31	58.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	30	33

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a de os contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Resolución personalizada de problemas do alumnado á hora de entender os coñecementos teóricos impartidos
Estudo de casos	Resolución personalizada de problemas do alumnado á hora de levar á práctica os coñecementos teóricos adquiridos
Probas	
Exame de preguntas de desenvolvemento	Descrición
	Resolución personalizada de problemas do alumnado á hora de preparar as probas de avaliación mediante exame

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución	30	CG1 CG2 CG5 CG8 CG9 CG10 CG11 CG13 CG14 CE1 CE3 CE5 CE11 CE12 CE13 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Probas que inclúen preguntas abertas sobre un tema. Os/as estudantes deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar os coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta de tipo curto/medio	70	CG1 CG2 CG5 CG13 CE1 CE3 CE5 CE11 CE12

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todas as especificacións atoparanse claramente detalladas ao comezo do curso nos apartados correspondentes na plataforma de Teledocencia (FAITIC), en 'Documentos e Enlaces', documento 'Condicións da materia'

As datas dos exames oficiais poderán consultarse de forma actualizada na páxina web do Centro.

Independentemente do tipo de avaliación (continua ou non), é necesario ter polo menos un 5 en cada modalidade de avaliación (teoría e práctica) para superar a materia. Ademais, TODO o alumnado ha de entregar o 100% das evidencias das dinámicas propostas nas clases prácticas, e obter unha cualificación mínima de 5 en cada unha delas.

AVALIACIÓN CONTINUA

A avaliación continua considerarase cando se asistiu a máis do 80% das clases prácticas e entregouse o 100% dos casos

propostos en ditas prácticas. Para cada unha das prácticas deberá alcanzarse unha cualificación mínima de 5.

No exame de teoría avalíaranse a parte I e II da materia de forma separada, mediante probas liberatorias, debendo sacar unha nota mínima de 5 en cada parte (I e II) para poder superala teoría. As partes superadas gardaranse até a convocatoria extraordinaria.

PONDERACIÓNS: PRÁCTICAS = 30% TEORÍA (50% parte I + 50% parte II) = 70%

Os/as estudantes deberán obter unha nota mínima de 5 en cada parte (prácticas e teoría), non aplicándose ningunha media entre notas inferiores a 5 en cada parte

A nota final da materia é a resultante da avaliación continua e do exame. Quen non se presenten a exame ou non alcancen a nota mínima de 5 en devandito exame, cualifícaranse coa nota de avaliación continua.

AVALIACIÓN NON CONTINUA

A avaliación non continua considerárase cando se asistiu a menos do 80% das clases prácticas .

PRÁCTICAS:

Deberán presentarse de maneira individual os traballos propostos especificamente na plataforma FAITIC, na data do exame oficial

Deberá realizarse, ademais, un EXAME ADICIONAL de PRÁCTICAS nas convocatorias oficiais e sacar unha nota igual ou superior a 5 en devandita proba.

TEORÍA:

No exame de teoría avalíaranse a parte I e II da materia de forma separada, mediante probas liberatorias SÓ en convocatorias oficiais, debendo sacar unha nota mínima de 5 en cada parte (I e II) para poder superar a teoría. As partes superadas gardaranse até a convocatoria extraordinaria. Non terán a opción de presentarse a exames parciais

PONDERACIÓNS: PRÁCTICAS(40% entregas semanais + 60% exame adicional prácticas) = 30% // TEORÍA (50% parte I + 50% parte II) = 70%

Os/as estudantes deberán obter unha nota mínima de 5 en cada parte (prácticas e teoría), non aplicándose ningunha media entre notas inferiores a 5 en cada parte

Todas as probas de avaliación non continua suporán o 100% da cualificación, podéndose alcanzar a nota máxima de 10

CONVOCATORIA FIN DE CARREIRA

Na convocatoria fin de carreira, o exame de TEORÍA e PRÁCTICA suporá o 100% da cualificación, podéndose alcanzar a nota máxima de 10. O 70% da nota final será a nota do exame teórico e o 30% será a nota do exame práctico. No caso do exame teórico, a nota cada Parte (I e II) será ponderada igual (50% cada unha). Débese obter un mínimo de 5 en cada parte para superar a materia nesta convocatoria.

ESTUDANTES DE GRUPO DE INGLÉS

O alumnado que opte pola formación da materia en inglés debe comunicalo explicitamente enviando un correo electrónico ao profesor/a(s) responsables do grupo de inglés. Co envío deste correo electrónico o/a estudante ELIXE ser avaliado/a en o idioma Inglés, o que implica que só poderá asistir ás clases da materia impartidas en inglés e só poderá realizar o exame en Inglés. Durante o mesmo curso, non se permitirá cambiar dun a outro grupo (inglés-español/español-inglés) unha vez que o/a estudante presente a súa solicitude de grupo inglés. Mediante o envío dese correo electrónico, o/a alumno/a desiste expresamente de ser avaliado/a en calquera outro idioma durante o curso actual. Os/as estudantes de inglés que non cumpran estritamente os criterios de avaliación continua nos termos mencionados anteriormente serán avaliados/as mediante exames específicos, que incluírán teoría e práctica, segundo o esquema mencionado en avaliación non continua.

A avaliación mediante exame para este grupo de estudantes non será de preguntas de desenvolvemento si non en base a preguntas obxectivas(Probas que avalían o coñecemento que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadero/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos/as seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.)

Grant, Robert, Dirección Estratégica. Conceptos, técnicas y aplicaciones, 1ª, Civitas-Thompson Reuters, 2014,
Johnson, G; Scholes, K.; Whittington,R., Fundamentos de Estrategia, 1ª, Pearson, 2010,
Johnson, G.; Whittington, R. et. al., Exploring Strategy: Text and Cases 10th edition, 10th, Pearson, 2013,
Navas López y Gerras Martín, La Dirección Estratégica de la Empresa: Teoría y Aplicaciones, 5ª, Civitas-Thompson Reuters, 2015,
Navas López, J.E. y Guerras Martín, L.A, Fundamentals of Strategic management, 1st, Civitas-Thompson Reuters, 2013,
Bibliografía Complementaria
Guerras Martín, L.A y Navas López, J.E., Casos de Dirección Estratégica, 5ª, Civitas-Thompson Reuters, 2014,
Ribeiro et al., Cases of Strategic Direction, Pearson Education, 2012,

---

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Dirección estratégica internacional/V03G020V01603

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Empresa: Fundamentos de administración/V03G020V01102

Empresa: Xestión de empresas/V03G020V01203

Dirección comercial I/V03G020V01403

Dirección de operaciones/V03G020V01302

Dirección de recursos humanos/V03G020V01303

Outros comentarios

Esta materia impártese no PCEO de dobre grao ADE-Dereito en 5º curso, 1º cuadrimestre

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Réxime fiscal da empresa I				
Materia	Réxime fiscal da empresa I			
Código	V03G020V01504			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Gago Rodríguez, Alberto González Martínez, José Manuel			
Profesorado	Álvarez Villamarín, José Carlos Gago Rodríguez, Alberto González Martínez, José Manuel			
Correo-e	xmgonzalez@uvigo.es agago@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	RFE é unha materia que ten como obxectivo introducir ós alumnos no campo da fiscalidade aplicada. En particular, desenvólvense dous dos impostos máis importantes: o IRPF e o Imposto de Sociedades. Esta materia tamén se imparte no PCEO de ADE-DEREITO en 5º curso, 2º cuadrimestre.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer • Saber estar / ser
CG3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial	• saber facer
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber facer
CG9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo	• saber facer • Saber estar / ser
CG10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	• saber • saber facer
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• saber • saber facer
CE4	Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa	• saber • saber facer
CE8	Aplicar os coñecementos adquiridos a futuras situacións profesionais e desenvolver competencias relacionadas coa elaboración e defensa de argumentos e resolución de problemas dentro da súa área de estudo	• saber • saber facer
CE16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	• saber facer
CT1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Adquirir coñecementos básicos para entender o papel que desempeña a fiscalidade nas decisións económicas	CB2 CG13 CE4 CT1
Desenvolver habilidades de procura, uso e comprensión da normativa tributaria vixente	CG1 CG3 CG10 CE16
Entender os efectos da tributación sobre as distintas fontes de renda: traballo, capital, actividades económicas e alteracións patrimoniais.	CB2 CG1 CG10 CE4 CE8

Potenciar a capacidade de traballar en equipo buscando atopar as mellores solucións tributarias	CG9 CG13 CT1
Xustificar e defender as decisións adoptadas en materia de tributación mediante estudos de caso	CG1 CG5 CG10 CE8

Contidos

Tema	
Parte I: Introducción ó Sistema Fiscal Tema 1: Obxectivos e metodoloxía da materia	Obxectivos básicos. A organización da materia. O método de traballo e a súa avaliación.
Tema 2: Caracterización do Sistema Fiscal Español e bases para a fiscalidade persoal e empresarial	O papel dos Impostos na realidade económica. Composición do Sistema Fiscal. Características básicas das principais figuras tributarias.
Parte II: O Imposto sobre a Renda das Persoas Físicas. Tema 3: Introducción ó IRPF	Elementos básicos do Imposto: contribuinte e unidade familiar, rendas suxeitas e exentas, periodo impositivo.
Tema 4: Rendidas das Persoas Físicas	Rendementos do Traballo, Rendementos do Capital, Ganancias e Perdas Patrimoniais
Tema 5: Rendidas de Empresarios e Profesionais individuais	Elección do réxime de estimación da renda. Determinación da renda en Estimación Directa e Estimación Obxectiva.
Tema 6: Liquidación do IRPF	Integración e compensación das rendas. Mínimo Persoal e Familiar. Cuota Integra e Deducións.
Parte III: O Imposto sobre Sociedades. Tema 7: Introducción ó IS.	Elementos básicos do Imposto: contribuinte, resultado contable e base imponible. Periodo impositivo. Imputación temporal de ingresos e gastos.
Tema 8: Operacións determinantes da Base Imponible	Gastos non deducibles. Amortizacións. Arrendamento Financeiro. Deterioro de Valor e Transmisións Patrimoniais.
Tema 9: Liquidación do IS	Proceso Liquidatorio. Cuota Integra. Deducións.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	0.5	0	0.5
Lección maxistral	22	22	44
Estudo de casos	17.5	17	34.5
Prácticas en aulas informáticas	5	5	10
Prácticas autónomas a través de TIC	0	25	25
Exame de preguntas de desenvolvemento	6	30	36

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Presentación do contido e obxectivos da materia. Metodoloxía de traballo e sistemas de control e avaliación.
Lección maxistral	Para cada tema o docente presentará na aula as cuestións mais relevantes e formulará a metodoloxía a seguir para interpretar as consecuencias e efectos prácticos da norma tributaria. Posteriormente o alumno deberá revisar de xeito autónomo os contidos expostos.
Estudo de casos	Realizaranse sesións prácticas que terán lugar en aulas-seminario. Para cada sesión proporánse casos a estudar en grupos reducidos (de 3 ou 4 alumnos) conformados ó inicio do curso. Cada grupo deberá comentar, resolver e defender os casos plantexados. Os alumnos disporán previamente dos enunciados dos casos a través da Plataforma Tema e deberán elaborar no seu grupo reducido unha primeira proposta de solución xustificada que deberá ser entregada a través da Plataforma Tema antes do desenvolvemento da sesión presencial.
Prácticas en aulas informáticas	As sesións prácticas en aula informática faránse de xeito individualizado e consistirán na resolución dun caso práctico empregando as aplicacións informáticas da Axencia Tributaria. Para o seu desenvolvemento os alumnos disporán previamente do enunciado do caso na Plataforma Tema.
Prácticas autónomas a través de TIC	Cada semana, despois da sesión maxistral, abrirase un formulario práctico dixital (de resposta curta ou test) na Plataforma Tema, relativo ós contidos desenvolto na sesión maxistral e na práctica. Trátase de actividades non presenciais que posibilitan o seguimento e avaliación do alumno, que deberá responder nos prazos sinalados.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	Farase un seguimento individualizado dos resultados acadados e das dúbidas surxidas nos estudos de caso
Prácticas en aulas informáticas	Os/ as alumnos/as resolverán de xeito individualizado casos prácticos nas aulas de informática empregando os programas da Axencia Tributaria (Simulador RentaWeb e programa Padis)

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Estudo de casos	A entrega das propostas de solución dos estudos de caso (prácticas) feitas en grupo avaliarase conxuntamente coas probas tipo tests: será necesario ter entregado alomenos 6 casos para ter puntuación nas probas test.	0	CB2 CG1 CG3 CG9 CE8 CE16 CT1
Prácticas autónomas a través de TIC	Avaliaráse e puntuaráse a resolución dos test propostos despois de cada tema. Este apartado de traballo persoal puntuaráse sobre un máximo global de 3 puntos. Será requisito necesario para obter puntuación neste apartado que o grupo ó que pertence cada alumno teña entregado alomenos 6 propostas de solución dos estudos de caso.	30	CB2 CG10 CG13 CE8
Exame de preguntas de desenvolvemento	Ó remate das partes II e III do programa da materia, en dúas sesións presenciais, proporáse un caso que o alumno deberá resolver de xeito individual e que permitirá avaliar o seu nivel de coñecementos e capacidade de argumentación e xustificación das decisións adoptadas. A proba relativa ó IRPF puntuaráse cun máximo de 4 puntos e a relativa ó IS cun máximo de 3 puntos.	70	CB2 CG10 CG13 CE8

Outros comentarios sobre a Avaliación

Nesta asignatura realizarase unha avaliación continua do traballo realizado polo estudante.

Para supera-la asignatura por avaliación continúa deben cumprirse dúas condicións :

1. Acadar alomenos un 25% da nota en cada un dos tres apartados puntuables (test, proba IRPF, proba IS).
2. Obter alomenos 5 puntos na suma destes tres apartados puntuables (probas test e probas IRPF e IS).

A non presentación a calquera das dúas probas presenciais escritas (IRPF e IS) suporá que o alumno ou alumna deixa de ser avaliado en avaliación continua.

da avaliación continua se non acada alomenos un 25% da nota en cada unha das tres probas realizadas (test, proba IRPF, proba IS). Tamén sairá

A nota final por avaliación continua será a suma das notas parciais obtidas ata ese momento.

Aqueles estudantes que non teñan superado a materia por avaliación continua terán a opción de presentarse a un examen final. Este examen valerá o 100% da nota, e a calificación obtida substituirá á obtida en avaliación continua. En caso de non presentarse, a nota será a obtida en avaliación continua.

Os estudantes que se presenten a convocatoria fin de carreira realizarán un examen con dous estudos de caso (IRPF e IS). Este examen valerá o 100% da nota.

A data dos exames pode consultarse en <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Albi, E. y Paredes, R., Sistema Fiscal Español (I y II), última edición, Ariel,

Domínguez, F., Sistema Fiscal Español, última edición, Prensas de la Universidad de Zaragoza,

Barberán, M.A. e outros, Ejercicios y Cuestiones de Fiscalidad, última edición, Prensas de la Universidad de Zaragoza, Lexislación IRPF e IS actualizada 2019,
Grupo docente fiscalidade aplicada, Esquemas básicos e supostos prácticos,
Agencia Tributaria, www.agenciatributaria.es,
NewPyme, www.plangeneralcontable.com,

Bibliografía Complementaria

Alonso, R., Impuesto sobre la renta de las personas físicas. Comentarios y casos prácticos, última edición, Centro Estudios Financieros,
Borrás, F. e Navarro, J.V, Impuesto sobre sociedades. Comentarios y casos prácticos, última edición, Centro Estudios Financieros,
Dominguez, F, Planificación Fiscal Personal y de la Empresa, 2017, Aranzadi,
Moreno, M.C e Paredes, R., Casos prácticos de sistema fiscal, última edición, Delta,
Portillo, M.J., Manual de Fiscalidad. Teoría y Práctica, última edición, Tecnos,
Pla, A. e Salvador, C., Impuesto sobre sociedades. Regimen general y empresas de reducida dimensión, última edición, Tirant lo Blanch,
Instituto de Estudios Fiscales, www.ief.es,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Contabilidade financeira avanzada/V03G020V01926
Creación e simulación de empresas/V03G020V01927

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Decisións de financiamento/V03G020V01501
Dirección estratéxica/V03G020V01503

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202
Empresa: Contabilidade financeira I/V03G020V01301

Outros comentarios

Esta materia impártese no PCEO de ADE-Dereito en 5º Curso, 2º Cuadrimestre e o profesor responsable é Xosé Manuel González.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Teoría da organización				
Materia	Teoría da organización			
Código	V03G020V01505			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua impartición	Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Comesaña Benavides, Fernando			
Profesorado	Comesaña Benavides, Fernando Gómez Fraiz, José Santiago			
Correo-e	fercoben@uvigo.es			
Web	http://cursos.faitic.uvigo.es/tema1415/claroline/course/index.php			
Descrición xeral	O alumnado debe adquirir a través de esta materia coñecementos e competencias relativas a como funcionan as organizacións, como toman decisións, desenvolven estratexias, estrutúranse a si mesmas para a consecución dos obxectivos, así como as relacións de poder que rodean e impregnan as organizacións e o modo en que as sociedades interactúan cas organizacións			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• Saber estar / ser
CG4	Poder transmitir ideas, información, problemas e situacións ao público tanto especializado como non especializado	• Saber estar / ser
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• Saber estar / ser
CG9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo	• Saber estar / ser
CG12	Desenvolver as habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía	• Saber estar / ser
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• Saber estar / ser
CG14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• Saber estar / ser
CE1	Posuír e comprender coñecementos sobre as interrelacións existentes entre os distintos subsistemas que conforman o sistema empresarial	• saber • saber facer
CE3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.	• saber
CE5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial	• saber • saber facer
CE6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial	• saber • saber facer
CT1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de lideranza, incluíndo empatía co resto de persoas	• Saber estar / ser
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT4	Compromiso ético no traballo	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer os fundamentos da Teoría da organización para poder aplicalos na creación da estrutura organizativa da empresa	CG1 CG2 CG4 CG12 CG13 CG14 CT1 CT2 CT3 CT4

Analizar as oportunidades e ameazas que expón a contorna a nivel organizativo.	CG9 CG12 CG13 CG14 CE1 CE3 CE5 CE6 CT2 CT3
Describir as principais estruturas organizativas, coñecendo as súas vantaxes e inconvenientes, así como o tipo de empresa que as utiliza.	CG1 CG4 CG5 CG14 CT2
Formular as relacións entre goberno corporativo, control, influencia e cultura organizativa.	CG1 CG2 CG4 CG5 CG14 CT2
Aplicar os procedementos de análises e coñecementos á resolución de problemas/cuestións organizativas concretas.	CG1 CG2 CE1 CE3 CE5 CT2
Identificar os diferentes enfoques da teoría e as distintas visións persoais dun equipo de traballo na realización dun proxecto común.	CG1 CG2 CG4 CG5 CG9 CG14 CE3 CT2

Contidos

Tema	
CAPÍTULO I: FUNDAMENTOS DE TEORÍA DA ORGANIZACIÓN	
CAPÍTULO II: O CONTEXTO DAS ORGANIZACIÓNS	(*)
CAPÍTULO III: ARQUITECTURA ORGANIZATIVA	(*)
CAPÍTULO IV: COMPORTAMENTO, GOBERNO, CONTROL, INFLUENCIA E CULTURA ORGANIZATIVA	(*)
CAPÍTULO V: DESENVOLVEMENTO ORGANIZACIONAL	(*)

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	28	28	56
Resolución de problemas de forma autónoma	15	15	30
Presentación	2	4	6
Seminario	2.5	5	7.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	31	33
Traballo	0.5	17	17.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicios ou proxectos a desenvolver polo estudante.

Resolución de problemas de forma autónoma	Resolución e presentación de exercicios/cuestiones/traballos por parte do alumno tanto de forma individual como en grupo baixo a proposta, guía e supervisión do profesor.
Presentación	Presentación e exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Traballarase en grupo.
Seminario	Tutorías en grupo reducido. Reunións que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento, desenvolvemento e supervisión de actividades da materia no proceso de aprendizaxe..

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Tutorías en grupo reducido. Reunións que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento, desenvolvemento e supervisión de actividades da materia no proceso de aprendizaxe.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Presentación	Exposición oral por parte do alumnado dun tema concreto ou dun traballo (previa presentación escrita).	15	CG1 CG2 CG4 CG5 CE1 CE3 CE5 CE6 CT1 CT2 CT3 CT4
Resolución de problemas de forma autónoma	Proba obxecto de avaliación continua. Consiste na resolución, de forma individual ou en grupo, de cuestións expostas, guiadas e supervisadas polo profesorado sobre a materia. Avaliarase a participación do alumno e a súa capacidade de integración dos conceptos desenvolvidos en clase	20	CG1 CG12 CG13 CG14 CE1 CE3 CE5 CE6 CT1
Resolución de problemas e/ou exercicios	Proba para avaliar os coñecementos adquiridos polo alumnado sobre a materia. A resposta debe ser breve. Terase en conta a capacidade de entendemento, de relación entre conceptos e de aplicación a distintas situacións e continxencias, por parte do estudiantado.	50	CG1 CG2 CG12 CG13 CG14 CE1 CE3 CE5 CE6 CT1 CT3

Traballo	Realización por parte do alumnado dun traballo escrito sobre un tema concreto. Avaliarase a súa capacidade de aplicar os conceptos asimilados nas clases maxistras a situacións nun contexto real ou similar.	15	CG1 CG2 CG4 CG5 CE1 CE3 CE5 CE6 CT1 CT2 CT3 CT4
----------	---	----	--

Outros comentarios sobre a Avaliación

O método de avaliación da materia por defecto será a avaliación continua. A concreción das actividades a realizar dependerá en gran medida do número de alumnos, medios para traballar en grupo, etc, e os detalles das puntuacións obtidas nas diferentes actividades a realizar se explicitarán nas sesións correspondentes.

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar por un único cambio a un sistema de avaliación non continua no que será avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación, tanto na convocatoria ordinaria como na extraordinaria.

As datas dos exames da materia poderán ser consultadas na páxina web da Facultade <http://fccee.uvigo.es>

Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas - Grao en Dereito impátese no 2º cuatrimestre do terceiro curso e o profesorado responsable está integrado por Fernando Comesaña Benavides e José Santiago Gómez Fraiz.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Argyris, C., On organizational learnig, 1994, MA: Blackwell Publishers

Hodge, B.J., et al, Teoría de la organización, un enfoque estratégico, 1998, Prentice-Hall, Madrid

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Fundamentos de administración/V03G020V01102

Empresa: Xestión de empresas/V03G020V01203

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impátese no 2º cuatrimestre do 3º curso e o profesorado responsable está integrado por Fernando Comesaña Benavides e José Santiago Gómez Fraíz.

En consecuencia, pode requirir reaxustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Así mesmo, achegarase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Análise contable				
Materia	Análise contable			
Código	V03G020V01601			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Crespo Domínguez, Miguel Ángel			
Profesorado	Crespo Domínguez, Miguel Ángel García Rivares, Ignacio Vila Biglieri, Jorge Eduardo			
Correo-e	macrespo@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Análise da información financeira das sociedades mercantiles, a través das súas contas anuais.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• saber
CG3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial	• saber
CG4	Poder transmitir ideas, información, problemas e situacións ao público tanto especializado como non especializado	• saber
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber
CE4	Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa	• saber
CE6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial	• saber
CT1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial	• saber
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• saber
CT4	Compromiso ético no traballo	• saber
CT5	Motivación pola calidade e mellora continua	• saber

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Capacidade pra analizar e avaliar a situación economico-financeira das sociedades mercantís	CG2 CG3 CG4 CG5 CE4 CE6 CT1 CT3 CT4 CT5

Contidos	
Tema	
1. A Análise Financeira	Introdución A Información Económico-Financeira Fundamentos Obxectivos
2. Os Estados Financeiros	Balance Resultados Estado de Cambios no Patrimonio Estado de Fluxos de Tesouraría Memoria

3. Consolidación de Estados Financeiros	Introdución O Control Societario Os Procedementos de Consolidación
4. A Opinión de Auditoría	Introdución As Normas de Auditoría O Informe de Auditoría
5. A Análise Económica-Financeiro	Introdución Instrumentos e Técnicas da Análise Detección de Prácticas de *Distorsión da Información Financeira Cálculo e Avaliación da Rendibilidade Cálculo e Avaliación do Risco Predición da Insolvencia Empresarial e a Cualificación de Títulos A Cualificación de Títulos
6. Os Mercados de Capitais: Información, Goberno e Responsabilidade Corporativa	Introdución A Eficiencia dos Mercados Financeiros A incidencia da información financeira nos Mercados Financeiros O Goberno Corporativo A Responsabilidade Corporativa

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	45	87	132
Resolución de problemas	22.5	45	67.5
Seminario	7.5	15	22.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición na aula por parte do profesor do profesor dos contidos máis relevantes, a partir da base de material docente posto a disposición dos alumnos en plataforma e bibliografía indicada.
Resolución de problemas	Proposta de exercicios prácticos en grupo de laboratorio reducido como complemento da explicación teórica dos contidos da materia. Resolución conxunta cos alumnos e atención personalizada do docente. Resolución de dúbidas aos alumnos e consideración, cando cumpra, de ferramentas informáticas.
Seminario	Control do proceso de aprendizaxe dos alumnos e avaliación do coñecemento en grupos reducidos a partir de actividades propostas polo profesor e a súa resolución e interacción cos alumnos. Posibilidade de avaliación de coñecementos e habilidades.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Proposta de exercicios prácticos en grupo de laboratorio reducido como complemento da explicación teórica dos contidos da materia. Resolución conxunta cos alumnos e atención personalizada do docente. Resolución de dúbidas aos alumnos e consideración, cando cumpra, de ferramentas informáticas.
Seminario	Resolución conxunta cos alumnos e atención personalizada do docente. Resolución de dúbidas aos alumnos e consideración, cando cumpra, de ferramentas informáticas.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Seminario	Evidencias de aprendizaxe a través dun conxunto de actividades propostas ao alumno para consolidar o seu proceso de aprendizaxe durante o curso académico e avaliadas en grupo reducido con carácter voluntario. Avaliación de habilidades de traballo en grupo e adaptación a contornas de traballo con especial énfase no comportamento social	30	CG2 CG3 CG4 CT1 CT3 CT4 CT5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Resolución dunha proba escrita presencial, ao final do cuadrimestre, sobre a adquisición de competencias da materia. Esíxese un nivel mínimo obrigatorio (5/10) para superar a convocatoria.	70	CG2 CG3 CG4 CG5 CE4 CE6

Outros comentarios sobre a Avaliación

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudante poderá optar por ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación. Igual para a segunda convocatoria.

Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Crespo, Información financeira y Análisis de Estados Financieros, 3ª, Tórculo

Revsine, Collins, Johnson, Financial Reporting and Analysis, 5ª, McGraw Hill

Alvarez Melcón y Corona Romero, Cuentas Anuales Consolidadas, Pirámide

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Contabilidade financeira II/V03G020V01401

Empresa: Contabilidade financeira I/V03G020V01301

Outros comentarios

Imprescindible levar a asignatura al día.

Esta materia no PCEO Grado en Administración y Dirección de Empresas-Derecho se imparte no segundo cuadrimestre do cuarto curso sendo o profesor responsable Miguel Ángel Crespo Domínguez.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Contabilidade de custos**

Materia	Contabilidade de custos			
Código	V03G020V01602			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Fernández-Feijoo Souto, Belén			
Profesorado	Docampo Barrueco, José María Fernández-Feijoo Souto, Belén Ruiz Blanco, María Silvia			
Correo-e	belen@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia ten como obxecto básico o tratamento da información para a valoración das existencias, a planificación e o control da actividade das organizacións e a información contable para o proceso de toma de decisións. A materia está orientada basicamente sobre empresas industriais, no seu ámbito interno, coa análise do proceso produtivo da empresa.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• saber facer
CG3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial	• saber facer
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber facer
CG6	Habilidades de comunicación a través de Internet e, dominio de ferramentas multimedia para a comunicación a distancia	• saber facer
CG8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación	• saber facer
CE1	Posuír e comprender coñecementos sobre as interrelacións existentes entre os distintos subsistemas que conforman o sistema empresarial	• saber
CE3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.	• saber
CE5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial	• saber
CE6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial	• saber
CE7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial	• saber
CE8	Aplicar os coñecementos adquiridos a futuras situacións profesionais e desenvolver competencias relacionadas coa elaboración e defensa de argumentos e resolución de problemas dentro da súa área de estudo	• saber facer
CE9	Identificar a xeneralidade dos problemas económicos que se suscitan nas empresas, e saber utilizar os principais instrumentos existentes para a súa resolución	• saber facer
CE10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa	• saber facer
CE11	Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais	• saber facer
CE12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	• saber facer
CE13	Mobilidade e adaptabilidade a entornos e situacións diferentes	• saber facer
CE14	Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións	• saber facer
CE15	Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética	• saber facer
CE16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	• saber facer

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
---------------------------	--------------

Recoñecer aos usuarios da información e as súas particulares necesidades informativas.

CG1
CG2
CG3
CG5
CG6
CG8
CE1
CE3
CE6
CE7
CE8
CE9
CE10
CE13
CE15
CE16

Aplicar modelos contables de custos sobre a base da realidade empresarial a analizar.

CG1
CG2
CG3
CG5
CG6
CG8
CE1
CE3
CE5
CE6
CE8
CE9
CE12
CE13
CE14

Aplicar técnicas presupuestarias para a planificación da actividade da empresa.

CG1
CG2
CG3
CG5
CG8
CE1
CE3
CE5
CE6
CE7
CE8
CE9
CE10
CE11
CE12
CE13
CE14
CE15
CE16

Construír un sistema de información para toma de decisións.

CG1
CG2
CG3
CG5
CG6
CG8
CE1
CE3
CE5
CE6
CE7
CE8
CE9
CE10
CE11
CE12
CE13
CE14
CE15
CE16

Contidos

Tema

1. Introducción ao custo. Conceptos básicos

2. El comportamiento de los costes

3. O custo dos materiais

4. O custo de persoal

5. Os custos indirectos de produción

6. O custo de oportunidade dos recursos

financeiros. Os custos do período

7. A produción múltiple: Produción común e produción conxunta

8. Os custos por ordes de traballo ou pedido

9. Os custos por procesos

10. O sistema de custos baseado nas actividades (*)

(ABC)

11. O sistema de custos variables

12. Os custos predeterminados. Orzamentos e

estándares

13. Toma de decisións

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	35	58	93
Saídas de estudo	2	2	4
Lección maxistral	38	66	104
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	20	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Proposta de exercicios en seminarios prácticos, con resolución guiada polo profesor e tras o previo desenvolvemento de casos similares por parte dos alumnos.
Saídas de estudo	Visitas a empresas para coñecer o seu proceso produtivo
Lección maxistral	Exposición na aula, por parte do docente, dos contidos máis relevantes e de maior dificultade conceptual. Control da aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Nos seminarios prácticos, o alumno ten a posibilidade de resolver todas as dúbidas que poden xurdirlle no seu traballo en casa e na aula.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Evidencias da aprendizaxe práctica a través da resolución das cuestións que se propoñen ao alumno durante o curso, para consolidar o seu proceso de aprendizaxe na materia.	45	CG1 CG2 CG3 CG5 CG6 CG8 CE1 CE3 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9 CE10 CE11 CE12 CE13 CE14 CE15 CE16
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución dunha proba escrita presencial, ao final do cuadrimestre, sobre a adquisición de competencias. Esíxese un nivel mínimo en teoría e en práctica da devandita proba para superar a convocatoria. Valorarase contido e forma da proba escrita.	55	CG1 CG2 CG3 CG5 CG6 CG8 CE1 CE3 CE5 CE6 CE7 CE8 CE9 CE10 CE11 CE12 CE13 CE14 CE15 CE16

Outros comentarios sobre a Avaliación

A descrición desta guía está pensada para a modalidade presencial. A nota obtida polo alumno na parte presencial terá vixencia para as convocatorias que dá dereito a matrícula de cada curso académico, aínda que a cualificación final será a nota máis alta entre a valoración do exame final ao 100% e a suma da presencialidade (45%) e o exame final (55%). Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

A concreción das actividades a realizar dependerá en gran medida do número de alumnos, medios para traballar en grupo, etc.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Centro para o curso 2019-2020. No caso de conflito ou disparidade entre as datas dos exames prevalecerán as sinaladas na páxina web da facultade.

Conduñas inadecuadas ou pouco respectuosas para a convivencia na aula afectarán á valoración final.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Mallo, C.; Kaplan, R.; Meljem, S; Giménez, C., Contabilidad de Costos y Estratégica de Gestión, Prentice Hall,
Fullana Belda, C.; Paredes Ortega, J.L., Manual de Contabilidad de costes, Delta,
Drury, C., Management and Cost Accounting, Chapman and Hall. Londres,
Buendía Carrillo, D.; García Meca, E., Casos prácticos de Contabilidad de gestión, Pirámide, 2016,
Mowen, Hansen, Heitger, Cornerstones of managerial accounting, South-western Cengage Learning, 2014,
Vacas Guerrero, C.; Bonilla Priego, M.J.; Santos Cebrián, M.; Avilés Palacios, C., Contabilidad de costes, Pirámide, 2019,
Madrid

Bibliografía Complementaria

Azparren Pérez, M.R., Manual de contabilidad de costes, Universidad pública de Navarra,
Alvarez-Dardet Espejo, M.C.; Gutiérrez Alonso, F., Contabilidad de gestión. Cálculo de costes, Pirámide,
AECA, Principios de Contabilidad de Gestión, AECA,
Mallo, C.; Rocafort, A. (Ed.), Contabilidad de Dirección para la toma de decisiones. Contabilidad de gestión y de costes, Profit, 2014,
Ripoll, V. y otros, Casos prácticos resueltos de Contabilidad de Costes, Profit, 2011,
Horngrén, CH. y otros, Cost Accounting: a managerial emphasis, Pearson, 2014,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Auditoría/V03G020V01901

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Contabilidade financeira II/V03G020V01401

Empresa: Contabilidade financeira I/V03G020V01301

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito se imparte no 1º cuatrimestre do 4º curso e o profesorado responsable está integrado por: Silvia Ruiz Blanco, Natalia Vaz Ogando e un terceiro docente pendente de confirmar.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dirección estratéxica internacional				
Materia	Dirección estratéxica internacional			
Código	V03G020V01603			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Guisado Tato, Manuel Rodríguez Domínguez, María del Mar			
Profesorado	González Loureiro, Miguel Guisado Tato, Manuel Rodríguez Domínguez, María del Mar			
Correo-e	mrdguez@uvigo.es mguisado@uvigo.es			
Web	http://http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	O proceso acelerado de globalización do sistema económico mundial está a orixinar importantes consecuencias para a actividade das empresas, que se ven obrigadas, cada vez máis, a actuar nos mercados internacionais. Por eso, é preciso estudar e coñecer os factores que conducen á globalización dos negocios e, sobre todo, as estratexias máis adecuadas para facer fronte a esta nova realidade. Entender e elixir a estratexia de entrada nos mercados exteriores, coñecer a localización das actividades da cadea de valor, comprender as estratexias de comercialización dos produtos ou servizos e analizar a xestión da distancia cultural entre países, son algúns dos obxectivos desta asignatura.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• Saber estar / ser
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber facer
CG8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación	• saber facer • Saber estar / ser
CG9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo	• saber facer • Saber estar / ser
CG10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	• saber facer
CG11	Redactar proxectos de xestión global ou de áreas funcionais da empresa	• saber facer
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• saber facer • Saber estar / ser
CG14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• saber facer
CE1	Posuír e comprender coñecementos sobre as interrelacións existentes entre os distintos subsistemas que conforman o sistema empresarial	• saber
CE3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.	• saber
CE5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial	• saber
CE11	Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais	• saber facer
CE12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	• saber facer
CE13	Mobilidade e adaptabilidade a entornos e situacións diferentes	• saber facer • Saber estar / ser
CT1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial	• Saber estar / ser
CT2	Capacidade de lideranza, incluíndo empatía co resto de persoas	• Saber estar / ser
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT4	Compromiso ético no traballo	• Saber estar / ser
CT5	Motivación pola calidade e mellora continua	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Interpretar as principais teorías do comercio internacional, dende os paradigmas clásicos ata os enfoques que tratan de explicar os fluxos do comercio internacional a partir das actividades que realizan as empresas	CG1 CG13 CE5 CT1 CT5
Distinguir as principais causas da aceleración internacionalizadora das empresas iniciada no século XX	CG1 CG2 CG13 CE1 CE3 CE5 CT1 CT5
Identificar algunha das estruturas organizativas máis frecuentes no terreno dos negocios internacionais	CG1 CG13 CE3 CT1 CT5
Distinguir os factores relevantes que afectan á estratexia competitiva das empresas nos mercados internacionais	CG1 CG2 CG13 CE1 CE3 CE5 CE11 CT1 CT5
Avaliar as distintas alternativas de entrada nos mercados exteriores: exportacións, acordos de cooperación e inversión directa	CG1 CG10 CE5 CE11 CT1 CT5
Sintetizar as peculiaridades específicas a ter en conta na dirección estratéxica dunha empresa multinacional	CG1 CG10 CG13 CE1 CE3 CE5 CT1 CT5
Demostrar o manexo dos conceptos teóricos adecuados para resolver e interpretar determinados problemas relacionados coa dirección de empresas internacionalizadas	CG1 CG5 CG8 CG9 CG10 CG11 CG13 CG14 CE1 CE3 CE5 CE11 CE12 CE13 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5

Contidos

Tema

TEMA 1. TEORÍA DO COMERCIO INTERNACIONAL

TEMA 2. XÉNESIS DA ACELERACIÓN INTERNACIONAL

TEMA 3. O PROCESO BÁSICO DE INTERNACIONALIZACIÓN

TEMA 4. O PROCESO DE EXPORTACIÓN

TEMA 5. EXPORTACIONES: PRODUCTIVIDADE EMPRESARIAL VERSUS PRODUCTIVIDADE NACIONAL

TEMA 6. SUBCONTRATACIÓN

TEMA 7. ALIANZAS ESTRATÉXICAS

TEMA 8. ESTRATEXIAS BÁSICAS DE MULTINACIONALIZACIÓN

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	20	0	20
Estudo de casos	21.5	5	26.5
Traballo tutelado	2.5	15	17.5
Exame de preguntas obxectivas	1.5	50	51.5
Proxecto	2.5	20	22.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	10	11

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encaminadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a asignatura
Lección maxistral	Exposición por parte do/a profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas, análise de situacións reais, e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo/a alumno/a
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución
Traballo tutelado	O/a alumno/a desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do/a profesor/a. O seu Desenvolvemento pode estar vinculado con actividades autónomas do/a alumno/a

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do/a profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas, análise de situacións reais, e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo/a alumno/a
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real, coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución
Traballo tutelado	O/a alumno/a desenvolve traballos e proxectos na aula baixo as directrices e a supervisión do profesor/a

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas obxectivas	Realizaranse unha ou máis probas tipo test para avaliar os coñecementos adquiridos sobre a materia durante o curso, probas que se referirán tanto aos coñecementos adquiridos a través da bibliografía de referencia, coma ao desenvolvemento e contido das clases teóricas. Para poder optar a esta clase de avaliación será necesario a asistencia ás clases teóricas. Esixirase unha puntuación mínima de cinco puntos (sobre 10) para poder facer a media coa parte práctica	80	CG1 CG2 CG10 CG13 CE1 CE3 CE5 CE11 CT1 CT5

Proxecto	Será necesario entregar un traballo ou proxecto realizado en grupo para avaliar os coñecementos adquiridos durante o curso. Para poder optar a esta valoración será necesario a asistencia ás clases dos grupos prácticos. Esixirase unha puntuación mínima de cinco puntos (sobre 10) para poder facer a media coa parte teórica	10	CG1 CG2 CG5 CG8 CG9 CG10 CG11 CG13 CG14 CE11 CE12 CE13 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Realizarase unha ou máis probas de resposta curta ou tipo test para avaliar os coñecementos da parte práctica	10	CG1 CG2 CG10 CG13 CE1 CE3 CE5 CE11 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para a superación da asignatura, hai dous sistemas de avaliación.

A avaliación continua (Requírese a asistencia tanto a clases teóricas e prácticas): Neste caso, o/a alumno/a realizará un exame parcial libroratorio teórico. Para supéralo requírese unha puntuación mínima de 5 (sobre 10) e o peso deste exame na nota final será o 80%. O outro 20% da nota restante corresponderá a parte práctica e valerá un 10% o examen e un 10% traballo. Neste caso, será necesaria unha puntuación mínima de 5 de 10 en cada parte para superar a asignatura.

Nos casos en que o/a alumno/a decidiu ir por avaliación continua e non superou a asignatura, pode presentarse aos exames oficiais para recuperar a(s) parte(s) que suspendera. Neste senso, gardarase a nota obtida durante o curso da parte que tivera superada (teórica ou práctica), e so presentarse no examen do primeiro período coa parte que ten supensa. Igualmente, manteranse as partes aprobadas para o examen do segundo período.

Para sucesivas convocatorias de cursos académicos posteriores non se gardarán as partes aprobadas.

Avaliación non continua: En todo caso, nas convocatorias oficiais, e de selo caso, na convocatoria de Fin de Carreira, haberá un exame final da asignatura que constará de dúas partes. Un exame sobre a parte teórica que ponderará un 80% da nota e un exame práctico cunha valoración dun 10%. Neste caso, tamén será necesaria entregar ese mesmo día un traballo realizado de xeito individual que ponderará un 10%. É preciso obter una puntuación mínima de 5 puntos (sobre 10) tanto en teoría como en práctica para poder facer a media.

As datas oficiais de exames poderán consultarse na web da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais de Vigo

As diferencias no método de avaliación que utilizan os centros da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais de Vigo e a Facultade de Ciencias Empresariais e Turismo de Ourense obedecen á necesaria adaptación dos idénticos resultados de aprendizaxe propostos e competencias á diferente organización de clases docentes empregada por ambos os dous centros.

En todo caso, as ponderacións exactas de cada proba dábanse a coñecer ao principio de curso en faitic.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Guisado Tato, M., Internacionalización de la empresa, Pirámide, 2002, Madrid,

Guisado Tato, M., Estrategias de multinacionalización y política de la empresa, Pirámide, 2003, Madrid

Daniels, Radebaugh, Sullivan, International Business, 15th edition, Pearson International Edition, 2015,

Bibliografía Complementaria

Guerras Martín, LA e Navas Lopez, JE, La dirección estratégica de la empresa: teoría e aplicaciones, 4ª edición, Thomson, 2007, Madrid

Hernández García, A, Internacionalización y competitividad en la economía española: factores relevantes para la empresa, Pirámide, 2010, Madrid

Hill, CWL, Negocios internacionales: competencia en el mercado global, Mc Graw Hill, 2011, México

Verbeke, A, International business strategy: rethinking the foundations of global corporate success, Cambridge University Press, 2013,

Cavusgil, Knight, Riesenberger, International Business: The new realities, Pearson, 2014, Edinburgo

Griffin, Pustay, International Business, 5th edition, Pearson International Edition, 2007, New Jersey

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Fundamentos de administración/V03G020V01102

Empresa: Xestión de empresas/V03G020V01203

Dirección estratéxica/V03G020V01503

Teoría da organización/V03G020V01505

Outros comentarios

Aportarase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo

A asignatura impártise tamén no PCEO Ade-Dereito en 5º curso, 2º cuatrimestre

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Valoración de activos				
Materia	Valoración de activos			
Código	V03G020V01604			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Cabaleiro Casal, M ^a José			
Profesorado	Cabaleiro Casal, M ^a José Lago Velando, Ángeles			
Correo-e	mcasal@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Na materia valoración de activos o estudante adquire coñecementos relativos aos activos financeiros, así como aos principais métodos e modelos para a súa valoración.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• saber facer
CG3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial	• saber facer
CG4	Poder transmitir ideas, información, problemas e situacións ao público tanto especializado como non especializado	• saber facer
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber facer
CG6	Habilidades de comunicación a través de Internet e, dominio de ferramentas multimedia para a comunicación a distancia	• saber facer
CG8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación	• saber facer
CG9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo	• saber facer
CG10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	• saber facer
CG11	Redactar proxectos de xestión global ou de áreas funcionais da empresa	• saber facer
CG12	Desenvolver as habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía	• saber facer • Saber estar / ser
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• saber facer • Saber estar / ser
CG14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• saber facer
CE1	Posuír e comprender coñecementos sobre as interrelacións existentes entre os distintos subsistemas que conforman o sistema empresarial	• saber
CE7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial	• saber • saber facer
CE11	Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais	• saber • saber facer
CE16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	• saber • saber facer
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT4	Compromiso ético no traballo	• Saber estar / ser
CT5	Motivación pola calidade e mellora continua	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Posuír e comprender coñecementos sobre valoración	CG1 CG4 CG13 CG14 CE1 CE7 CE16

Aplicar os coñecementos a posibles situacións profesionais.

CG1
CG2
CG9
CG11
CG12
CG13
CE1
CE7
CE11
CE16
CT3
CT4

Reunir e interpretar datos relevantes para emitir xuízos sobre a valoración de activos

CG1
CG2
CG3
CG4
CG5
CG6
CG8
CG9
CG13
CG14
CE1
CE7
CE11
CE16
CT3
CT4

Transmitir información e resultados de valoración de activos

CG4
CG5
CG6
CG8
CG10
CG11
CG13
CG14
CE16
CT4
CT5

Contidos

Tema

Introdución á valoración de activos financeiros

Valoración de Activos de Renda Fixa

Carteiras de Valores

Extensión dos modelos de Valoración de Activos

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	25	47.5
Resolución de problemas	22.5	40	62.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	5	20	25
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	12	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Explicación teórica dos contidos da materia.
Resolución de problemas	Resolución de exercicios coa guía do profesor.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición

Lección maxistral	O estudante pode acudir ás tutorías personalizadas, no horario establecido, para resolver todas as dúbidas que teña en relación cos contidos tratados nas sesións teóricas.
Resolución de problemas	O estudante pode acudir ás tutorías personalizadas, no horario establecido, para resolver todas as dúbidas que teña en relación cos contidos tratados nas sesións prácticas.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Exame de preguntas de desenvolvemento	Nunha proba final o estudante debe demostrar a adquisición e a comprensión dos contidos teóricos e prácticos do conxunto da materia.	80	CG1 CG2 CG4 CG5 CG10 CG11 CG12 CG13 CG14 CE1 CE7 CE11 CT3 CT4 CT5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Mediante tarefas nas que o alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante o exercicio de rutinas, a aplicación de fórmulas, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.	20	CG1 CG2 CG3 CG4 CG5 CG10 CG11 CG12 CG13 CG14 CE1 CE7 CE16 CT3 CT4 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os estudantes poderán optar entre avaliación continua (100% nota final), ou de maneira alternativa, avaliación global de toda a materia nos exames finais das convocatorias oficiais (100% nota final).

Na convocatoria extraordinaria de fin de carreira o exame suporá o 100% da cualificación.

As datas dos exames pódense consultar na Web da Facultade: <http://fccee.uvigo.es>

As diferenzas entre sistemas de avaliación entre os distintos centros que imparten o Grao en Administración de Empresas na Universidade de Vigo xustificanse pola necesaria adaptación a medición da consecución dos mesmos resultados de aprendizaxe e adquisición de iguais competencias ás diferentes organizacións docentes de cada Centro, especialmente en canto a tipo de grupos e número medio de alumnos por grupo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Suarez Suarez, A.S., Decisiones óptimas de inversión y financiación en la empresa, 22, Pirámide, 2014,
Cabaleiro Casal, M.J. y Lago Velando, A., Valoración de Activos: Material didáctico de la asignatura, 2019, Faitic

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Xestión bancaria/V03G020V01931

Enxeñaría financeira/V03G020V01922

Planificación financeira/V03G020V01702

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202

Estatística: Estatística/V03G020V01204

Matemáticas: Matemáticas/V03G020V01104

Decisións de investimento/V03G020V01402

Decisións de financiamento/V03G020V01501

Outros comentarios

Ao comezo de cada tema proporciónase a o estudante a bibliografía e os recursos específicos necesarios para o adecuado seguimento e desenvolvemento de o seu contido.

□Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Dereito impártese no primeiro cuatrimestre do quinto curso. O profesor responsable é Francisco Xavier Martínez Cobas"

DATOS IDENTIFICATIVOS**Investigación comercial**

Materia	Investigación comercial			
Código	V03G020V01701			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descriptor	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Martínez Senra, Ana Isabel			
Profesorado	Martínez Senra, Ana Isabel			
Correo-e	aimtnez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia pretende que o estudante adquira unha visión ampla das diversas técnicas de recollida da información e se familiarice cos sistemas de análise e interpretación de datos. O obxectivo final da materia é que o alumno sexa capaz de desenvolver un proceso de investigación comercial.			

Competencias

Código	Tipoloxía
CG1 Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG5 Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber facer
CG13 Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• Saber estar / ser
CE6 Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial	• saber
CT3 Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprensión do proceso de investigación comercial desde un punto de vista teórico e aplicado.	CG1 CG13 CE6
Manexo das técnicas máis empregadas na recolección e análise da información.	CG1 CG13 CE6
Capacidade de abordar de maneira eficaz actividades relacionadas co proceso de investigación comercial.	CG1 CG5 CG13 CE6 CT3

Contidos

Tema	
Tema 1: O papel da investigación comercial	Obxectivos do tema. Concepto. Aplicacións. Limitacións. Consideracións éticas. Tipos de investigación. Etapas. Fontes de información.
Tema 2: Investigación exploratoria. Técnicas cualitativas	Obxectivos do tema. Características. Reunión de grupos. Entrevista en profundidade. Técnicas proxectivas. Observación.
Tema 3: Investigación causal e descritiva. Técnicas cuantitativas	Obxectivos do tema. Características. Experimentación. Enquisas ad hoc. Enquisas periódicas.
Tema 4: Medición e escalas	Obxectivos do tema. Medición e propiedades das escalas. Escalas básicas. Escalas comparativas. Escalas non comparativas. Creación de escalas. Avaliación das escalas.
Tema 5: Deseño do cuestionario	Obxectivos do tema. Concepto e funcións do cuestionario. Tipos de preguntas. Elaboración das preguntas. Estrutura e secuencia do cuestionario. Pretest do cuestionario. Codificación do cuestionario.
Tema 6: Deseño e procedemento da mostraxe	Obxectivos do tema. Conceptos básicos. Etapas na selección da mostra. Mostraxe non probabilístico. Mostraxe probabilístico. Cálculo do tamaño da mostra.
Tema 7: Análise dos datos	Obxectivos do tema. Consideracións previas. Etapas. Análise univariante. Análise bivariante. Análise multivariante.

Planificación docente			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	29	30	59
Resolución de problemas	20	31	51
Prácticas autónomas a través de TIC	0	25	25
Exame de preguntas obxectivas	2	12	14

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Actividades introdutorias	Presentación dos obxectivos e contidos da materia, metodoloxía de traballo e sistemas de avaliación.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia, complementada co uso de medios audiovisuais e a formulación de cuestións dirixidas aos estudantes para facilitar a aprendizaxe. Recoméndase ao estudante que traballe previamente o material colgado en faitic, co fin de seguir as explicacións e participar activamente nas devanditas cuestións.
Resolución de problemas	En cada práctica realizaranse actividades (aplicación de conceptos, exercicios ou casos de estudo) coa finalidade de aplicar de forma efectiva os coñecementos teóricos adquiridos nas sesións maxistrais. Os estudantes traballarán de forma autónoma, individualmente ou en grupo, baixo a supervisión do profesor. Estas sesións prácticas terán lugar en seminarios ou aulas de informática.
Prácticas autónomas a través de TIC	Ao finalizar un tema teórico abrírase un test na Plataforma Tema, relativo aos contidos explicados na sesión maxistral. Trátase de actividades non presenciais que posibilitan o seguimento e avaliación do alumno e que deberán realizarse nos prazos sinalados.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Cada estudante solicitará ao profesor as aclaracións que estime oportunas para comprender mellor a materia e desenvolver con éxito as actividades propostas. Ademais o profesor establecerá ao principio de curso un horario para tutorías individuais.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas autónomas a través de TIC	Avaliarase a resolución dos cuestionarios vinculados ás sesións maxistrais.	10	CG13 CE6 CT3
Resolución de problemas	A valoración neste contexto pode consistir na entrega de exercicios, exposicións orais ou na realización dun test.	30	CG1 CG5 CG13 CE6 CT3
Exame de preguntas obxectivas	Proba escrita que inclúe preguntas directas e breves sobre aspectos concretos do programa da materia. Será necesario obter un mínimo nesta proba para avaliar o resto.	60	CG1 CG5 CE6

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia será necesario obter unha puntuación mínima de cinco puntos, sendo condición imprescindible obter como mínimo un 2,5 (sobre 6) no exame. A puntuación obtida nas prácticas autónomas a través das TIC e a resolución de problemas mantense na convocatoria ordinaria e extraordinaria do curso académico en vigor pero non se gardará para cursos sucesivos.

Os alumnos que non sigan a avaliación continua serán examinados mediante unha proba escrita valorada sobre 10 puntos, que non necesariamente coincidirá coa do resto dos alumnos.

Aqueles/as alumnos/as que realicen as prácticas e non queiran seguir a avaliación continúa, teñen que comunicalo por

escrito na práctica 1.

Na convocatoria de fin de carreira o exame suporá o 100% da nota.

A data dos exames pódese consultar na páxina web da facultade: <http://fccee.uvigo.es/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Malhotra, N.K., Investigación de mercados. Conceptos esenciales, Pearson, 2016, México

Bibliografía Complementaria

Fernández Nogales, A., Investigación y técnicas de mercados, Segunda edición, Esic, 2004, Madrid

Luque Martínez, T., Investigación de marketing 3.0, Pirámide, 2017, Madrid

Trespalacios Gutiérrez, J.A.; Vázquez Casielles, R.; De la Ballina Ballina, F.J.; Suárez Vázquez, A., Investigación de mercados, Paraninfo, 2016, Madrid

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dirección comercial I/V03G020V01403

Dirección comercial II/V03G020V01502

Outros comentarios

Esta materia no dobre grao ADE-Dereito impártese no segundo cuadrimestre de 5º curso e a profesora responsable é Ana Isabel Martínez Senra.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Planificación financeira**

Materia	Planificación financeira			
Código	V03G020V01702			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Cibrán Ferraz, María Pilar			
Profesorado	Cibrán Ferraz, María Pilar Crespo Cibrán, Miguel Ángel			
Correo-e	pcibran@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é que o alumno saiba facer un diagnóstico das necesidades financeiras da empresa e elaborar a planificación financeira da mesma a curto e longo prazo.			

Competencias

Código	Tipoloxía
CG1 Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CG2 Pensamento crítico e autocrítico	• Saber estar / ser
CG3 Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial	• Saber estar / ser
CG5 Habilidades de comunicación oral e escrita	• Saber estar / ser
CG8 Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación	• Saber estar / ser
CG9 Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo	• Saber estar / ser
CG10 Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	• Saber estar / ser
CG11 Redactar proxectos de xestión global ou de áreas funcionais da empresa	• Saber estar / ser
CG12 Desenvolver as habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía	• Saber estar / ser
CG13 Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• Saber estar / ser
CG14 Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• Saber estar / ser
CE1 Posuír e comprender coñecementos sobre as interrelacións existentes entre os distintos subsistemas que conforman o sistema empresarial	• saber
CE5 Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial	• saber
CE6 Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial	• saber
CE7 Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial	• saber
CE9 Identificar a xeneralidade dos problemas económicos que se suscitan nas empresas, e saber utilizar os principais instrumentos existentes para a súa resolución	• saber • saber facer
CE10 Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa	• saber • saber facer
CE11 Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais	• saber facer
CE12 Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	• saber facer
CE13 Mobilidade e adaptabilidade a entornos e situacións diferentes	• saber facer
CE14 Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións	• saber facer
CE15 Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética	• saber • saber facer
CE16 Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	• saber facer
CT1 Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial	• Saber estar / ser
CT2 Capacidade de lideranza, incluíndo empatía co resto de persoas	• Saber estar / ser
CT3 Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT4 Compromiso ético no traballo	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Elaborar a planificación financeira a curto prazo dunha empresa	CG1
	CG2
	CG3
	CG5
	CG8
	CG9
	CG10
	CG11
	CG12
	CG13
	CG14
	CE1
	CE5
	CE6
	CE7
	CE9
CE10	
CE11	
CE12	
CE13	
CE14	
CE15	
CE16	
CT1	
CT2	
CT3	
CT4	
CT5	
Elaborar a planificación financeira a longo prazo dunha empresa	CG1
	CG2
	CG3
	CG5
	CG8
	CG9
	CG10
	CG11
	CG12
	CG13
	CG14
	CE1
	CE5
	CE6
	CE7
	CE9
CE10	
CE11	
CE12	
CE13	
CE14	
CE15	
CE16	
CT1	
CT2	
CT3	
CT4	
CT5	

Contidos

Tema	
Tema 1. Conceptos xerais de planificación financeira. Análise e interpretación de estados financeiros.	1.1. Estados financeiros 1.2. Introduccion a planificación financeira
Tema 2. Diagnóstico económico-financieiro.	2.1. O diagnostico financeiro 2.2. Técnicas e métodos

Tema 3.Estados financeiros previsionais a curto prazo.	3.1. presupuesto de tesorería 3.2. Cuentas de perdidas y ganancias previsionales 3.3. Balances previsionales
Tema 4. Estados financeiros previsionais a longo prazo	4.1. Estado de necesidades e recursos 4.2. Cuentas de perdidas y ganancias previsionales 4.3. Balances previsionales

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	10	10	20
Resolución de problemas	20	20	40
Prácticas en aulas informáticas	20	30	50
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	18	20
Práctica de laboratorio	2	18	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición na aula, por parte do profesor,dos contidos mais relevantes e de maior dificultade conceptual. posibilidade de resolucion e desenvolvemento de exemplos practicos co obxectivo de clarificar os conceptos teóricos.Posibilidade de desenvolvemento de caso integral.
Resolución de problemas	Proposta de exercicios na aula como complemento das sesións maxistrais con resolucion de problemas e/ou exercicios guiada polo docente.
Prácticas en aulas informáticas	Resolucion de exercicios e casos en folla excel en aula informatica. Posibilidade de caso integral

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Aprendizaxe colaborativa entre o profesor e o alumno, ben individualmente ou en grupos reducidos para a resolución de dúbidas e consultas do alumnado relacionados coa materia.
Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Aprendizaxe colaborativa entre o profesor e o alumno, ben individualmente ou en grupos reducidos para a resolución de dúbidas e consultas do alumnado relacionados coa materia.
Práctica de laboratorio	Aprendizaxe colaborativa entre o profesor e o alumno, ben individualmente ou en grupos reducidos para a resolución de dúbidas e consultas do alumnado relacionados coa materia.

Avaliación

Descrición	CualificaciónCompetencias Avaliadas
------------	-------------------------------------

Resolución de problemas e/ou
exercicios

Proba de exercicios de planificación financeira

60

CG1
CG2
CG3
CG5
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CG13
CG14
CE1
CE5
CE6
CE7
CE9
CE10
CE11
CE12
CE13
CE14
CE15
CE16
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5

CG1
CG2
CG3
CG5
CG8
CG9
CG10
CG11
CG12
CG13
CG14
CE1
CE5
CE6
CE7
CE9
CE10
CE11
CE12
CE13
CE14
CE15
CE16
CT1
CT2
CT3
CT4
CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia : *los alumnos podrán optar entre evaluación continua, a través de exámenes parciales (100% nota final) o, de manera alternativa, evaluación global de toda la materia en los exámenes finales de las convocatorias oficiales (100% de la nota final).*

"As diferenzas entre sistemas de avaliación entre os distintos centros que imparten o Grao en Administración de Empresas na Universidade de Vigo xustificanse pola necesaria adaptacinón a medición da consecución dos mesmos resultados de aprendizaxe e adquisición de iguais competencias ás diferentes organizacións docentes de cada Centro, especialmente en canto a tipo de grupos e número medio de alumnos por grupo."

Conduitas inadecuadas e prexudiciais para o normal funcionamento da clase e da convivencia poderán carrexar sancións.

Este esquema de avaliación é válida para todas as convocatorias.

- As datas dos exames da materia poderán ser consultadas na páxina web da Facultade <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Cibrán,P.; Prado,C.; Huarte, C. y Crespo, M.A., Planificación Financiera, 2013, ESIC

Cibrán, P; Villanueva, M, Gestión Financiera. Teoría y casos prácticos., 2005, Torculo

Cibrán, P; Villanueva, M; Fernández, T, Planificación Financiera. Teoría y casos prácticos, 2008, Torculo

Mariño Garrido, T., Claves para el análisis económico-financiero, 2009, Andavira

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202

Contabilidade financeira II/V03G020V01401

Decisións de investimento/V03G020V01402

Empresa: Contabilidade financeira I/V03G020V01301

Análise contable/V03G020V01601

Decisións de financiamento/V03G020V01501

Outros comentarios

Achégaselle ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Auditoría**

Materia	Auditoría			
Código	V03G020V01901			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Ruiz Blanco, María Silvia			
Profesorado	Ruiz Blanco, María Silvia			
Correo-e	sblanco@uvigo.es			
Web				

Descrición xeral Esta materia relaciónase especialmente cos contidos incluídos nas materias de Contabilidade financeira. A auditoría financeira é unha das especializacións do profesional contable e os créditos da materia deben proporcionar ao alumno os coñecementos e habilidades básicas para un futuro desenvolvemento profesional neste ámbito concreto da auditoría ou, máis xenérico, da contabilidade. A materia se adecua ao perfil profesional e académico da titulación, xa que a auditoría é unha especialización profesional que capacita para o desempeño de funcións propias da xerencia e o asesoramento empresarial.

Os campos profesionais nos que se proxecta son, ademais da auditoría de contas, o deseño e planificación dunha contabilidade, a xestión contable, o asesoramento contable, entre outros.

Competencias

Código	Tipoloxía
CG1 Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG5 Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber facer
CG10 Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	• saber facer
CG13 Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• saber facer
CE6 Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial	• saber
CE8 Aplicar os coñecementos adquiridos a futuras situacións profesionais e desenvolver competencias relacionadas coa elaboración e defensa de argumentos e resolución de problemas dentro da súa área de estudo	• saber facer
CE16 Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	• saber facer
CT1 Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar o marco legal e institucional que regula a *auditoría de contas	CG5 CE6
Identificar los procedimientos y prácticas específicas de la profesión de auditoría de cuentas.	CG1 CE6
Aplicar os coñecementos adquiridos na propia materia e noutras de cursos previos, como as materias de contabilidade financeira, contabilidade de custos, análise contable e matemática das operacións financeiras a futuras situacións profesionais. Desenvolver competencias relacionadas coa elaboración e defensa de argumentos e resolución de problemas específicos da materia.	CG5 CG10 CG13 CE8 CT1
Buscar, identificar e interpretar os datos económicos que ofrece a empresa co obxectivo de propor os axustes de *auditoría adecuados	CG1 CG13 CE16

Contidos

Tema	
2. Contexto normativo da auditoría de contas	2.1. O contexto económico-social, institucional e legal. 2.2. A ley e o reglamento de auditoría. 2.3. As normas técnicas.

1. Fundamentos económicos e sociais.	1.1. A información empresarial: as contas anuais. 1.2. O control sobre a información contable. 1.3. Definición e encuadramiento da auditoría de contas. 1.4. O mercado da auditoría de contas.
3. Descrición do proceso dunha auditoría.	3.1. Visión global do proceso. 3.2. Aceptación do encargo. 3.3. Planificación: identificación de riscos, determinación da importancia relativa e documentación do traballo de planificación. 3.4. Execución: obtención de evidencias. 3.5. Emisión do informe.
4. Auditoría do ciclo de compras-pagos.	4.1. Introducción. 4.2. Principios e normas xeralmente aceptados. 4.3. Identificación de riscos específicos. 4.4. Obxectivos e procedementos.
5. Auditoría do ciclo de vendas-cobros.	5.1. Introducción. 5.2. Principios e normas xeralmente aceptados. 5.3. Identificación de riscos específicos. 5.4. Obxectivos e procedementos.
6. Auditoría do ciclo conversión.	6.1. Introducción. 6.2. Principios e normas xeralmente aceptados. 6.3. Identificación de riscos específicos. 6.4. Obxectivos e procedementos.
7. Auditoría da área de inmovilizado material e inmaterial.	7.1. Introducción. 7.2. Principios e normas xeralmente aceptados. 7.3. Identificación de riscos específicos. 7.4. Obxectivos e procedementos.
8. Auditoría dos activos financeiros non comerciais.	8.1. Introducción. 8.2. Principios e normas xeralmente aceptados. 8.3. Identificación de riscos específicos. 8.4. Obxectivos e procedementos.
9. Auditoría dos pasivos financeiros non comerciais.	9.1. Introducción. 9.2. Principios e normas xeralmente aceptados. 9.3. Identificación de riscos específicos. 9.4. Obxectivos e procedementos.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	5	10	15
Resolución de problemas	22.5	45	67.5
Resolución de problemas de forma autónoma	7.5	15	22.5
Lección maxistral	15	30	45

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	Actividade na que se formulan problemas ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/a debe desenvolver as solucións axeitadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/a debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. O profesor pode solicitar a participación dos alumnos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición

Traballo tutelado Esta actividade implica a supervisión do traballo realizado polo alumno por parte do profesor co fin de resolver as dúbidas que poidan xurdir e non como un método de avaliación. É importante que o alumno participe activamente e solicite as explicacións que necesite.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Realización de traballos ou problemas por parte do alumno	15	CG1 CG5 CG10 CG13 CE8 CE16 CT1
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno/a debe desenvolver as solucións axeitadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.	60	CG1 CG5 CE6 CE8 CE16
Resolución de problemas de forma autónoma	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor	25	CE6 CE8 CE16

Outros comentarios sobre a Avaliación

A aplicación concreta das metodoloxías de avaliación continua pode diferir entre centros, debido ás particularidades de cada un deles. Así mesmo, estas metodoloxías son de aprendizaxe e deben servir para axudar a preparar o exame final. Por iso, a puntuación obtida a través da avaliación continua aplicarase exclusivamente ás convocatorias correspondentes ao curso académico no que se realicen. O criterio de avaliación manterase en todas as convocatorias, sexan ordinarias ou extraordinarias. Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación. Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

As datas e horarios das probas de avaliación das diferentes convocatorias serán as aprobadas pola Xunta de Centro para o curso 2019-2020 e poden ser consultadas na páxina web da Facultade (<http://fccee.uvigo.es>)

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Alvarado Riquelme, M, La auditoría financiera. Casos prácticos de auditoría de cuentas anuales elaborados bajo principios nacionales e internacionales., Edisofer, 2008, Madrid

Arenas, P. , Moreno, A., Introducción a la auditoría financiera. Teoría y casos prácticos, MCGRAW-HILL / INTERAMERICANA DE ESPAÑA,, 2012, Madrid

De la Peña Gutiérrez, A., Auditoría: un enfoque práctico., Paraninfo, 2008, Madrid

Segovia San Juan, I. et al., Introducción a la auditoría financiera, UNED, 2011, Madrid

Bibliografía Complementaria

Sierra, G. y Orta, M., Teoría de la auditoría financiera, Mcgraw Hill, 1996, Madrid

VVAA, Manual de Auditoría, Francis Lefevre, 2017,

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202

Contabilidade financeira II/V03G020V01401

Empresa: Contabilidade financeira I/V03G020V01301

Análise contable/V03G020V01601

Contabilidade de custos/V03G020V01602

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Mercadotecnia sectorial				
Materia	Mercadotecnia sectorial			
Código	V03G020V01910			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	García Rodríguez, María José			
Profesorado	García Rodríguez, María José			
Correo-e	mjgarcia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia identifica distintos campos de actividade nos que se requiren prácticas diferenciais de marketing adaptadas ás características particulares de comercialización. Estudo das estratexias de marketing adecuadas para estes tipos de empresas.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• saber
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber facer
CG8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación	• saber facer
CG9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo	• saber facer • Saber estar / ser
CG10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	• saber facer
CG11	Redactar proxectos de xestión global ou de áreas funcionais da empresa	• saber facer
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• saber facer
CG14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• saber facer
CE5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial	• saber • saber facer
CE6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial	• saber • saber facer
CE7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial	• saber
CE9	Identificar a xeneralidade dos problemas económicos que se suscitan nas empresas, e saber utilizar os principais instrumentos existentes para a súa resolución	• saber facer
CE10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa	• saber facer
CE13	Mobilidade e adaptabilidade a entornos e situacións diferentes	• saber facer
CE14	Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións	• saber facer
CE16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	• saber facer
CT1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial	• saber facer • Saber estar / ser
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT4	Compromiso ético no traballo	• Saber estar / ser
CT5	Motivación pola calidade e mellora continua	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

Comprensión e coñecemento dos conceptos e el contido actual de las distintas aplicacións de mercadotecnia sectorial e o seu papel en las empresas

CG1
CG2
CG5
CG9
CG13
CE5
CE6
CE7
CE9
CT1
CT3
CT4

Capacidade de aplicación dos conceptos del mercadotecnia sectorial en casos de empresas

CG1
CG2
CG5
CG8
CG9
CG10
CG11
CG13
CG14
CE9
CE10
CE13
CE14
CE16
CT1
CT3
CT4
CT5

Contidos

Tema

1. Mercadotecnia de servizos
  - 1.1. Mercadotecnia turística
  - 1.2. Mercadotecnia bancaria
  - 1.3. Mercadotecnia sanitaria
2. Mercadotecnia industrial
3. Mercadotecnia non lucrativa
  - 3.1. Mercadotecnia social
  - 3.2. Mercadotecnia política
  - 3.3. Mercadotecnia pública

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	19.5	0	19.5
Seminario	5	0	5
Prácticas de laboratorio	22.5	18	40.5
Estudo de casos	0	14.5	14.5
Presentación	0	10	10
Actividades introductorias	1.5	0	1.5
Traballo	0	27.5	27.5
Exame de preguntas obxectivas	1.5	30	31.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia coa participación do alumnado.
Seminario	Primeiras sesións de traballo para explicar a forma de elaboración e exposición dos traballos e para formar e pór en marcha os grupos.
Prácticas de laboratorio	Resolución de casos prácticos e exercicios relacionados cos contidos da materia. Traballo en grupo. Exposición de traballos sobre a materia.
Estudo de casos	Realización de traballos sobre as aplicacións sectoriais da mercadotecnia.
Presentación	Realización das exposicións dos traballos presentados.
Actividades introductorias	Presentación da materia cos seus contidos básicos e planificación do traballo do curso.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Atenderanse as dúbidas dos alumnos na materia
Prácticas de laboratorio	Realizaranse aplicacións prácticas do contido da materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas de laboratorio	Asistencia, participación e desenvolvemento dos casos prácticos nas clases	10	CG1 CG2 CG5 CG9 CG11 CG14 CE9 CE10 CE13 CE14 CE16 CT1 CT3 CT4
Estudo de casos	Elaboración de traballos prácticos	10	CG1 CG2 CG5 CG9 CG11 CG13 CG14 CE9 CE10 CE13 CE14 CE16 CT1 CT3 CT4 CT5
Presentación	Exposición de traballos prácticos	15	CG1 CG5 CG8 CG10
Traballo	Entrega e exposición de traballos teóricos da materia.	25	CG1 CG5 CG9 CG13 CE9 CE14 CE16 CT1 CT3 CT4 CT5

Exame de preguntas obxectivas	Exame sobre os contidos da materia	40	CG5 CE5 CE6 CE7
----------------------------------	------------------------------------	----	--------------------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

Non se avaliarán os traballos aos alumnos que non os expoñan en clase na data prevista no calendario da materia. Cando sexa por causa xustificada poderán realizar outro traballo asignado polo profesor que exporán segundo o calendario da materia.

Os alumnos que non poidan seguir a avaliación continua serán examinados mediante unha proba escrita de todo o contido da materia valorada sobre 10 puntos que non necesariamente coincidirá coa do resto dos alumnos. As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade [http:// fccee.uvigo.es](http://fccee.uvigo.es). Na convocatoria de fin de carreira os alumnos serán examinados mediante unha proba escrita valorada sobre 10 puntos.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Aguirre García, M.S. (coord), Marketing en sectores específicos, Pirámide, 2000, Madrid

Cubillo, J.M.; Blanco, A., Estrategias de marketing sectorial, ESIC, 2014, Madrid

Bibliografía Complementaria

Grande Esteban, Ildefonso, Marketing de los servicios, ESIC, 2005, Madrid

Barranco Saiz, F.J., Marketing político y electoral, Pirámide, 2012, Madrid

Mesonero, M.; Alcaide, J.C., Marketing Industrial, ESIC, 2012, Madrid

Rufín, R.; Medina, C., Marketing público. Investigación, aplicaciones y estrategia, ESIC, 2012, Madrid

Balas Lara, M., Marketing. La gestión de la comunicación en el tercer sector. Cómo mejorar la imagen de las ONGs., ESIC, 2012, Madrid

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dirección comercial I/V03G020V01403

Dirección comercial II/V03G020V01502

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito do comercio internacional**

Materia	Dereito do comercio internacional			
Código	V03G020V01921			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Torres Pérez, Francisco José			
Profesorado	Torres Pérez, Francisco José			
Correo-e	ftorres@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Dereito do Comercio Internacional é unha materia optativa que se cursa no primeiro cuadrimestre do cuarto ano de Grao en Administración de Empresas.			
	Nela examínanse, dende o punto de vista xurídico, as figuras contractuais mais utilizadas ou características do tráfico xurídico mercantil no ámbito internacional.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• Saber estar / ser
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber facer
CG9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo	• saber facer
CG10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	• saber facer
CE5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial	
CE7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial	• Saber estar / ser
CE12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	• saber facer
CE13	Mobilidade e adaptabilidade a entornos e situacións diferentes	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecemento do ámbito institucional no que se desenvolve o comercio internacional.	CG1
Análise das fontes normativas que regulan o comercio internacional e do procedemento da súa procura e aplicación.	CG1 CG2 CG10 CE5
Domínio dos conceptos xurídicos mais relevantes do entorno internacional e que reesulten necesarios para a resolución de casos de comercio internacional.	CG1 CG5 CG9 CG10
Resolución de casos e elaboración de informes relacionados coa materia.	CG1 CG5 CG10 CE7 CE12 CE13

Contidos

Tema	
Tema 1. Marco institucional e fontes do Dereito do Comercio Internacional.	A) Marco Institucional. B) As fontes: 1. A ""Nova Lex Mercatoria". 2. O Regulamento "Roma I". 3. O Código civil.

Tema 2. O empresario estranxeiro.	A) O empresario estranxeiro individual. B) O empresario estranxeiro social.
Tema 3: Propiedad Industrial e Intelectual. Dereito da Competencia.	A) A protección dos bens inmateriais. B) Normativa internacional. C) A defensa dos dereitos da propiedade industrial el intelectual. D) Normativa reguladora da competencia.
Tema 4: A compravenda internacional	A) Introducción e datos xerais B) Ámbito de aplicación. C) Formación del contrato. D) Obligaciones de las partes. E) Incumplimiento del contrato. F) Transmisión del riesgo y conservación mercaderías.
Tema 5: Os INCOTERMS.	A) Introducción: Os INCOTERMS 2010. B) Termos válidos para calquera medio de transporte C) Termos válidos para transporte marítimo.
Tema 6: Contratos de distribución e cooperación.	A) Introducción: características generales. B) Contrato de comisión. C) Contrato de axencia. D) Contrato de concesión mercantil. E) Contrato de franquicia. F) Máster franquicia
Tema 7: Contratos de transporte.	A) Contrato internacional de transporte por estrada. B) Contrato internacional de transporte marítimo de mercadorías. C) Contrato internacional de transporte multimodal.
Tema 8: Instrumentos de pago e cobro.	A) Introducción: instrumentos de pago y cobro B) Créditos documentarios.
Tema 9: As garantías contractuais.	A) As garantías: concepto e clases. B) A fianza e o aval. C) As garantías independentes.
Tema 10: A crise económica do empresario. A resolución de conflitos.	A) Procedementos concursais. B) A resolución de conflitos en vía xudicial. C) Alternativas á resolución de conflitos en vía xudicial.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	27	20	47
Lección maxistral	22	40	62
Informe de prácticas	0	20	20
Exame de preguntas obxectivas	1	20	21

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Clases de carácter presencial nas que se propondrán aqueles aspectos da materia mais relevantes na práctica, principalmente a través do prantexamento e análise de casos, resolución de cuestionarios e casos prácticos e estudo de documentación.
Lección maxistral	Neste tipo de docencia presencial, o profesor exporá e explicará os aspectos mais relevantes dos distintos temas que integran o programa da materia explicitado no apartado "contidos".

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Tanto nas sesións maxistrais coma nos horarios de titorización previstos pola vixente normativa, o Profesor atenderá as dúbidas e cuestións que se plantexen polos alumnado en relación á materia explicada. Nas prácticas de laboratorio o profesor atenderá de forma individual ou en grupo as cuestións que plantexe o alumnado en relación ás actividades desenvolvidas na mesma.
Prácticas de laboratorio	Tanto nas sesións maxistrais coma nos horarios de titorización previstos pola vixente normativa, o Profesor atenderá as dúbidas e cuestións que se plantexen polos alumnado en relación á materia explicada. Nas prácticas de laboratorio o profesor atenderá de forma individual ou en grupo as cuestións que plantexe o alumnado en relación ás actividades desenvolvidas na mesma.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas de laboratorio	Nas prácticas de laboratorio presentaránse, para a súa contestación por escrito e correspondente avaliación, cuestionarios sobre a materia explicada nas sesións maxistras. Avaliaráse tamén a acertada resolución ou prantexamento dos casos prácticos que se propoñan, a presentación de pequenos traballos ou informes previamente indicados polo profesor e, en xeral a activa participación neste tipo de sesións.	50	CG1 CG2 CG5 CG9 CG10 CE12 CE13
Exame de preguntas obxectivas	O exame final poderá consistir na presentación dunha batería de preguntas tipo test sobre a materia explicada nas sesións maxistras que, no seu caso, poderán ser combinadas con outras cuestións que se prantexen baixo outros formatos, que debrán ser desenvolvidas por escrito polo alumno.	50	CG1 CE7

Outros comentarios sobre a Avaliación

- 1.- O exame final terá un valor máximo de 5 puntos sobre a nota final computada sobre 10.
- 2.- O traballo contínuo nas prácticas terá un valor máximo de 5 puntos sobre a nota final computada sobre 10. Cada unha das prácticas previstas computará sobre a nota final. Deses 5 puntos, 0,5 puntos outorgaránse, a criterio do profesor, aos estudantes que teñan unha participación mais activa nas clases teóricas e prácticas. A nota acadada neste apartado, gardarase, no seu caso para o exame do mes de xullo.
- 3.- Para que a nota da avaliación contínua nas prácticas sume á do examen final, deberá obterse neste examen final unha cualificación mínima de 1,7 puntos (calculados sobre un total de 5 puntos).
- 4.- Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación. Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.
- 5.- Datas dos exames: consultar páxina web da Facultade: <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Esplugues Mota, Carlos, Derecho del Comercio Internacional, 7ª, Tirant lo Blanch, 2016, Valencia

Calvo Caravaca, Alfonso-Luis y Carrascosa González, Javier (directores), Derecho del Comercio Internacional, COLEX, 2012, Madrid

AAVV, Memento práctico contratos mercantiles 2017/2018, Madrid, Ediciones Francis Lefebvre, 2017, Madrid

West-Law Aranzadi,

Bibliografía Complementaria

Alvarez González, Santiago, Legislación de Derecho Internacional Privado, Comares, Granada

Sánchez Lorenzo, Sixto A., Cláusulas en los contratos internacionales, Atelier, 2012, Barcelona

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito mercantil/V03G020V01205

Outros comentarios

Recoméndase o seguimento das sesións, tanto teóricas coma prácticas, asistindo ás mesmas provisto el alumno dos textos legais que se indiquen polo profesor.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enxeñaría financeira**

Materia	Enxeñaría financeira			
Código	V03G020V01922			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Lago Velando, Ángeles			
Profesorado	Lago Velando, Ángeles			
Correo-e	lvelando@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo da materia é introducir ao alumno no ámbito específico dos produtos financeiros derivados. O emprego actual destes instrumentos, tanto por parte das entidades financeiras como do resto de empresas, resulta habitual, polo que o coñecemento da súa existencia, operatoria e posibilidades, resulta unha formación complementaria de considerable valor para o alumno.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CG6	Habilidades de comunicación a través de Internet e, dominio de ferramentas multimedia para a comunicación a distancia	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CG7	Ler e comunicarse en inglés como lingua estranxeira	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CG8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CG11	Redactar proxectos de xestión global ou de áreas funcionais da empresa	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CG14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE9	Identificar a xeneralidade dos problemas económicos que se suscitan nas empresas, e saber utilizar os principais instrumentos existentes para a súa resolución	
CE10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CE11	Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer

CE12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer • Saber estar / ser
CE13	Mobilidade e adaptabilidade a entornos e situacións diferentes	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CE16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	<ul style="list-style-type: none"> • saber • saber facer
CT1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser
CT5	Motivación pola calidade e mellora continua	<ul style="list-style-type: none"> • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Posuír e comprender coñecementos sobre valoración	CG1 CG3 CG5 CG7 CG10 CG11 CG13 CG14 CE6 CE7 CE9 CE10 CE12 CT1
(*)Aplicar los conocimientos a posibles situaciones profesionales en el ámbito de los productos financieros derivados.	CG2 CG6 CG8 CG9 CE13 CE16 CT5
Reunir e interpretar datos relevantes para emitir xuízos sobre a valoración de activos	CG2 CE11
Transmitir información e resultados de valoración de activos	CG6 CG7 CG13 CT5

Contidos

Tema	
1.- Introducción aos produtos financeiros derivados	1.1. Concepto 1.2. Tipoloxía 1.3. Operativa 1.4. Os mercados de derivados máis importantes do mundo.
2.- Produtos derivados OTC	2.1. FORWARD 2.1.1. Concepto 2.1.2. Tipoloxía 2.1.3. Operativa 2.1.4. Casos prácticos 2.2. SWAP 2.2.1. Concepto 2.2.2. Tipoloxía 2.2.3. Operativa 2.2.4. Casos prácticos 2.3. CAP, FLOOR, COLAR 2.3.1. Concepto 2.3.2. Tipoloxía 2.3.3. Operativa 2.3.4. Casos prácticos

3.- Produtos derivados en mercados organizados.	3.1. FUTUROS 3.1.1. Concepto 3.1.2. Tipoloxía 3.1.3. Operativa 3.1.4. Casos prácticos
	3.2. OPCIÓN 3.2.1. Concepto 3.2.2. Tipoloxía 3.2.3. Operativa 3.2.4. Casos prácticos
4. Produtos estruturados	4.1. Concepto 4.2. Tipoloxía 4.3. Casos Prácticos

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	7.5	15	22.5
Seminario	5	7	12
Prácticas en aulas informáticas	15	30	45
Lección maxistral	22.5	45	67.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a *ejercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.
Seminario	Os alumnos/as realizarán un traballo individual, nun tempo determinado, para profundar ou complementar o contido da materia proposto polo profesor da materia.
Prácticas en aulas informáticas	Actividades de aplicación de coñecementos a situacións concretas, e de adquisición de habilidades básicas e procedimentales relacionadas coa materia obxecto de estudo, que se realizan en aulas de informática.
Lección maxistral	Explicación teórica dos contidos da materia en grupo amplo de alumnos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	O alumno/a pode acudir a tutorías individuais en o despacho de o profesor/a, dentro de o horario establecido en o inicio de curso, para resolver as dúbidas de unha forma personalizada.
Seminario	O alumno/a pode acudir a *tutorías individuáis no despacho do profesor/a, dentro do horario establecido no inicio de curso, para resolver as dúbidas que se lle presenten sobre o traballo a realizar.
Prácticas en aulas informáticas	O alumno/a poderá consultar ao profesor, de forma individualizada, as dúbidas que se lle presenten á hora de realizar as actividades propostas na aula de informática.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Seminario	Avaliación do contido parcial da materia de forma individual.	10	CG1 CG2 CG5 CG7

Prácticas en aulas informáticas	Avaliación do contido da materia en grupo reducido ou individual.	20	CG3 CG13 CG14 CE6 CE7 CE9 CE12 CE16 CT1 CT5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame global da materia que comprende contidos teóricos e prácticos.	70	CG1 CG3 CG6 CG8 CG9 CG10 CG11 CG13 CG14 CE6 CE7 CE9 CE10 CE11 CE12 CE13 CE16 CT1 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, na convocatoria ordinaria do primeiro cuadrimestre e na convocatoria extraordinaria (segunda convocatoria), o alumno/a poderá optar a ser avaliado mediante un exame final que suporá o 100% da cualificación.

O exame da convocatoria extraordinaria de fin de carreira suporá o 100% da cualificación.

As datas dos exames da materia deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade: <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Valls Martínez, María del Carmen y Cruz Rambaud, Salvador, Operaciones financieras avanzadas, Pirámide, 2013,

Se proporcionarán, vía Fatic, materiales (presentaciones, apuntes, referencias...),

Bibliografía Complementaria

Castellanos Hernán, Enrique, Opciones y futuros de renta variable, Instituto Bolsa y Mercados Españoles, 2011,

Lamothe Fernández, Prosper y Pérez Somalo, Miguel, Opciones Financieras y Productos estructurados, MC Graw Hill, 2004,

Además puede encontrar información adicional en, Noticias y publicaciones de MEFF,

<http://www.meff.es/asp/Comun/Pagina.aspx?l1=QueEs&f=Home>,

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202

Estatística: Estatística/V03G020V01204

Decisións de investimento/V03G020V01402

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Finanzas internacionais				
Materia	Finanzas internacionais			
Código	V03G020V01923			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	1c
Lingua impartición	#EnglishFriendly Galego			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Martínez Cobas, Francisco Javier			
Profesorado	Martínez Cobas, Francisco Javier			
Correo-e	xmcobas@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia presenta unha visión do sistema financeiro internacional e dos seus mercados, así como das decisións financeiras da empresa en relación ao comercio e ao investimento internacional			
	Materia do programa English Friendly. Os/ as estudantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés, b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber • Saber estar / ser
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• saber facer • Saber estar / ser
CG3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial	• saber facer
CG14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• saber facer
CE4	Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa	• saber
CE5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial	• saber
CE7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial	• saber facer
CE8	Aplicar os coñecementos adquiridos a futuras situacións profesionais e desenvolver competencias relacionadas coa elaboración e defensa de argumentos e resolución de problemas dentro da súa área de estudo	• saber facer
CE13	Mobilidade e adaptabilidade a entornos e situacións diferentes	• saber facer
CE16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	• saber • saber facer
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT4	Compromiso ético no traballo	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

comprender o funcionamento do sistema monetario internacional	CB1
comprender o funcionamento do sistema financeiro internacional e coñecer as súas institucións e mercados	CB2
aprender a internacionalizar unha empresa nas súas necesidades de inversión e financiamento	CG1
	CG2
	CG3
	CG14
	CE4
	CE5
	CE7
	CE8
	CE13
	CE16
	CT3
	CT4

Contidos

Tema	
1.- Sistema monetario internacional	1.1.- A globalización 1.2.- Historia do sistema monetario internacional 1.3.- Situación actual
2.- Sistema financeiro internacional	2.1.- Introducción 2.2.- Institucións financeiras internacionais 2.3.- Mercados financeiros internacionais
3.- Mercados financeiros internacionais	3.1.- Introduccción 3.2.- Mercado de divisas 3.3.- Mercado de créditos 3.4.- Mercado de obrigas 3.5.- Mercados de accións 3.6.- Mercados de materias primas 3.7.- Mercados de derivados
4.- Financiamento empresarial internacional	4.1.- Comercio internacional 4.2.- Inversión internacional

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	60	90
Prácticas en aulas informáticas	20	38	58
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición conceptual e descrición do sistema monetario e financeiro internacional e das necesidades empresariais en lóxica internacional
Prácticas en aulas informáticas	Tratamento de casos reais de financiamento e investimento internacional

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Posibilidade de atención noutros idiomas diferentes do galego no que se imparte a docencia (inglés, francés, castelán, portugués)
Prácticas en aulas informáticas	Posibilidade de atención noutros idiomas diferentes do galego no que se imparte a docencia (inglés, francés, castelán, portugués)

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
--	------------	---------------	------------------------

Lección maxistral	Asistencia e participación	5	CG1 CG2 CG3 CG14 CE8 CT3 CT4
Prácticas en aulas informáticas	Asistencia e participación	5	CB2 CG1 CG3 CE5 CE7 CE8 CE13 CE16
Exame de preguntas obxectivas	Realización	90	CE4 CE5 CE7 CE8 CE13 CE16

Outros comentarios sobre a Avaliación

As datas dos exames da materia poderán ser consultadas na páxina web da Facultade <http://fccee.uvigo.es>

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, os/as estudantes poderán optar á avaliación cun exame final que computará o 100% da cualificación. O mesmo sistema será utilizado na segunda convocatoria.

Na convocatoria fin de carreira, o exame representará tamén o 100% da cualificación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Durán Herrera, J.J., Gallardo Olmedo, F., Finanzas internacionais para la empresa, 1ª, Pirámide, 2013, Madrid

Arteaga, J. et al., Manual de la internacionalización, 1ª, ICEX-CECO, 2013, Madrid

Bibliografía Complementaria

Varela, M., Varela, F., Sistema monetario y financiación internacional, Pirámide, 2013, Madrid

Eun, C., Resnick, B., International Financial Management, 7ª, Mc Graw-Hill, 2014, USA

<http://www.bancomundial.org>,

<http://www.imf.org/external/index.htm>,

<http://unctad.org/es/Paginas/Home.aspx>,

<http://www.cincodias.com>,

<http://www.expansion.com>,

<http://www.ft.com/home/UK>,

<http://www.ecb.int/ecb/html/index.es.html>,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Dirección estratéxica internacional/V03G020V01603

Dereito do comercio internacional/V03G020V01921

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202

Decisións de investimento/V03G020V01402

Decisións de financiamento/V03G020V01501

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas - Dereito, impártese no primeiro cuadrimestre do quinto curso e o profesor responsable é Francisco Xavier Martínez Cobas

---

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xestión do coñecemento e a innovación tecnolóxica**

Materia	Xestión do coñecemento e a innovación tecnolóxica			
Código	V03G020V01925			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter OP	Curso 4	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Galego Inglés			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Vázquez Vicente, Xosé Henrique			
Profesorado	Silva França Santos, Alexandra Maria Vázquez Vicente, Xosé Henrique			
Correo-e	xhvv@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/xhvv			
Descrición xeral	A materia sulíña os retos inducidos pola economía do coñecemento, destaca o porqué da necesidade de innovar nese contexto, e profundiza nas ferramentas que se poden usar para sistematizar a I+D+i. Se ben o obxecto de estudo prioritario será o da empresa, ao longo do curso evidenciarase que a xestión do coñecemento e da innovación posúe un extenso ámbito de aplicación alén do mundo dos negocios. Os fundamentos da materia cumpriran tamén deste xeito un rol importante na dinamización do cambio en calquera tipo de organización; dende unha ONG para o desenvolvemento, un sindicato, ou unha asociación ecoloxista, por exemplo, ata a propia administración pública.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• Saber estar / ser
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• Saber estar / ser
CG1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• Saber estar / ser
CE1	Posuír e comprender coñecementos sobre as interrelacións existentes entre os distintos subsistemas que conforman o sistema empresarial	• saber
CE3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.	• saber
CT2	Capacidade de lideranza, incluíndo empatía co resto de persoas	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Entender en que consiste a economía do coñecemento e o papel que nela xoga a xestión da innovación	CB3 CG1 CG2 CE1 CE3
Capacidade de análise das principais forzas que moven o ecosistema de innovación	CB2 CG1 CG2 CE1 CE3
Capacidade de análise dos procesos internos da empresa que condicionan o seu potencial de innovación	CB4 CG2 CE1 CE3 CT2

Capacidade creativa para enxergar novos proxectos de innovación, avalialos con rigor, e implementalos	CB2 CB3 CG1 CE1 CT2
---	---------------------------------

Contidos

Tema	
TEMA 1: ¿Por que "xestión da innovación"? Da economía industrial á economía do coñecemento	A economía mundial en perspectiva. Evolución nas claves do crecemento e converxencia. O novo sistema tecnolóxico: microelectrónica e biotecnoloxía. A economía do coñecemento: máis que bits. A empresa ante o novo contorno: o Plan de Innovación.
TEMA 2: Cambio tecnolóxico e sistemas nacionais de innovación	Tecnoloxía e innovación: definición e tipoloxías. Configuración dos Sistemas Nacionais de Innovación. O Sistema Ciencia-Tecnoloxía-Industria: o papel das universidades.
TEMA 3: A elaboración dunha diagnose: dos insights do entorno ás novas ideas para o mercado	Vixilancia tecnolóxica. Prospectiva tecnolóxica. Auditoría tecnolóxica.
TEMA 4: A importancia de ter estratexia para xerar unha carteira de proxectos	Coherencia estratéxica. Estratexias de innovación. Estratexias tecnolóxicas. Interrelación. Control da estratexia. Proxectos. Protección da tecnoloxía.
TEMA 5: Como implementar un proxecto? Estructura organizativa, sistemas de control e liderazgo.	Estructuras organizativas para estimular o cambio e a innovación. Mecanismos de coordinación para a innovación. A vertente tecnolóxica dos sistemas de control e incentivos. Sistemas de participación do persoal. A fluidez dos cambios: formación, comunicación e liderazgo.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	1	0	1
Lección maxistral	19	30	49
Resolución de problemas	10	10	20
Debate	10	10	20
Traballo tutelado	10	20	30
Exame de preguntas obxectivas	2	28	30

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Presentación do contido e obxectivos da materia. Metodoloxía de traballo e sistemas de control e avaliación.
Lección maxistral	Exposición das bases teóricas e orientación por parte do profesor sobre os contidos do programa. Recoméndase ao estudante que traballe previamente o material entregado polo profesor, co fin de seguir as explicacións e participar activamente nas cuestións e preguntas expostas ao longo da clase.
Resolución de problemas	Cada sesión propón unha simulación guiada polo profesor para poñer en práctica os coñecementos adquiridos nas sesións maxistrais.
Debate	Os profesores interpelarán aos estudantes con preguntas asociadas á materia nas que as respostas requirirán relacionar conceptos de distintas temáticas xa abordadas.
Traballo tutelado	Nestas sesións tamén se contará co apoio do profesor, pero os estudantes traballarán en equipo e autónomamente para realizar unha análise propia dun problema de innovación, desenvolver simulacións nas que se apliquen as ferramentas vistas nas clases maxistrais, e un plan de innovación propio. Para este traballo é esencial ter absorbido os coñecementos das sesións maxistrais e desenvolver as habilidades adecuadas durante a resolución dos problemas/exercicios.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Abordaranse problemas concretos en clase para resolver.
Traballo tutelado	O traballo farase baixo a supervisión periódica do profesor.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
------------	---------------	------------------------

Traballo tutelado	Os traballos tutelados fan referencia a dous ámbitos da docencia: (1) Simulacións dirixidas polo profesor; e (2) un Plan de Innovación. O Plan de Innovación sigue un modelo proporcionado polo profesor e dispoñible en FAITIC. Serán criterios de avaliación destes Plans os seguintes: PRESENTACIÓN FORMAL: O índice estará o máis desagregado posible e indicará a páxina na que se atopa cada item. Todas as cifras incluídas en texto, cadros, gráficos e figuras deberán explicitar a fonte. As citas literais deberán ir entre aspas e acompañadas da fonte da que se extraen. Se non son literais, citarase só a fonte. A detección dun plaxio será castigada coa maior das sancións segundo os Estatutos da Universidade de Vigo. As fontes -documentais, orais, informáticas...- deberán recollese todas nun apartado final. NIVEL E CALIDADE DA PROFUNDIZACIÓN TEMÁTICA CAPACIDADE DE ANÁLISE Estructuración e análise crítica da información Orixinalidade e rigorosidade argumental EXPOSICIÓN FINAL DUN DOS PROXECTOS PROPOSTOS NO PLAN DE INNOVACIÓN PARA BUSCAR FINANCIAMENTO Axuste da exposición a 10 minutos Fluidez da presentación Capacidade de convicción	40	CB2 CB3 CB4 CG1 CG2 CE1 CE3 CT2
Debate	Os profesores interpelarán aos estudantes con preguntas cujas respostas requirirán relacionar distintas temáticas xa abordadas.	10	CB2 CB3 CB4 CG2
Exame de preguntas obxectivas	O exame constará de 20 preguntas tipo test de resposta única, con 4 respostas posibles. Cada pregunta correcta suma 1 punto e cada erro resta 0.33 puntos. Esta proba tipo test poderá substituírse nalgunha das convocatorias por enunciados sobre os que o/a estudante deberá mostrar o seu acordo ou desacordo, e explicar os argumentos da súa resposta. Existen exemplos de ámbolos dous tipos de exames en faitic.	50	CB3 CG1 CG2 CE1 CE3

Outros comentarios sobre a Avaliación

O estudantado poderá optar a ser avaliado mediante avaliación continua ou cun exame final que suporá o 100% da calificación.

Sobre a avaliación continua:

(1) A ponderación das diferentes probas é a seguinte: o exame valerá o 50%, e o outro 50% dependerá do rendemento do estudante tanto nas aulas teóricas como prácticas. O desempeño nas sesións teóricas dependerá da actitude proactiva participando nos debates que se abran (10%), mentres que nas prácticas dependerá do esforzo e resultados nos traballos tutelados (40%).

(2) A puntuación pola participación e realización de todas as tarefas definidas mantense nas convocatorias do curso académico e non se gardará para cursos sucesivos.

Sobre o exame:

(1) Poderán ser de tipo test ou de preguntas curtas.

(2) Nas transparencias dispoñibles en FAITIC pódese atopar un índice estendido das temáticas que os estudantes deberán complementar pola súa conta durante a docencia presencial e/ou acudindo á bibliografía recomendada.

(3) Na convocatoria [de fin de carreira], o exame suporá o 100% da calificación.

(4) As datas dos exames da materia poderán ser consultadas na páxina web: <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Fernández Sánchez, Esteban, Estrategia de innovación, Thomson, 2005

Antonio Hidalgo, Gonzalo León, Gonzalo LeónJulián Pavón, La Gestión de la innovación y la tecnología en las organizaciones, Pirámide, 2013, Madrid

Enric Barba, José Ramón Magarzo, Cómo gestionar la innovación, Altran, 2018, Madrid

---

Bibliografía Complementaria

Tidd, Joe e Bessant, John, Managing Innovation: Integrating technological, market and organizational change, Wiley, 2013,

Tidd, Joe e Bessant, John, Managing Innovation: Integrating technological, market and organizational change, Wiley,

<http://www.managing-innovation.com/>

Antonio Davila, Marc J Epstein, and Robert D. Shelton, Making Innovation Work: How to Manage It, Measure It, and Profit from it, Pearson Education, 2013, Upper Saddle River, New Jersey

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Decisións de investimento/V03G020V01402

Decisións de financiamento/V03G020V01501

Materias que se recomenda cursar simultáneamente

Investigación comercial/V03G020V01701

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Historia: Historia económica/V03G020V01103

Dirección de operacións/V03G020V01302

Análise contable/V03G020V01601

Outros comentarios

As sesións maxistráis trasladan uns contidos que é preciso relacionar con outros contidos da asignatura e de outras materias como a estadística, a investigación de mercados, o dereito ou a economía da empresa.

As sesións prácticas esixen dos estudantes unha actitude proactiva e creativa dificilmente esaxerable. O pensamento lateral e o output innovador no plan de innovación e nos propios exercicios guiados polo profesor son elementos clave na avaliación das prácticas.

O aproveitamento da materia e a súa explotación futura na vida profesional aconsella un nivel de lectura en inglés equivalente ao esixible nas probas de acceso á universidade.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Contabilidade financeira avanzada**

Materia	Contabilidade financeira avanzada			
Código	V03G020V01926			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Vila Biglieri, Jorge Eduardo			
Profesorado	Vila Biglieri, Jorge Eduardo			
Correo-e	biglieri@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Contabilidade financeira de caracter práctico baseada en empresas reais			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial	• saber • saber facer
CG4	Poder transmitir ideas, información, problemas e situacións ao público tanto especializado como non especializado	• saber • saber facer
CE4	Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa	• saber • saber facer
CE6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial	• saber • saber facer
CT5	Motivación pola calidade e mellora continua	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer, comprender e saber utilizar os distintos niveis normativos (internacional e nacional) que regulan a emisión de información contable por parte das empresas	CG3 CE4
Coñecer, comprender e saber aplicar ferramentas de toma de decisións	CG4 CE6 CT5
Utilizar follas de cálculo para rexistrar, analizar e presentar información financeira	CG3

Contidos

Tema	
Introdución á Contabilidade Financeira Avanzada	Tipos de contabilidades Emisores de normas contables Federal Accounting Standards Board (FASB) International Accounting Standards Board (IASB) Instituto de Contabilidade e Auditoría de Contas (ICAC)
Reconstrución e interpretación do estado de fluxo de efectivo	As contas anuais normais e a súa estrutura. O PGC 2007 como instrumento para analizar as contas anuais normais. Obtención dos estados financeiros desde SABI Vantaxes da folla de cálculo para rexistrar asentos contables e contas anuais Proceso da información dos activos non correntes Explicación dos asentos anuais estándares de compras, vendas, imposto sobre beneficios e administracións públicas Os asentos relacionados coa actividade de investimento Obtención dos rexistros contables desde Estado de Cambios no Patrimonio neto Os asentos contables relacionados coa actividade de financiamento Cuestións relacionadas coas contas anuais consolidadas O Estado de fluxo de efectivo polo método directo e indirecto. Interpretación.

Toma de decisións	<p>Importancia da toma de decisións en incertidubre</p> <p>Custos e ingresos relevantes</p> <p>Parametros básicos e derivados da Teoría das Limitacións</p> <p>Ferramentas para a resolución de conflitos do Thinking Process</p> <p>A xestión de proxectos</p> <p>Casos prácticos de toma de decisións con instrumentos financeiros en mercados financeiros nacionais e internacionais e tempo real</p>
Estados Financeiros de organizacións non lucrativas.	<p>Obxectivo</p> <p>Estado de posición financeira (Balance)</p> <p>Estado de perdas e ganancias</p> <p>Estado dos fluxos de efectivo</p> <p>Exemplos</p>

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	5	10	15
Resolución de problemas	16	50	66
Prácticas en aulas informáticas	20	40	60
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	0	3
Traballo	5	0	5
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos da materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. Requírese a participación activa do alumnado na aula a través de exposicións e debates. Recoméndase ao estudante que traballe previamente o material entregado polo profesor e que se consulte a bibliografía recomendada para completar a información co fin de seguir as explicacións e participar activamente nas cuestións e preguntas suscitadas ao longo da clase. En ningún caso as transparencias entregadas polo profesor constitúen material suficiente sobre o contido da materia.
Resolución de problemas	Actividade sobre as cuestións suscitadas e/ou exercicios relacionados. Os estudantes deben desenvolver as solucións adecuadas a través de aplicación de métodos ou procedementos fórmulas ou algoritmos e a interpretación dos resultados. A miúdo utilízase para complementar a lección maxistral.
Prácticas en aulas informáticas	Nestas sesións de laboratorio informático aplicáense os coñecementos adquiridos nas clases teóricas e prácticas para realizar supostos prácticos coa axuda de ferramentas de ofimática, aplicacións gratuítas, bases de datos e información dispoñible en internet. Os alumnos traballarán de forma autónoma, individualmente ou en grupo, baixo a supervisión do profesor.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Control do proceso de aprendizaxe dos alumnos e avaliación dos coñecementos en grupos reducidos a partir de actividades avaliábeis propostas polo profesor e a súa resolución e interacción con outros estudantes.
Probas	Descrición
Traballo	Control do proceso de aprendizaxe dos alumnos e avaliación dos coñecementos en grupos reducidos a partir de actividades avaliábeis propostas polo profesor e a súa resolución e interacción con outros estudantes.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo	Para os estudantes de avaliación continua, requírese a execución dun traballo relacionado cunha empresa reais con contas anuais normais actualizadas e outro traballo relacionado cunha empresa sen ánimo de lucro con contas anuais normais actualizadas	50	CG3 CG4 CE4 CE6 CT5

Resolución de problemas e/ou exercicios	Para os estudantes de avaliación continua, propóranse preguntas e exercicios relacionadas co temario e a actualidade económica	50	CG3 CG4 CE4 CE6
Exame de preguntas obxectivas	Este exame permite subir nota e/ou aprobar aos estudantes de avaliación continua e a superación da materia aos estudantes de avaliación non-continua. As preguntas abarcarán calquera aspecto relacionado coa vixente normativa da Contabilidade Financeira, tanto a nivel teórico como práctico. Pode incluír tamén preguntas do temario.	0	CG3 CG4 CE4 CE6 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación continua requirirá a presenza ao 75% das clases prácticas e teóricas, pasando automaticamente á modalidade non continua (exame final) quen non cumpran este requisito.

A avaliación continua consiste en presentación correcta dos traballos propostos durante o curso e permite superar a materia. Utilízase discriminación positiva para avaliar a capacidade de razoamento e interacción, por exemplo, exercicios puntuables, asistencia a conferencias, a colaboración entre estudantes locais e internacionais, etc. Adicionalmente, os estudantes de avaliación continua poderán presentarse ao exame final para superar a materia e/ou mellorar a nota.

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación en primeira, segunda convocatoria. Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade: <http://fccee.uvigo.es>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Epstein, B. J.; Mirza, A.A., Wiley IFRS 2015: Interpretation and Application of International Financial Reporting Standards Set, Wiley, 2015,

Goldrat, E, La meta, Diaz de Santos, 2005,

Bibliografía Complementaria

SABI database (UVigo library access), Sistema de Análisis de Balances Ibéricos,

ICAC, Spanish Accounting regulator,

IASB, International Accounting Standard Board,

FASB, Federal Accounting Standard Board,

Comisión Nacional del Mercado de Valores, Stock exchange Spanish regulator,

Alexander, D.; Britton, A.; Jorissen, A., International Financial Reporting and Analysis, 6, Thomson, 2014,

Alfredson, K. y otros, Applying International Financial Reporting Standards, 3, Wiley, 2013,

Grünwald, N. and Klymchuk, S., Money Puzzles, 1, Hochschule Wismar, 2005, Wismar, Germany

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Contabilidade financeira II/V03G020V01401

Análise contable/V03G020V01601

Contabilidade de custos/V03G020V01602

Outros comentarios

Recoméndase a avaliación continua porque presentar os traballos que se propoñen facilitan a adquisición progresiva dos coñecementos e as competencias da materia.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Creación e simulación de empresas**

Materia	Creación e simulación de empresas			
Código	V03G020V01927			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Comesaña Benavides, Fernando			
Profesorado	Cal Arca, Ángela María Comesaña Benavides, Fernando			
Correo-e	fercoben@uvigo.es			
Web	http://cursos.faitic.uvigo.es/tema1415/claroline/course/index.php			
Descrición xeral	Materia que ten como finalidade que os alumnos poidan participar na creación e xestión de iniciativas empresariais a través da participación en situacións simuladas de creación e xestión de empresas en entornas competitivas complexas			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• saber
CG3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial	• saber • saber facer
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber • Saber estar / ser
CG6	Habilidades de comunicación a través de Internet e, dominio de ferramentas multimedia para a comunicación a distancia	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación	• saber facer • Saber estar / ser
CG9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo	• saber • saber facer • Saber estar / ser
CG10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	• saber facer
CG11	Redactar proxectos de xestión global ou de áreas funcionais da empresa	
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• saber • saber facer
CE1	Posuír e comprender coñecementos sobre as interrelacións existentes entre os distintos subsistemas que conforman o sistema empresarial	• saber
CE3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.	• saber
CE4	Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa	• saber
CE5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial	• saber • saber facer
CE6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial	• saber • saber facer
CE7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial	• saber • saber facer
CE10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa	• saber • saber facer
CE11	Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais	• saber • saber facer

CE12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	• saber • saber facer
CE14	Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións	• saber • saber facer
CE16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	• saber facer
CT1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial	• saber facer
CT2	Capacidade de lideranza, incluíndo empatía co resto de persoas	• Saber estar / ser
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT4	Compromiso ético no traballo	• Saber estar / ser
CT5	Motivación pola calidade e mellora continua	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer a metodoloxía racional que se debe seguir para a creación dunha empresa	CG1 CE1 CE3 CE4 CE5 CE6 CE7
Coñecer a existencia de apoios institucionais e sociais ao emprendedor	CE4 CE5
Saber cómo planear a constitución dunha empresa de acordo coa contorna	CB2 CG11 CE1 CE3 CE4 CE5 CE6 CE7 CE10
Coñecer a relacións que vinculan as decisións cos resultados empresariais	CE4 CE5 CE6 CE10 CE11
Elaborar un Plan de Empresa con estrutura e contidos ortodoxos	CB2 CB4 CG1 CG2 CG3 CG5 CG6 CG8 CG9 CG10 CG13 CE1 CE3 CE4 CE5 CE6 CE7 CE10 CE11 CE12 CE14 CE16 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5

Utilizar as TIC en beneficio do proxecto empresarial	CB4 CG1 CG6 CE5 CT1 CT2
Tomar decisións empresariais razoadas de acordo coa contorna	CB2 CG1 CG2 CG10 CE1 CE3 CE4 CE5 CE6 CE7 CE10 CE11 CE12 CE14
Ter unha actitude positiva respecto ao emprendemento	CE5 CT2 CT3 CT4 CT5
Afrontar o futuro profesional cun enfoque proactivo	CB2 CE11 CT1 CT2 CT3 CT4 CT5

Contidos

Tema	
1. Trámites constitución empresa	1.1 Consideracións previas 1.2 Fases previas á creación da empresa. Proceso tradicional e proceso telemático (CIRCE) 1.3 Trámites de posta en marcha 1.4 Constitución telemática 1.5 Organismos e profesionais que interveñen na creación de empresas 1.6 Documentos xerados na creación de empresas 1.7 Custos asociados á creación de empresas
2. Emprendemento e plan de empresa	2.1 Evaluación da idea 2.2 O emprendedor 2.3 O Plan de empresa
3. Simulación	3.1 Modelos de simulación 3.2 Exercicios de simulación e avaliación prospectiva 3.3 Xogo de empresa

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas en aulas informáticas	32.5	65	97.5
Lección maxistral	15	30	45
Exame de preguntas obxectivas	2.5	5	7.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	O alumnado deberá elaborar os exercicios, casos, modelos de simulación propostos ou decisións do xogo de empresa, dependendo da parte da materia a desenvolver. Os modelos de simulación de empresas elaboraranse nunha aplicación de folia de cálculo, a partir das explicacións teóricas sobre modelos e indicadores relevantes e as orientacións prácticas do profesorado. No Xogo de empresa os membros do alumnado deberán formar equipos de traballo e tomar decisións sobre a xestión de empresa nos sucesivos periodos do mesmo. Deberán emitir informes sobre as decisións tomadas e sobre a información e os razoamentos utilizados para as mesmas.
Lección maxistral	O alumnado deberá comprender, reter e aplicar os conceptos e informacións explicados nas clases, sobre unha hipotética empresa en proceso de creación baseándose na exposición do profesorado dos conceptos ilustrados nas lecturas e nos casos presentados.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Titorías en grupo reducido. Reunións que o alumnado formando equipos mantén co profesorado da materia para asesoramento, desenvolvemento e supervisión de actividades da materia no proceso de aprendizaxe

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas en aulas informáticas	Avaliarase a calidade dos modelos de simulación de empresas e dos informes sobre as mesmas, elaborados durante as prácticas	50	CE1 CE3 CE4 CE5 CE6 CE7 CE10 CE11 CE12 CE14 CE16 CT1 CT2
Exame de preguntas obxectivas	Exame teórico-práctico que poderá consistir en contestar preguntas teóricas, preguntas curtas, preguntas tipo test	50	CE1 CE3 CE4 CE5 CE6 CE7 CE10 CE11 CE12 CE14 CE16 CT1 CT2

Outros comentarios sobre a Avaliación

O método de avaliación inicial será a avaliación continua, consistente en avaliar os resultados do alumno obtidos nunha proba realizada ao rematar a parte de creación de empresas da materia e a asistencia ás prácticas da parte de simulación da materia, a participación nas mesmas e a elaboración de documentos que os docentes solicitarán nas mesmas. Avaliaranse tamén os resultados do equipo do que se forme parte no xogo de empresa.

Os detalles das puntuacións obtidas nas diferentes actividades a realizar na materia se explicitarán nas sesións

correspondentes.

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudiantado poderá optar por un único cambio a un sistema de avaliación non continua no que será avaliado cun exame final que suporá o 100% da calificación, tanto na convocatoria ordinaria como na extraordinaria.

A convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

As datas dos exames da materia poderán ser consultados na páxina web da facultade <http://fccee.uvigo.es>

A avaliación non continua consistirá nun exame teórico-práctico que poderá basearse en contestar preguntas teóricas, preguntas curtas, preguntas tipo test e na elaboración de modelos económico empresariais de carácter cuantitativo en folla de cálculo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Cabanelas, J., Lectura 1. Fundamentos del emprendimiento y la creación de empresas, 2013,

Cabanelas, J., Lectura 2. Desarrollo de modelos de negocio, 2013,

Cabanelas, J., Lectura 3. Ideación, 2013,

Ostealwalder, A.; Pigneur, I., Generación de modelos de negocio. Un manual para visionarios, revolucionarios y retadores, 2010, John Wiley&Sons

Clark, T., Business model you, 2012, John Wiley&Sons

Feld, B., Startup communities, 2012, John Wiley&Sons

Ries, E., The lean startup, 2011, Crown Business

Villalba Vilá, D., Decisiones empresariales con hoja de cálculo, 2012, Pirámide

Blank, S.; Dorf, B., The startup owner's manual, 2012, K&S Ranch Inc

Castro Abancéns, I. e Rufino Rus J.I., Creación de empresas para emprendedores, 2010, Pirámide

Cañadas, M., Cómo crear empresas rentables, 1996, Gestión 2000

Gil Estallo, María, Como crear y hacer funcionar una empresa, 2000, ESIC

Irizar, I., Cómo crear una empresa. Lo que todo emprendedor debe saber, 2003, Gestión 2000

Jimenez Quintero, J. A, Creación de empresas, 2012, Pirámide

Mateo, R. y Sagarra, R., Creación de empresas. Teoría y práctica, 2004, McGraw-Hill

Priede Bergamini, T.; López-Cózar Navarro, C.;e Benito Hernández S., Creación y desarrollo de empresas, 2010, Pirámide

---

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Empresa: Fundamentos de administración/V03G020V01102

Empresa: Xestión de empresas/V03G020V01203

Dirección comercial I/V03G020V01403

Dirección de recursos humanos/V03G020V01303

Análise contable/V03G020V01601

Decisións de financiamento/V03G020V01501

Dirección comercial II/V03G020V01502

Dirección estratéxica/V03G020V01503

Outros comentarios

Os alumnos debe abordar a materia desde un plano de integración dos coñecementos adquiridos durante as materias do Grao.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dereito penal de empresa**

Materia	Dereito penal de empresa			
Código	V03G020V01928			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Vázquez Iglesias, María Dolores			
Profesorado	Lago Calvo, Francisco José Vázquez Iglesias, María Dolores			
Correo-e	miglesias@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Os contidos da materia constitúen unha exposición sistemática sobre os delitos e a responsabilidade xurídico-penal en que poden incurrir quen realizan actividades que son consideradas ilícitas e que están relacionadas coa empresa e o ámbito laboral. O obxectivo a conseguir na impartición da materia "Dereito penal de empresa" consiste, fundamentalmente, en axudar a identificar os conceptos teóricos básicos para que os/as estudantes poidan identificar, interpretar e razoar sobre os diferentes supostos delictivos que se producen naquel ámbito, con vistas á capacitación para a toma de decisións no eido empresarial. Dominar as nocións esenciais do Dereito penal de empresa e as súas técnicas de interpretación resulta de especial utilidade para aqueles estudantes que orienten a súa actividade profesional á administración, organización e dirección de empresas, así como ao asesoramento empresarial e laboral.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber facer
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• Saber estar / ser
CG4	Poder transmitir ideas, información, problemas e situacións ao público tanto especializado como non especializado	• saber facer
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber facer
CG8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación	• saber facer • Saber estar / ser
CG10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	• saber facer
CG14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• saber facer
CE5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial	• saber facer
CE7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial	• saber facer
CE15	Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética	• saber facer
CT2	Capacidade de lideranza, incluíndo empatía co resto de persoas	• Saber estar / ser
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT4	Compromiso ético no traballo	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Coñecer e poder transmitir no entorno de traballo a responsabilidade xurídico penal en que poden incurrir quenes realizan actividades que son consideradas ilícitas no marco de actividades financeiras, societarias e laborales	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG4 CG5 CG8 CE5 CE7 CE15 CT2 CT3 CT4
Demostrar dominio dos conceptos xurídicos penais mais relevantes que resulten necesarios para adoitar decisións de comportamento no eido da empresa e reducir riscos derivados do descoñecemento das consecuencias penais e administrativas ou sociais derivadas do incumprimento da legalidade penal.	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CG5 CG10 CG14 CE5 CE15 CT3 CT4
Resolver casos ou situacións complexas respetando a legalidade e sendo capaz de emitir informes ou asesoramentos con calidade e de foma obxetiva e independente	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CG5 CG10 CG14 CT3 CT4

Contidos

Tema	
LECCION I. Dereito Penal de empresa: Concepto e contido.	I. Introducción ao Dereito Penal de Empresa: concepto e contido. II. Dereito penal de empresa e Dereito administrativo sancionador. III O sistema de sancións. IV: O comiso das ganancias: clases
LECCIÓN II. Responsabilidad penal de administradores sociais.	Responsabilidade penal de administradores sociais. Consideracións xerais. Actuar en nome doutro (art. 31.1 CP). Administrador de dereito. Administrador de dereito. Representación legal e voluntaria doutro. Responsabilidade penal por decisións de órganos colegiados. Delegacións de función. Posición de garante dos administradores (art. 11 CP). Especial referencia a responsabilidade dos Auditores. Consecuencias xurídicas. Responsabilidade civil e inhabilitacións
Lección III. A responsabilidade penal das persoas xurídicas	I. A responsabilidade penal das persoas xurídicas: Consideracións previas. Criterios de atribución do art. 31 bis CP. Atenuantes da responsabilidade penal. As penas aplicables ás persoas xurídicas e regras penoloxicas de determinación (art. 66 bis CP). Extinción da responsabilidade penal (art. 130. 2 CP). Delitos imputables ás persoas xurídicas. II. A responsabilidade penal de entes colectivos sen personalidade xurídica: art. 129 CP. 2. III. Especial referencia aos programas de Cumprimento e ao Oficial de cumprimento

LECCIÓN IV. Delitos societarios	I. Cuestións xerais: Concepto penal de sociedade. II. Requisitos de procedibilidade. III. Delito de falsedade en contas anuais e outros documentos que reflectan a situación económica da empresa. IV. Delito de imposición de acordos abusivos. V. Delito de imposición de acordos lesivos. VI. Delito de negación do exercicio de certos dereitos dos socios. VII. Obstaculización a tarefas de inspección ou supervisión administrativa. VIII. Delito de administración desleal do patrimonio alleo 8art. 252 CP): Diferenzas co delito de apropiación indebida.
LECCIÓN V. Delitos contra a Facenda Pública e contra a Seguridade Social	I. Delito de defraudación tributaria. II. Delito de defraudación á Seguridade Social. III. Delito de fraude de subveccións. IV. Delitos de fraudes comunitarios. V. O delito contable tributario.
LECCIÓN VI. Branqueo de capitais	I. Ley 10/2010, de 28 de abril, de prevención de blanqueo de capitales e infraccións monetarias: Obligacións e suxetos obrigados. II. Condutas delituosas de blanqueo de capitais no Codigo penal español. III. Cuestións concursais: fraude fiscal e conductas de autobranqueo. IV. O principio de Xustiza Universal.
LECCIÓN VII. Delitos relativos á propiedade intelectual e industrial	I. Delitos relativos á propiedade intelectual. II. Delitos relativos á propiedade industrial. Delitos referentes a invencións e creacións industriais. Delitos referentes a signos distintivos. O delito relativo a obtencións vexetais. III. Delito de utilización indebida de denominacións de orixe ou de indicacións xeográficas.
LECCIÓN VII. Delitos relativos ao mercado e aos consumidores	I. Descubrimento e revelación de segredos de empresa. II. Detracción do mercado de materias primas ou produto de primeira necesidade. III. Publicidade falsa. IV. Facturación ilícita. V. Delito de estafa de investimentos de capital e estafa de crédito. VI. Maquinacións para alterar o prezo das cousas resultante da libre competencia. VII. Abuso de información privilexiada no mercado de valores. VIII. Alteración de prezos en concursos e poxas públicas.
LECCIÓN VIII. Delito de corrupción en los negocios	I. Delito de corrupción entre particulares II. Delito de corrupción nos negocios trasnacionais
LECCIÓN IX. Delitos contra os dereitos dos traballadores.	I. Imposición ou mantemento de condicións ilegais de traballo. II. Tráfico ilegal de man de obra e contratación ilegal de extranxeiros. III. Determinación ou favorecemento da empigracion mediante engano. IV. Discriminación laboral. V. Impedimento ou limitación da liberdade sindical e o dereito de folga. VI. Coaccións á folga. VII. Delitos contra a seguridade e hixiene no traballo.
LECCIÓN X. Delitos de contrabando	I. LO 12/1995, de 12 de diciembre de represión de contrabando, modificada por la LO 6/2011 de 30 de junio. II. Tipos legais. Contrabando de bens por valor igual ou superior a 150.000 euros. Contrabando de bens por valor igual o superior a 50.000 euros. Tipos específicos III. Outras Disposicións
LECCIÓN XI. Protección penal do crédito	I. Consideracións xerais: concepto de insolvencia. II. Frustración da execución; II. Formas especiais da frustración da execución: Delito de ocultación de bens nun procedemento executivo xudicial ou administrativo; Delito de uso non consentido de bens en depósito embargados pola Autoridade; IV. Insolvencias punibles: Das actuacións indebidas do deudor ou do delito de bancarrota. V. A Inolvenca punible imprudente. VI Delito de favorecemento de acredores; VII. Presentación de datos falsos para obter indebidamente a declaración de concurso
LECCIÓN XII. Delitos contra os recursos naturais e o medio ambiente.	I. Delito ecolóxico. II. Delito de establecemento de depósitos ou vertederos. III. Explotación de instalacións perigosas. IV. Delitos relacionados coa xestión de residuos. V Prevaricación ambiental.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	27.5	35	62.5
Seminario	0	20	20
Lección maxistral	22.5	42	64.5
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas	Plantexamento, debate e exposición en aula de conclusións alcanzadas en exercicios prácticos. A resolución de exercicios prácticos é complemento da lección maxistral. Os/as estudantes, durante as sesións presenciais intervirán oralmente, expoñendo a súa solución ou puntos de vista aos casos prácticos propostos, debatendo, no seu caso, coa profesora e os seus compañeiros/as. As discusións deben proporcionar ao estudante unha oportunidade para practicar a expresión oral e de recibir críticas constructivas. Valoraranse positivamente as intervencións dos/as estudantes na discusión exposta, tendo en conta os coñecementos e habilidades demostradas.
Seminario	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Lección maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introducción de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir información e coñecementos e facilitar a aprendizaxe. Na sesión maxistral, a docente introducirá aos estudantes nos aspectos básicos de cada tema ou lección. Como soporte ás explicacións, o docente proporcionará materiais (presentación power-point, sentenzas, extractos de obras doutriniais...) e, eventualmente, un esquema-guía cos puntos chave do desenvolvemento da súa explicación. Os materiais proporcionaranse a través da plataforma docente Faitic. En todo caso, a explicación do/a docente deberá ser complementada polo/a estudante tanto cos materiais que le foron proporcionados ao efecto, como pola consulta dalgún dos manuais que figuran na bibliografía recomendada.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Tutorías: As tutorías académicas son módulos de atención personalizada que están pensados para: A atención personalizada está pensada para: - Atender persoalmente as dúbidas que poidan suscitarse ao fío das sesións maxistras - Resolver cuestións expostas ao fío dous supostos prácticos entregados aos/as estudantes, axudando a identificar argumentos e conclusións principais. - Axudar a atopar e elixir coidadosamente o material que vos/as estudantes precisan para realizar vos traballos que se lles asignen. As titorías académicas terán lugar non despacho A-309 do edificio da Facultade de Ciencias Xurídicas e do Traballo.
Resolución de problemas	Tutorías académicas están pensadas para: - Atender persoalmente as dúbidas que poidan suscitarse ao fío das sesións maxistras - Resolver cuestións expostas ao fío dous supostos prácticos entregados aos/as estudantes, axudando a identificar argumentos e conclusións principais. - Axudar a atopar e elixir coidadosamente o material que vos/as estudantes precisan para realizar vos traballos que se lles asignen. As titorías académicas terán lugar non despacho A-309 do edificio da Facultade de Ciencias Xurídicas e do Traballo.
Seminario	Tratándose dunha materia optativa o seguimento e superación con éxito da materia precisa do interese e compromiso persoal do estudante que debe manifestarse tanto na asistencia as sesións magistrales como na súa preparación previa e no estudo dos materiais docentes que serán entregados ao longo do curso . Valorarase a participación activa na sesión maxistral con preguntas razoadas e argumentadas sobre a materia ou lección obxecto de exposición. A avaliación continuada, esixe, por unha banda unha asistencia de polo menos o 80% das clases e a realización personal polo estudante de un mínimo de 80% das actividades avaliadas (que consisten en un mínimo de 7 tests con preguntas curtas sobre cada lección do programa e un mínimo de 5 casos prácticos con varios supostos de feito reais), que se desenvolverán e serán obxecto de debate e explicación das cuestións máis problemáticas ao longo do curso nas clases practicas . Os casos prácticos obxecto da avaliación continuada realizaranse e entregaranse necesariamente nas datas establecidas no seu momento no cronograma da materia a través da Plataforma Faitic. A metodoloxía e materiais docentes que deberá empregar o estudante para responder ao caso práctico especificarase con cada entrega. O Modelo de examen final consta de dúas partes:Primeira parte: Exame tipo test sobre ás leccións do programa (40 preguntas) con penalización. Segunda parte: Un suposto de feito con 10 preguntas de resposta curta pero razoada .

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Valorarase a participación activa na sesión maxistral con preguntas razoadas e argumentadas sobre a materia ou lección obxecto de exposición.	10	CG1 CG2 CG5 CG8 CG10

Resolución de problemas	"Metodoloxía onde o/a estudante enfróntase ante a descrición dunha situación específica que" "suscita un problema que ten que ser comprendido, valorado e resolto polo/a estudante a título individual. O caso práctico consiste nun problema concreto, que lle describe unha situación real da vida profesional referente ao campo particular do Dereito penal de empresa. O/a estudante debe ser capaz de recoñecer os feitos, debe obrigatoriamente aplicar as normas penais ou normativa normativa extrapenal (laboral, civil, tributaria o mercantil) relacionada coa situación do caso plantexado. Debe chegar a unha decisión xurídica razoada, extraendo as súas propias conclusións. A solución deberá ser presentada por escrito e mediante a metodoloxía que se sinalará ao comenzo do curso. Ao longo do curso esixirase a realización de catro casos prácticos relacionados con bloques temáticos das leccións que compoñen o contido da materia. Igualmente, por cada Lección se plantexaran cuestionarios que deben ser respostados na plataforma docente Faitic"	30	CB1 CB2 CB3 CB4 CB5 CG1 CG2 CG4 CG5 CG8 CG10 CG14 CE5 CE7 CE15
Exame de preguntas obxectivas	O Modelo de examen final consta de dúas partes:Primeira parte: Exame tipo test sobre ás leccións do programa (40 preguntas) con penalización. Segunda parte: Un suposto de feito con 10 preguntas de resposta curta.	60	CG1 CG2 CG5 CG10 CE15 CT3 CT4

Outros comentarios sobre a Avaliación

A) Primeira convocatoria

1. A cualificación final da materia de Dereito Penal de Empresa determínase a partir da suma das cualificacións obtidas en primeiro termo na avaliación continuada desenvolvida por cada estudante e doutra banda a través da realización dunha proba final escrita teórica.
2. O 40% da cualificación corresponderá á nota obtida na avaliación continua (10% asistencia e participación nas aulas) e 30% nas actividades avaliábeis. E o 60% da cualificación corresponderá á nota obtida na proba global (exame final).
3. A avaliación continuada, esixe, por unha banda unha asistencia de polo menos o 80% das clases e a realización de 80% das actividades avaliábeis (mínimo 7 tests e 2 casos prácticos), que se desenvolverán ao longo do curso. Os casos obxecto da avaliación continuada realizaranse e entregaranse necesariamente nas datas establecidas no seu momento no cronograma da materia. A metodoloxía que deberá empregar o estudante para responder ao caso práctico especificarase con cada entrega.
4. O examen final de contido teórico (modalidade escrita) terá unha cualificación numérica entre 0 e 10, terase que aprobar necesariamente para poder superar a materia, con independencia do valor ponderado que teña na cualificación final da materia.
5. O Modelo de examen final consta de dúas partes:
Primeira parte: Exame tipo test sobre ás leccións do programa (40 preguntas) con penalización. A duración do exame é dunha hora. En dita parte do exame non é posible dispoñer de ningún material. As preguntas do test serán seleccionadas entre ás realizadas o longo do curso por cada Lección do programa da guía docente.
Segunda parte: Un suposto de feito con 10 preguntas de resposta curta. Para o desenvolvemento do caso práctico dispónse dunha hora.
6. Será obxecto de exame solo os contidos recollidos nesta guía docente. Cada unha das partes do exame final debe acadar como mínimo unha culificación numerica de 4 puntos sobre 10 para facer a media entre entre as dúas partes do examen.

Modalidade avaliación continúa sen presencialidade con causa xustificada: Os/as estudantes que por causa documentalente xustificada non poidan asistir ás clases serán avaliados conforme os seguintes criterios: entrega de casos 30% e proba final teórica escrita 70%

7. Os alumnos que non se acollan a avaliación continua serán avaliados cun exame final (modalidade descrita no punto 5),

que constituirá o 100% da nota final. Será necesario superar cada unha das dúas partes con un mínimo de catro puntos sobre 10 para facer a media.

B)Segunda convocatoria:

1. Os estudantes que realicen a avaliación continuada (presencialidade e resolución de casos prácticos) poderán presentarse ao exame teórico final en caso de suspender na primeira convocatoria. Se conservará a cualificación da avaliación continuada das actividades realizadas ao longo do curso sempre que realicen o 80% das actividades e a cualificación media do conxunto sexa de acordo á cualificación numérica entre 0 e 10, superior a 5.

2. Os estudantes que non seguiron ou non superaron a avaliación continúa teñan dereito a un exame final teórico-práctico (modalidade descrita no punto 5) non que se avalíen as competencias globais dá materia e co que poidan acadar o 100% da nota cos criterios descritos no punto 6.

C) Convocatoria Fin de Carreira: Os estudantes farán un exame final teórico-práctico (modalidade escrita) no que se avalíen as competencias globais dá materia e co que poidan acadar o 100% da nota.

D)Datos do examen: datos de exames deberán ser consultadas na Páxina web da facultade

---

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

AAVVV, Memento práctico-penal económico y de la empresa, 1ª, Francis Lefevre, 2017, Madrid

Gómez Martin , V./ Corcoy Bidasolo, M., Manual de Derecho penal, económico y de la empresa. Parte general y parte especial. Doctrina y jurisprudencia con casos solucionados., 1ª, Tirant Lo Blanch, 2016, Valencia

Juanes Peces, A. (coord.), Memento Experto Compliance penal,, 1ª, Francis Lefebvre, 2017, Madrid

Martínez-Buján Pérez, Carlos, Derecho Penal Económico y de la Empresa. Parte Especial, 5ª, Tirant Lo Blanch, 2016, Valencia

Martínez-Buján Pérez, Carlos, Derecho Penal Económico y de la Empresa. Parte General., 5ª, Tirant Lo Blanch, 2016, Valencia

Nieto Martin, A./ Lascuraín Sánchez, JA/ Blanco Cordero, I.: Manual de cumplimiento penal en la empresa ., 1ª, Tirant Lo Blanch, 2015, Valencia

Nuñez Castaño E./ Galán Muñoz A., Manual de Derecho Penal Económico y de la Empresa, 1ª, Tirant Lo Blanch, 2017, Valencia

Carrau Criado, R., Compliance para PYMES, 1ª, Tirant Lo Blanch, 2016, Valencia

Demetrio Crespo, E/Nieto Martin, A., Derecho Penal Económico y derechos humanos, 1ª, Tirant Lo Blanch, 2018, Valencia

Bibliografía Complementaria

Código Penal, Última actualización, cualquiera, 2017,

Quintero Olivares, Gonzalo (Dir.), Morales Prats, Fermín (Coord.), Comentarios al Código Penal Español. Tomo I y II, 10ª, Aranzadi, 2016, Pamplona

---

Recomendacións

Outros comentarios

Materia con contidos interesantes que pode ser comprendida polo estudante sen coñecementos previos de dereito penal pero si precisa traballo moito persoal pola súa parte para seguir os contidos e realizar as distintas actividades avaliáveis

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dirección de recursos de información				
Materia	Dirección de recursos de información			
Código	V03G020V01929			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Ferreirós Ordóñez, Sonia			
Profesorado	Ferreirós Ordóñez, Sonia			
Correo-e	sferreiros@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia céntrase no estudo dos recursos de información necesarios para o correcto funcionamento da empresa. Estúdase como as Tecnoloxías de la Información y Comunicación (TICs) poden contribuir á mellora da xestión empresarial, analizando as principais aplicacións que permiten explotar a información e o coñecemento, xerados tanto no interior como no exterior da empresa.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• saber facer
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber facer
CG6	Habilidades de comunicación a través de Internet e, dominio de ferramentas multimedia para a comunicación a distancia	• saber facer
CG9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo	• Saber estar / ser
CG10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados	• saber facer
CG11	Redactar proxectos de xestión global ou de áreas funcionais da empresa	• saber facer
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• saber
CG14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• saber
CE1	Posuír e comprender coñecementos sobre as interrelacións existentes entre os distintos subsistemas que conforman o sistema empresarial	• saber
CE3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.	• saber
CE10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa	• saber facer
CE13	Mobilidade e adaptabilidade a entornos e situacións diferentes	• Saber estar / ser
CE14	Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións	• saber facer
CE16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	• Saber estar / ser
CT1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial	• saber facer
CT2	Capacidade de lideranza, incluíndo empatía co resto de persoas	• Saber estar / ser
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias

Coñecer as necesidades informativas na empresa. É dicir, que tipos de información necesitan e como estes van contribuír á consecución dos obxectivos organizativos, e en consecuencia recoller os datos procedentes dunha ampla variedade de fontes informativas tanto internas como externas.

CG1
CG2
CG9
CG10
CG13
CG14
CE1
CE10
CE13
CE16
CT1
CT2
CT3

Coñecer os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión da información na empresa.

CG1
CG2
CG11
CG13
CG14
CE1
CE3
CE10
CE13
CE14
CT1
CT3

Coñecer vos distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión da información na empresa.

CG6
CG10
CG13
CT1

Capacidade do alumno para xestionar a súa propia información, para crear os seus propios sistemas persoais de información.

CG1
CG5
CG13
CT1

Contidos

Tema	
Sistemas e tecnoloxías de información na empresa.	Conceptos. Estrutura e procesos do sistema de información. Tipos de sistemas. Incidencia na competitividade empresarial.
Almacenamento de información	Sistemas de xestión de bases de datos. Deseño do modelo de datos. O acceso aos datos almacenados.
Sistemas integrados de xestión (ERP)	Concepto e características dos sistemas integrados de xestión. O mercado dos *ERP. Análise económica e factores clave para a implantación.
Outras aplicacións do TIC no ámbito empresarial.	Xestión das relacións cos clientes. Ferramentas para o traballo colaborativo. Sistemas de xestión documental. Ferramentas de xestión de procesos. Aplicacións baseadas en dispositivos móbiles.
Business intelligence e sistemas de axuda á decisión.	Conceptos e ferramentas de Business Intelligence. Explotación da información e cadro de mando. Ferramentas de apoio á toma de decisións.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	6	0	6
Traballo tutelado	0	30	30
Lección maxistral	20	60	80
Prácticas en aulas informáticas	22	10	32
Exame de preguntas obxectivas	1	0	1
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Titorías destinadas a resolver dúbidas e orientar aos alumnos na adquisición das competencias da materia.
Traballo tutelado	Aprendizaxe autónoma. Lectura e preparación previa das clases teóricas e prácticas por parte do alumno, con obxecto de asimilar os contidos da materia e preparación das probas avaliáveis

Lección maxistral	<p>Lección maxistral participativa, con material de apoio e medios audiovisuais. O profesor explicará os diferentes temas e puntos que conforman o programa, pero á vez motivará a participación activa en clase, tratando de intercalar o uso da súa palabra con intervalos de diálogo profesor-alumno.</p> <p>Esta participación activa provirá de dous ámbitos; por unha banda, das posibles dúbidas ou comentarios que puidesen xurdir por parte do alumno como consecuencia da explicación do profesor; por outro, será o propio profesor quen tamén poida lanzar preguntas e formulación de casos ao auditorio, tratando con este elemento dinamizador de conseguir respostas e xerar debate que leve ao enriquecemento da exposición.</p>
Prácticas en aulas informáticas	Proposta e/ou exposición de casos prácticos con utilización das ferramentas informáticas necesarias.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Establecerase un horario de titorías durante o tempo de impartición da materia. Tamén é posible fixar unha titoría fóra deste horario, previa petición e consulta a través do correo electrónico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Realización dun traballo práctico sobre un tema relacionado cos contidos da materia	15	CG1 CG2 CG5 CG6 CG9 CG10 CG11 CG13 CG14 CE1 CE3 CE10 CE13 CE14 CE16 CT1 CT2 CT3
Prácticas en aulas informáticas	Controlarase a asistencia, participación e entrega das memorias de prácticas relativas ás actividades expostas nos termos que especifique o docente	10	CG1 CG2 CG5 CG6 CG9 CG10 CG11 CG13 CG14 CE1 CE3 CE10 CE13 CE14 CE16 CT1 CT2 CT3

Exame de preguntas obxectivas	Preguntas curtas ou tipo test sobre os contidos desenvolvidos na materia	45	CG1 CG2 CG5 CG13 CG14 CE1 CE3 CE10 CE13 CT1
Resolución de problemas e/ou exercicios	Resolución de exercicios e/ou casos prácticos	30	CG1 CG5 CG14 CE1 CE3 CE10 CT1

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia requírese obter como mínimo 3 puntos no exame (puntuado sobre 6). A puntuación obtida pola participación así como a realización e entrega das tarefas establecidas polo profesor (traballos e prácticas de aula informática), mantense nas convocatorias ordinaria e extraordinaria do curso académico en vigor pero NON se gardará para cursos sucesivos. O traballo práctico (traballos tutelados) puntúa exclusivamente na convocatoria en que se presenta. En caso de non superar o exame na convocatoria ordinaria, o alumno deberá entregar un novo traballo, xunto co exame, na convocatoria extraordinaria.

Os alumnos que opten por NON seguir a avaliación continua terán que presentarse a un exame final na data oficial fixada no calendario de exames e a nota final da materia será a do devandito exame, valorado sobre 10 puntos. Neste caso, os alumnos deben INDICAR EXPRESAMENTE o seu desexo de non seguir a avaliación continua a principio de curso (durante o tres primeiras semanas).

Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

CÓDIGO DE BOAS PRÁCTICAS: 1. Puntualidade. Non se permitirá o acceso e saída a clase unha vez que o profesor entrase na aula. 2. Non está permitido facer uso de teléfonos móbiles durante as sesións de traballo, excepto cando o profesorado así o requira. 3. O plaxio total ou parcial nas actividades entregadas levará a invalidación das mesmas. 4. É imprescindible coidar a gramática, redacción e ortografía das actividades entregadas. O incumprimento desta norma levará a invalidación das actividades. 5. Para a realización dos exames, o alumno deberá presentarse ao exame debidamente identificado, co D.N.I ou pasaporte, non sendo válido ningún outro documento. 6. A revisión de exames terá lugar unicamente no horario e lugar establecido polo profesor. 7. En caso de incumprimento das normas anteriores, o profesor poderá adoptar as medidas que estime oportunas dentro da lexislación vixente.

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Kenneth C. Laudon & Jane P. Laudon, Management Information Systems, 14 edition, Prentice Hall, 2016,

Álvaro Gómez Vieites y Carlos Suarez Rey, Sistemas de Información. Herramientas prácticas para la gestión empresarial., RA-MA Editorial, 2011,

Paige B., Business Driven Information Systems, 5ª edition, McGraw-Hill/Irwin, 2016,

Efrain Turban et al., Business Intelligence: A managerial approach, 3ª edition, Prentice Hall-Pearson, 2014,

Ted Shelton, Business models for the social mobile cloud : transform your business using social media, mobile Internet, and cloud computing, Hoboken, N.J. : John Wiley & Sons, cop. 2013, 2013,

Recomendacións

Outros comentarios

Achegarase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Mercadotecnia responsable				
Materia	Mercadotecnia responsable			
Código	V03G020V01930			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	González Vázquez, Encarnación			
Profesorado	González Vázquez, Encarnación			
Correo-e	egzlez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia conecta os alumnos cos aspectos de responsabilidade, da ética nos negocios e co Marketing para que poidan entender as actividades da empresa, os consumidores e, finalmente, o mercado desde o punto de vista do marketing responsable. En concreto, o curso ten como o obxectivo e analizar as tendencias en marketing, desde o marketing 1.0 ata o marketing 3.0, así como o análise do marketing estratéxico ea súa aplicación na empresa.			

Competencias		
Código		Tipoloxía
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber • saber facer
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber facer
CG9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo	• saber • saber facer
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• saber
CE14	Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións	• saber facer
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• saber facer • Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar a relación entre a empresa e a súa contorna . Ser capaz de avaliar a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial	CB3
Identificar a xeneralidade dos problemas económicos que se expoñen nas empresas, e saber utilizar os principais instrumentos existentes para a súa resolución	CB3
Adoptar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais	CB3 CE14
Resolver de maneira efectiva problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	CB3 CG13 CE14
Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	CB3 CG1 CG13
Recoller información e ser capaz de analizala e sintetizala	CB3 CG1 CG5
Aplicación de pensamento crítico e *autocritico	CG9 CG13 CT3
Ser capaz de comunicarse correctamente a *traves da palabra e da escritura	CB3 CG5 CG13
Demostrar habilidades de comunicación a través de Internet e o manexo de ferramentas multimedia	CG5 CG13

Ter capacidade para comunicarse con fluidez na súa contorna incluíndo escoitar, negociar, persuadir e realizar presentacións	CG5 CG9 CT3
Ser capaz de desenvolver traballo en equipo sobre proxectos que se *planteen en a materia	CG9
*Elaboración de informes sobre situacións concretas de empresas e mercados	CG9 CG13 CE14 CT3
Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	CG1 CG5 CG13 CE14
Os estudantes deben posuír habilidade para xestionar de forma efectiva os tempos para o desenvolvemento da planificación e xestión dos diferentes proxectos	CG9 CG13 CE14 CT3
Compromiso co voluntariado social	CG9 CT3
Compromiso ético no traballo	CT3

Contidos

Tema	
1. Ética e filosofía da RSE	Ética e economía. Ética na xestión das organizacións. Ética aplicada á empresa. Responsabilidade: definición e implicacións
2. RSE e desenvolvemento sustentable	Concepto de desenvolvemento sustentable e medio ambiente. Cara a un novo modelo de desenvolvemento sustentable. As relacións entre os axentes implicados
3. A mercadotecnia e a RSE. O social como estratexia de mercadotecnia	A RSE no campo da mercadotecnia. A mercadotecnia e a sociedade. Dimensións específicas da RSE en lle mercadotecnia
4. Mercadotecnia 3.0	Por que a mercadotecnia 3.0? A era da participación e a mercadotecnia de colaboración. O paradoxo da era da globalización e a mercadotecnia cultural. A era da sociedade creativa e a mercadotecnia espiritual.
5. Futuro modelo para a mercadotecnia 3.0	O futuro da mercadotecnia: horizontal, non vertical. O modelo 3i. Cambio á mercadotecnia de valores. marketin 3.0: o significado da mercadotecnia e a mercadotecnia do significado
6. Estratexias de mercadotecnia responsable	Transmitir a misión aos consumidores. Transmitir valores aos empregados e á canle de distribución. Transmitir a visión aos accionistas. Aplicacións da mercadotecnia responsable

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	5	5	10
Presentación	25	25	50
Debate	5	10	15
Prácticas de campo	0	20	20
Resolución de problemas	15	15	30
Exame de preguntas obxectivas	6	19	25

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesor para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe
Presentación	Exposición por parte do alumno ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre os contidos da materia ou os resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Podéndose levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Debate	Charla aberta entre un grupo de estudantes. Pode centrarse nun tema dos contidos da materia, a análise dun caso ...
Prácticas de campo	Realización de voluntariado social en calquera institución de la comunidade y realizar un informe sobre la valoración de la actividad realizada
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. E alumno debe obter as solucións adecuadas ou correctas mediante a utilización de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Resolución de dúbidas sobre a materia a cada un dos grupos de traballo que se formen en clase para o desenvolvemento dos temas que teñan asignados

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. E alumno debe obter as solucións adecuadas ou correctas mediante a utilización de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados	15	CB3 CG1 CG5 CG9 CE14 CT3
Presentación	Exposición por parte do alumno ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre os contidos da materia ou os resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Podéndose levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	10	CG1 CG5 CG9 CG13
Debate	Charla aberta entre un grupo de estudantes. Pode centrarse nun tema dos contidos da materia, a análise dun caso ...	5	CB3 CG5 CG9 CG13
Prácticas de campo	Realización de voluntariado social en calquera institución da comunidade e realizar un informe sobre a valoración de devandita actividade.	10	CG9 CT3
Exame de preguntas obxectivas	Realización dun exame sobre a materia	60	CB3 CG1 CG5 CG9 CG13 CE14 CT3

Outros comentarios sobre a Avaliación

As persoas que non realicen a avaliación continua deberán comunicalo ao responsable da materia antes do 10 de Febreiro de 2020.

Os/as alumnos/as de avaliación NON CONTINUA para superar a materia deberán realizar as seguintes probas.

1) TRABALLO TEÓRICO/PRACTICO SOBRE A MATERIA OBXECTO DE ESTUDO. ENTÉNDESE QUE A PARTE TEÓRICA DEBE ESTAR RELACIONADA CON ALGÚN DOS TEMAS DO PROGRAMA DA MATERIA E A PARTE PRACTICA DEBE SER A APLICACIÓN EMPRESARIAL DOS CONCEPTOS ANALIZADOS NA PARTE TEÓRICA (30%)

2) EXAME DE PREGUNTAS OBXECTIVAS (70%)

De esta forma o alumno/a poderá obter o 100% da calificación sin necesidade de asistir as clases.

Tanto para avaliación continua como en NON continua é requisito imprescindible obter como nota mínima no exame un 3 (tres) sobre 6 ou 3,5 (tres con cinco) sobre 7 (respectivamente), para poder considerar a nota alcanzada nas outras probas obrigatorias que se deben realizar. De non superar dita cualificación no exame a nota que aparecerá nas actas será a obtida no exame.

Ademais desta restrición, na Avaliación continua é necesario ter un mínimo dun 2 para poder ser engadida a nota obtida no exame.

Na convocatoria de FIN DE CARREIRA, o exame suporá o 100% da cualificación

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade:

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Kotler, P.; Kortajeya, H y Setiawan, I., *MARKETING*, 3.0. Ed., LID Editorial Empresarial, S.L., 2010, Madrid

Raufflet, E.; Lozano Aguilar, F.; Barrera Duque, E. y García de la Torre, C., *RESPONSABILIDAD SOCIAL EMPRESARIAL*, Pearson Educación de México, S.A., 2012, México

Sean, A. y Kliksberg, B., *PRIMERO LA GENTE*, Ed. Deusto, 2007,

Hooker, J., *BUSINESS ETHICS AS RATIONAL CHOICE*, Ed Prentice Hall, 2011,

Velasquez, M.G., *BUSINESS ETHICS. Concepts and cases.*, Ed. Pearson, 2012,

Kotler, P. y Lee, N.R., *UP AND OUT OF POVERTY*", Ed. Pearson Education, 2009,

---

Recomendaciones

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Investigación comercial/V03G020V01701

Mercadotecnia sectorial/V03G020V01910

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Dirección comercial I/V03G020V01403

Dirección comercial II/V03G020V01502

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xestión bancaria**

Materia	Xestión bancaria			
Código	V03G020V01931			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	4	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Huarte Galbán, Cecilio			
Profesorado	Huarte Galbán, Cecilio			
Correo-e	chuarte@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia de xestión bancaria pretende ofrecer ao alumno unha visión completa do sistema bancario actual e do proceso de xestión do negocio bancario: operacións, análises dos resultados e xestión do risco.			

Competencias

Código		Tipoloxía
CG1	Capacidade de análise e síntese	• Saber estar / ser
CG2	Pensamento crítico e autocrítico	• Saber estar / ser
CG3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial	• saber facer
CG8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación	• saber facer
CG14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• saber facer
CE2	Posuír e comprender coñecementos sobre as institucións económicas como resultado e aplicación de representacións teóricas ou formais a respecto de como funciona a economía	• saber
CE3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.	• saber
CE6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial	• saber
CE7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial	• saber
CE8	Aplicar os coñecementos adquiridos a futuras situacións profesionais e desenvolver competencias relacionadas coa elaboración e defensa de argumentos e resolución de problemas dentro da súa área de estudo	• saber facer
CE10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa	• saber facer
CE12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais	• saber facer
CE15	Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética	• saber facer
CT1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial	• Saber estar / ser
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT5	Motivación pola calidade e mellora continua	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Nova	

Analizar interrelacións existentes entre as entidades bancarias e as empresas.	CG1 CG2 CG3 CG8 CG14 CE2 CE3 CE6 CE7 CE12 CT3 CT5
Posuír os coñecementos sobre o marco *regulatorio do sistema bancario español.	CG1 CG2 CG14 CE2 CE3 CE15 CT3 CT5
Comprender as diferentes operacións bancarias e analizar o custo, rendemento e fiscalidade das devanditas operacións aplicando a análise matemática-financeiro.	CG1 CG2 CG3 CG14 CE2 CE3 CE6 CE7 CE8 CE15 CT1 CT3 CT5
Determinar e analizar as marxes, cocientes de eficiencia, solvencia e rendibilidade económica-financeira das entidades bancarias.	CG1 CG2 CG14 CE2 CE3 CE6 CE7 CE10 CE15 CT3 CT5

Contidos

Tema	
O SISTEMA BANCARIO E A SÚA CONTORNA	O sistema financeiro: características xerais. O sistema financeiro español: funcionamento e estrutura. O sistema bancario: institucións e situación actual.
A NEGOCIACIÓN BANCARIA	O proceso de negociación coas entidades bancarias. O balance banco-empresa.
PRODUTOS BANCARIOS DE ACTIVO	Préstamos bancarios. A póliza de crédito. Operacións de desconto de efectos e documentos. Anticipo de créditos. O factoring. O arrendamento financeiro. O confirming.
PRODUTOS BANCARIOS DE PASIVO	Depósitos bancarios. Títulos bancarios. Produtos financeiros fóra de balance: Investimento colectivo, plans e fondos de pensións e operacións de seguro.
SERVIZOS BANCARIOS E MEDIOS DE PAGO	As trasferencias bancarias. O cheque. O aval bancario. Os cartóns bancarios. Os servizos bancarios nos mercados de activos financeiros.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	29.25	51.75
Prácticas en aulas informáticas	27.5	68.2	95.7
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	0	0.55	0.55

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Clases teóricas. Exposición dos contidos máis relevantes e de maior dificultade conceptual.
Prácticas en aulas informáticas	Clases prácticas en grupos reducidos. Resolucións de casos reais do mercado bancario, empregando ferramentas informáticas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	Atención a preguntas e dúbidas expostas polo alumno sobre os conceptos teóricos explicados e actividades propostas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas en aulas informáticas	Realización dunha proba, ao final do cuadrimestre sobre as prácticas realizadas	20	CG1 CG2 CG3 CG14 CE2 CE3 CE6 CE7 CE15
Exame de preguntas de desenvolvemento	Realización dunha proba presencial, ao final do cuadrimestre, sobre a parte teórica (40%) e sobre a parte práctica (60%) da materia.	70	CG1 CG2 CG3 CG8 CG14 CE2 CE3 CE6 CE7 CE8 CE10 CE12 CE15 CT1 CT3 CT5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os alumnos podran optar entre avaliación continua a través de exames parciais (100% nota final), ou de maneira alternativa, avaliación global de toda a materia nos exames finais das convocatorias oficiais (100% nota final).

As diferenzas entre os sistemas de avaliación entre os diferentes centros que imparten o Grao en Administración de Empresas na Universidade de Vigo xustifícanse pola adaptación necesaria para medir o logro dos mesmos resultados de aprendizaxe e a adquisición de competencias iguais ás diferentes organizacións docentes de cada Centro, especialmente en canto a tipos de grupos e número de alumnos media por grupo.

As datas de exame da materia pódense consultar na páxina web da Facultade <http://fccee.uvigo.es>.

Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Sebastián González, A., Gestión bancaria. Factores claves en un entorno competitivo., 3ª edición, McGraw Hill, 2007, Aravaca (Madrid)

Mª del Carmen Valls Martínez, Operaciones financieras avanzadas., 1ª edición, Pirámide, 2012, Madrid

José Alberto Parejo Gámir... [et al.], Manual del Sistema Financiero español., 26ª edición, Ariel, 2016, Madrid

Blanco Mendialdua, Ana, Gestión de Entidades Financieras, 1ª edición, Esic, 2015, Pozuelo de Alarcon

---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202

Decisións de investimento/V03G020V01402

Decisións de financiamento/V03G020V01501

DATOS IDENTIFICATIVOS**Traballo de Fin de Grao**

Materia	Traballo de Fin de Grao			
Código	V03G020V01991			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	12	OB	4	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Castro Fernández, Ana Esther			
Profesorado				
Correo-e				
Web	http://fccee.uvigo.es/traballo-de-fin-de-grao.html			
Descrición xeral	Traballo titorizado que mostra a adquisición das competencias do grao			

Competencias

Código		Tipoloxía
CB1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.	• saber
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.	• saber facer
CB3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.	• saber facer
CB4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.	• saber facer
CB5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.	• saber facer
CG1	Capacidade de análise e síntese	• saber facer
CG4	Poder transmitir ideas, información, problemas e situacións ao público tanto especializado como non especializado	• saber facer
CG5	Habilidades de comunicación oral e escrita	• saber facer
CG12	Desenvolver as habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía	• saber
CG13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo	• saber facer
CG14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado	• saber facer
CE1	Posuír e comprender coñecementos sobre as interrelacións existentes entre os distintos subsistemas que conforman o sistema empresarial	• saber
CE2	Posuír e comprender coñecementos sobre as institucións económicas como resultado e aplicación de representacións teóricas ou formais a respecto de como funciona a economía	• saber
CE4	Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa	• saber
CE5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial	• saber
CE6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial	• saber
CE7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial	• saber
CE11	Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais	• saber
CE15	Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética	• Saber estar / ser
CE16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante	• saber
CT3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos	• Saber estar / ser
CT4	Compromiso ético no traballo	• Saber estar / ser

Resultados de aprendizaxe	
Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender de forma sistemática y crítica una temática, problema o ámbito de estudio, incorporando marcos teóricos y conocimientos disponibles, así como juicios que incluyan una reflexión de carácter social, científica y/o ética.	CB1 CB2 CB4 CB5 CE1 CE2 CE4 CE5 CE6 CE7
Aplicar procesos y procedimientos para recoger, analizar e interpretar datos e información relevante de manera metódica en orden a generar una conclusión o propuesta dentro de una temática, problema o ámbito de estudio, sostenida por argumentos o razonamientos coherentes.	CB2 CB3 CB4 CB5 CG12 CE11 CE15 CE16
Adquirir compromisos y ejercer responsabilidades personales de carácter profesional, poniendo en práctica hábitos de trabajo individual, imprescindibles para realizar actividades intelectuales complejas durante un periodo de tiempo determinado.	CG13 CG14 CT3 CT4
Elaborar un texto escrito que se ajuste a criterios de calidad y convenciones académicas dentro del área propia de estudio y que recoja de forma sistemática el planteamiento, proceso y resultado del trabajo fin de grado.	CB3 CB4 CG1 CG4 CG5 CE11 CE15
Transmitir los conocimientos y habilidades adquiridas, y presentar de forma rigurosa y convincente el trabajo realizado, de forma escrita y oral.	CB4 CG4 CG5 CE15

Contidos

Tema	
Os estudantes estudarán unha problemática propia do campo de estudo do Grao en Administración e Dirección de Empresas. Os temas son propostos polos titores, aínda que baixo certas circunstancias, os estudantes poderán propoñer temas, e seguirase o disposto na normativa xeral da Universidade e a específica do centro.	Para desenvolvelo, deberán seguir necesariamente as instrucións do titor, que é o encargado de verificar que se acadan os obxectivos propostos e ten que emitir un informe favorable para que o estudante poda proceder á defensa do traballo.

Planificación docente

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introductorias	1	0	1
Seminario	2	0	2
Presentación	1	10	11
Traballo tutelado	9	266	275
Presentación	1	10	11

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Toma de contacto co estudante, identificación de motivacións e indicación de normas básicas de traballo
Seminario	Presentación por parte do titor/a de os aspectos fundamentais relativos á realización do traballo a realizar polo alumno/a e resolución de dúbidas.
Presentación	Presentación e defensa oral dos resultados obtidos no traballo realizado.
Traballo tutelado	Informe escrito sobre a temática asignada realizado coa tutela dun profesor.

Recoméndase seguir o curso "Como afrontar o teu TFG"
<http://sp.bugalicia.org/vig/subjects/guide.php?subject=cursotfg>
